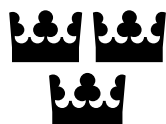

Arbetsmarknad och arbetsliv

14

Förslag till statens budget för 2016

Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Arbetsmarknad och arbetsliv	11
2.1	Omfattning	11
2.2	Utgiftsutveckling	11
2.3	Skatteutgifter	12
2.4	Mål för utgiftsområdet	13
3	Arbetsmarknad	15
3.1	Omfattning	15
3.2	Utgiftsutveckling	15
3.3	Mål för området	16
3.4	Resultatredovisning	16
3.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	16
3.4.2	Resultat	16
3.4.3	Analys och slutsatser	31
3.5	Politikens inriktning	33
3.6	Budgetförslag	40
3.6.1	1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	40
3.6.2	1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	41
3.6.3	1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	43
3.6.4	1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	46
3.6.5	1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	48
3.6.6	1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	49
3.6.7	1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	51
3.6.8	1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	52
3.6.9	1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet	52
3.6.10	1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	53
3.6.11	1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	54
3.6.12	1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	55
4	Arbetsliv	57
4.1	Omfattning	57

4.2	Utgiftsutveckling.....	57
4.3	Mål för arbetslivspolitiken	58
4.4	Resultatredovisning – Arbetsmiljö.....	58
4.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	58
4.4.2	Resultat	58
4.4.3	Analys och slutsatser.....	62
4.5	Resultatredovisning – Arbetsrätt	63
4.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	63
4.5.2	Resultat	63
4.5.3	Analys och slutsatser.....	68
4.6	Resultatredovisning – Lönebildning	68
4.6.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	68
4.6.2	Resultat	69
4.6.3	Analys och slutsatser.....	72
4.7	Politikens inriktning.....	73
4.7.1	Arbetsmiljö	73
4.7.2	Arbetsrätt.....	74
4.7.3	Lönebildning.....	75
4.8	Budgetförslag.....	75
4.8.1	2:1 Arbetsmiljöverket.....	75
4.8.2	2:2 Arbetsdomstolen.....	77
4.8.3	2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	78
4.8.4	2:4 Medlingsinstitutet	78
4.8.5	2:5 Arbetslivspolitik	79

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ..	11
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2016–2019. Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	12
Tabell 2.3 Ramnivå 2016 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv	12
Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	13
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsmarknad.....	16
Tabell 3.2 Årsgenomsnitt av antalet kvarstående deltagare i konjunkturberoende program i slutet av månaden	20
Tabell 3.3 Andelen i arbete eller reguljär utbildning 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program.....	21
Tabell 3.4 Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	25
Tabell 3.5 Övergång till arbete utan stöd. Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga.....	26
Tabell 3.6 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	26
Tabell 3.7 Utgifter för reformer i budgetpropositionen för 2016.....	39
Tabell 3.8 Utgifter för aviserade reformer i 2015 års ekonomiska vårproposition	40
Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader.....	40
Tabell 3.10 Uppdragsverksamhet	40
Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	41
Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	41
Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	43
Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	43
Tabell 3.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	45
Tabell 3.16 Personer per månad och utgifter för arbetsmarknadspolitiska program..	45
Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	45
Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	46
Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	46
Tabell 3.20 Program för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.)	47
Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	48

Tabell 3.22	Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	48
Tabell 3.23	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	49
Tabell 3.24	Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020.....	49
Tabell 3.25	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	50
Tabell 3.26	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020.....	50
Tabell 3.27	Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	51
Tabell 3.28	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	51
Tabell 3.29	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	52
Tabell 3.30	Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	52
Tabell 3.31	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	52
Tabell 3.32	Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet	52
Tabell 3.33	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet.....	53
Tabell 3.34	Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten...	53
Tabell 3.35	Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning.....	54
Tabell 3.36	Nettoutgifter m.m. för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2014 respektive 2015.....	54
Tabell 3.37	Företagskonkurser m.m. budgetåret 2012–första halvåret 2015.....	54
Tabell 3.38	Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2012–juli 2014/juni 2015	54
Tabell 3.39	Antalet personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2014 och juli 2014–juni 2015.....	55
Tabell 3.40	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	55
Tabell 3.41	Anslagsutveckling 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	55
Tabell 3.42	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	56
Tabell 4.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde Arbetsliv.....	57
Tabell 4.2	Antal förrättningar och inspektioner 2012–2014.....	60
Tabell 4.3	Deltidsarbete (15–74 år), 2011–2014	63
Tabell 4.4	Tidsbegränsad anställning (15–74 år), 2011–2014.....	64
Tabell 4.5	Målstatistik för Arbetsdomstolen 2012–2014	68
Tabell 4.6	Genomströmningstider för mål vid Arbetsdomstolen 2012–2014	68
Tabell 4.7	Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare 2010–2014.....	69
Tabell 4.8	Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt 2010–2014	69
Tabell 4.9	Löneutveckling för hela arbetsmarknaden 2010–2014.....	70
Tabell 4.10	Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket.....	75
Tabell 4.11	Uppdragsverksamhet	76
Tabell 4.12	Beställningsbemyndigande för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket.....	77
Tabell 4.13	Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:1 Arbetsmiljöverket.....	77
Tabell 4.14	Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen	77

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:2 Arbetsdomstolen.....	78
Tabell 4.16 Anslagsutveckling 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO).....	78
Tabell 4.17 Anslagsutveckling 2:4 Medlingsinstitutet	78
Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:4 Medlingsinstitutet	78
Tabell 4.19 Anslagsutveckling 2:5 Arbetslivspolitik.....	79
Tabell 4.21 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:5 Arbetslivspolitik.....	79
Tabell 4.20 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:5 Arbetslivspolitik	79

Diagramförteckning

Diagram 3.1 Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad	17
Diagram 3.2 Arbetslöshet	17
Diagram 3.3 Arbetslöshet bland ungdomar och vuxna.....	17
Diagram 3.4 Inskrivna arbetslösa personer på Arbetsförmedlingen 24 månader eller längre.....	18
Diagram 3.5 Inskrivna arbetslösa personer på Arbetsförmedlingen med svag förankring och övriga	18
Diagram 3.6 Beveridgekurvan.....	19
Diagram 4.1 Antal dödsfall i arbetsolyckor 1999–2014	58
Diagram 4.2 Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro 1999–2014	59
Diagram 4.3 Antal anmälda arbetsjukdomar 1999–2014.....	59
Diagram 4.4 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos kvinnor 1999–2013.....	59
Diagram 4.5 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos män 1999–2013.....	59
Diagram 4.6 Veckoarbetstid (15–74 år) 2014	63
Diagram 4.7 Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme i näringslivet 2010–2014.....	70
Diagram 4.8 Nominell och real löneutveckling i procent 1998–2014.....	71
Diagram 4.9 Kvinnors lön i procent av mäns lön sektorsvis efter standardvägning 2011–2014.....	71

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknads-politiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2017–2026 (avsnitt 3.6.3),
2. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samball m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2017–2020 (avsnitt 3.6.4),
3. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 254 000 000 kronor 2017–2022 (avsnitt 3.6.6),
4. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 3.6.7),
5. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2017 (avsnitt 4.8.1),
6. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 2:5 *Arbetslivspolitik* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 38 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 4.8.5),
7. för budgetåret 2016 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 815 571
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 442 994
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 218 540
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	18 320 006
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	116 701
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	997 600
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	39 360
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	64 348
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	54 989
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 800 000
1:12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 962 142
2:1	Arbetsmiljöverket	698 411
2:2	Arbetsdomstolen	32 166
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222
2:4	Medlingsinstitutet	58 122
2:5	Arbetslivspolitik	20 000
Summa		79 681 475

2 Arbetsmarknad och arbetsliv

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar områdena Arbetsmarknad och Arbetsliv. Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning av arbetssökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättning, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. Området Arbetsliv omfattar arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning samt myndigheterna Arbetsmiljöverket, Arbetsdomstolen, ILO-kommittén och Medlingsinstitutet.

2.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2014 inom utgiftsområdet blev 3,5 miljarder kronor lägre än anvisade medel,

vilket förklaras av lägre utbetalningar för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt för lönegarantiersättning. Dessutom blev Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader lägre än budgeterat. För 2015 beräknas utgifterna inom området bli 1,8 miljarder kronor lägre än budget varav nära hälften förklaras av lägre utgifter för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Därutöver väntas även utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, Lönebidrag och Samhall samt lönegarantiersättning bli lägre. För 2016 föreslår regeringen att totalt ca 80 miljarder kronor anvisas inom utgiftsområdet. Den högre nivån jämfört med 2015 beror till största del på att redovisningen av två skatteutgifter, stöd för nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktion, flyttas till utgiftssidan av statens budget fr.o.m. 2016. Därutöver beräknas högre utgifter för främst arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt för Lönebidrag och Samhall.

För 2017 beräknas utgifterna uppgå till ca 80 miljarder kronor och för 2018 och 2019 till ca 81 miljarder kronor respektive år.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Arbetsmarknad	65 066	68 370	66 589	78 841	79 210	79 809	80 471
Arbetsliv	703	784	785	841	862	873	868
Äldreanslag ²	1 132	160	108	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	66 901	69 314	67 482	79 681	80 072	80 682	81 339

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Avser äldreanslaget 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2016–2019.
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	67 783	67 783	67 783	67 783
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	162	267	428	605
Beslut	12 199	14 293	16 183	16 190
Övriga makro- ekonomiska försättningar	-934	-3 248	-4 685	-4 212
Överföring till/från andra utgiftsområden	-2	-4	-8	-9
Övrigt	473	981	981	981
Ny ramnivå	79 681	80 072	80 682	81 339

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2016 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2016
Transfereringar ¹	69 158
Verksamhetsutgifter ²	10 489
Investeringar ³	34
Summa ramnivå	79 681

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2014 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller

arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2015 (skr. 2014/15:98).

Av tabell 2.4 framgår de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Utgifter för personalvård hör till området Arbetsliv och övriga till området Arbetsmarknad. De sistnämnda ska dock inte ses som specifika medel inom arbetsmarknadspolitik, eftersom det handlar om generella efterfrågestimulerande åtgärder och rörlighetsstimulanser för anställda. Jämfört med Redovisningen av skatteutgifter 2015 är några skatteutgifter ändrade.

Nedsättningen av socialavgifterna för unga innebar vid ingången av 2015 att arbetsgivar- och egenavgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, beräknades till en fjärdedel av ordinarie avgifter. Den 1 maj 2015 förändrades nedsättningen genom att avgifterna sänktes ytterligare för personer som vid årets ingång inte fyllt 23 år samtidigt som nedsättningen slopades för personer som vid årets ingång fyllt 25 år. Från och med den 1 augusti 2015 reducerades nedsättningen av socialavgifterna för unga som ett första steg inför ett fullt slopande. I denna proposition föreslås att nedsättningen slopas helt från och med den 1 juni 2016. Dessa reformer påverkar skatteutgifterna nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga och nedsättning av egenavgifter för unga.

I samband med propositionen Vårändringsbudget för 2015 slopades skatte-reduktionen för hjälp med läxor och annat skolarbete den 1 augusti 2015. I denna proposition föreslås att matlagning och vissa städ- och rengöringsarbeten inte längre ska omfattas av RUT-avdraget fr.o.m. den 1 januari 2016. Dessutom föreslås att taket för RUT-avdraget vid samma tidpunkt sänks från 50 000 kronor per år till 25 000 kronor per år för personer som inte fyllt 65 år vid årets ingång. Samtliga dessa förändringar påverkar skatteutgiften skattereduktion för RUT-tjänster.

I denna proposition föreslås också att subventionsgraden för ROT-arbeten sänks från 50 procent till 30 procent från och med den 1 januari 2016. Denna reform påverkar skatteutgiften skattereduktion för ROT-arbeten.

Utöver detta flyttas redovisningen av två skatteutgifter, stöd för nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktion, till utgiftssidan av statens budget fr.o.m. 2016.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	2015	2016
Avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor	870	910
Avdrag för resor till och från arbetet ¹	5 210	5 360
Avdrag för utbildningsresor vid omstrukturering	–	–
Avdrag för inställelseresor	–	–
Förmån av resa vid anställningsintervju	–	–
Förmån av utbildning vid omstrukturering m.m.	–	–
Personalvård	–	–
Flyttsättningar från arbetsgivare	–	–
Avdrag för resor till och från arbetet ²	–	–
Nedsättning av egenavgifter för unga	164	39 ³
Generell nedsättning av egenavgifter	1 500	1 560
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga	15 792	3 335 ³
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling	830	830
Skattereduktion för RUT-tjänster	3 426	3 857 ³
Skattereduktion för ROT-arbeten	17 026	11 456 ³
Stöd för nystartsjobb	6 610	f
Stöd för yrkesintroduktion	70	f
Totalt för utgiftsområdet	50 628	26 437

Anm.: Ett "–" innebär att skatteutgiften inte kan kvantifieras. Ett "f" innebär att redovisningen flyttats till utgiftssidan av statens budget.

¹ Skatteutgiften avser kostnader i tjänst.

² Skatteutgiften avser kostnader i näringsverksamhet.

³ Skatteutgiften är beräknad utifrån förslag i denna proposition.

2.4 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen inom utgiftsområdet är följande:

Arbetsmarknadspolitik

- Insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad

Arbetslivspolitik

- Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män

(För beslut om målen se prop. 2011/12:1 utgiftsområde 14 avsnitten 3.3 och 4.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88.)

Resultatredovisningar lämnas under respektive avsnitt.

3 Arbetsmarknad

3.1 Omfattning

Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning av arbets sökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegaranti sättningen, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU).

3.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna 2014 var 2 814 miljoner lägre än 2013. Detta gäller främst anslagen 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* och 1:11 *Bidrag till lönegaranti sättnings*. Förklaringen är att färre arbetslösa fått arbetslöshetsersättning trots en oförändrad arbetslöshet på ca 8 procent. Vidare har antalet deltagare i program med aktivitetsstöd minskat liksom antalet företagskonkurser och personer som berördes av konkurserna. Från och med 2015 beräknas dock utgifterna bli högre jämfört med 2014 på grund av beslutade och föreslagna reformer.

Jämfört med beräknade anslag i den ursprungligt beslutade budgeten prognostiseras utgifterna minska med 339 miljoner kronor 2015 men ökar därefter med 13 696 miljoner kronor 2016, 14 967 miljoner kronor 2017 och 15 710 miljoner kronor 2018.

I samband med propositionen Vårändringsbudget för 2015 anvisades 1 494 miljoner kronor 2015 för bl.a. införande av extratjänster, utbildningskontrakt och traineejobb. Därefter bedöms reformerna innebära att utgifterna ökar med 4 473 miljoner kronor 2016, 5 770 miljoner kronor 2017 och 6 018 miljoner kronor 2018.

Reformerna i denna proposition beräknas öka utgifterna med ytterligare 7 512 miljoner kronor 2016, 8 327 miljoner kronor 2017, 9 193 miljoner kronor 2018 och 9 732 miljoner kronor 2019 jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition (se avsnitt 3.5, tab. 3.7). Huvuddelen av ökningen beror på regeringens förslag att i enlighet med vad som aviserats i 2015 års ekonomiska vårproposition budgetera och redovisa nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar under anslag (se avsnitt 3.6.12).

Utifrån ovanstående och antaganden om den makroekonomiska utvecklingen beräknas utgifterna jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition sammantaget minska med 1 218 miljoner kronor 2015 för att därefter öka med 8 001 miljoner kronor 2016, 8 144 miljoner kronor 2017, 8 843 miljoner kronor 2018 och 9 142 miljoner kronor 2019. Utöver förslaget om att ett anslag bör uppföras för nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar berör ökningen främst anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.*

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsmarknad

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Arbetsmarknad</i>							
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	6 919	7 446	7 355	7 816	7 704	7 651	7 186
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 067	31 291	30 425	30 443	26 341	24 127	23 869
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 662	9 630	9 406	12 219	15 139	17 044	17 804
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	17 549	17 712	17 470	18 320	18 723	18 533	18 701
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	111	115	112	117	118	119	122
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	9	236	206	998	1 396	1 592	1 471
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	38	39	39	39	40	41	42
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	60	63	62	64	65	66	68
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	54	54	54	55	55	55	55
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8	8	8	8	8	8	8
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 587	1 775	1 450	1 800	1 950	2 050	2 100
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar ²	-	-	-	6 962	7 671	8 521	9 046
Summa Arbetsmarknad	65 066	68 370	66 589	78 841	79 210	79 809	80 471
<i>Äldreanslag</i>							
2015 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 132	160	108	0	0	0	0
Summa äldreanslag	1 132	160	108	0	0	0	0
Totalt för område Arbetsmarknad	66 198	68 530	66 697	78 841	79 210	79 809	80 471

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Nytt anslag.

3.3 Mål för området

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till en förbättrad matchning mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft. Arbetsmarknadspolitiken ska också främja mångfald och jämställdhet samt motverka diskriminering i arbetslivet och en könsuppdelning på arbetsmarknaden.

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

En rad olika faktorer påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitikens

bidrag är ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av andra offentliga insatser. Vidare påverkar konjunkturutvecklingen resultatet. Grunden för analysen kring måluppfyllelsen utgörs därför av en rad olika indikatorer som t.ex. övergången till arbete eller utbildning. I en del fall är indikatorerna överlappande med de som används vid regeringens uppföljning av sysselsättningspolitiken som redovisas i regeringens ekonomiska vårproposition.

IFAU och IAF lämnar viktiga underlag för bedömningen av arbetsmarknadspolitikens måluppfyllelse. Huvuddelen av resultatinformationen utgörs av återrapporteringar från i första hand Arbetsförmedlingen men även andra myndigheter som t.ex. Statskontoret och Försäkringskassan.

3.4.2 Resultat

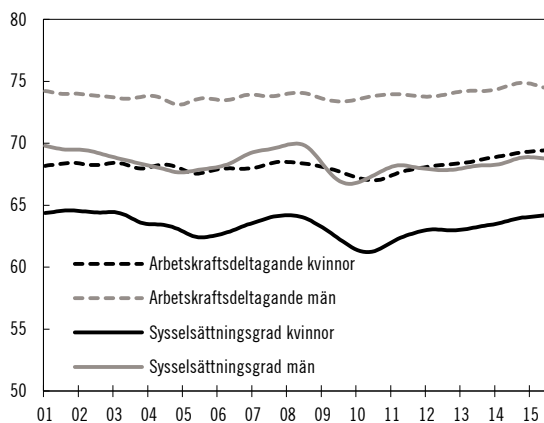
Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Följande resultatredovisning utgår i huvudsak ifrån den förra regeringens mål och prioriteringar.

Svensk ekonomi befinner sig i en konjunkturåterhämtning. Både arbetskraften och sysselsättningen har ökat de senaste sex åren. Antalet sysselsatta minskade i samband med finanskrisen, men har ökat sedan slutet av 2009 och är nu högre än i början av finanskrisen. Mellan 2013 och 2014 ökade antalet sysselsatta med 68 000 personer och det är främst bland utrikes födda som sysselsättningen har ökat.

Jämfört med andra europeiska länder är den svenska arbetsmarknaden, i vissa avseenden, relativt stark. Sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet är sedan länge bland de högsta i EU, främst till följd av de höga nivåerna bland kvinnor. Sysselsättningsgraden ökade från 65,7 procent 2013 till 66,2 procent 2014. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden i EU uppgick till 57,5 procent. Även arbetskraftsdeltagandet har ökat något mellan 2013 och 2014, från 71,5 procent till 71,9 procent. Det genomsnittliga arbetskraftsdeltagandet i EU uppgick till 64,0 procent. Skillnaderna mellan män och kvinnor kvarstår, både vad gäller deltagande i arbetskraften och andelen sysselsatta.

Diagram 3.1 Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad

Procent av befolkningen

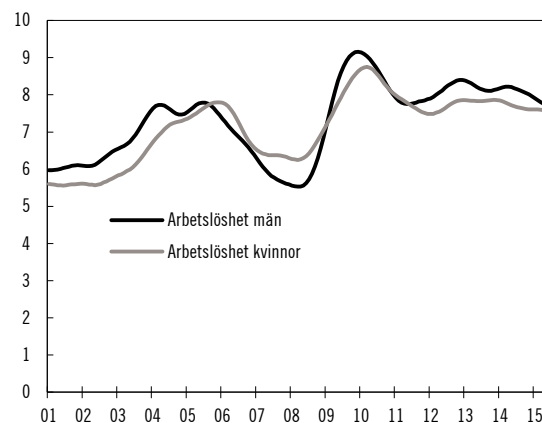

Anm.: 15-74 år, säsongrensade och utjämnade data.
Källa: SCB.

Återhämtningen på arbetsmarknaden har dock inte varit tillräckligt stark och sysselsättningen har inte ökat tillräckligt mycket för att andelen arbetslösa ska minska. Arbetslösheten minskade något efter 2009, men har därefter legat på en hög nivå. Arbetslösheten har i princip varit högre bland män än bland kvinnor sedan den finansiella krisen, till stor del som följd av att de branscher som drabbats av det försämrade konjunkturläget är mansdominerade.

Diagram 3.2 Arbetslöshet

Procent av arbetskraften

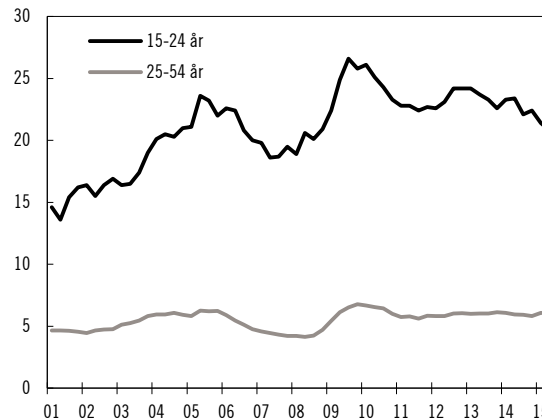

Anm.: 15-74 år, säsongrensade och utjämnade data.
Källa: SCB.

Arbetslösheten bland unga (15–24 år) har ökat under det senaste decenniet och steg kraftigt i samband med finanskrisen. År 2014 uppgick ungdomsarbetslösheten till 23 procent och utgör därmed en betydande andel av den totala arbetslösheten.

Diagram 3.3 Arbetslöshet bland ungdomar och vuxna

Procent av arbetskraften

Anm.: Säsongrensade data.
Källa: SCB.

Arbetsmarknadsanknytningen och orsakerna till arbetslöshet skiljer sig åt inom gruppen unga arbetslösa. Närmare hälften av de arbetslösa ungdomarna är heltidsstuderande som söker arbete, inklusive extraarbete på helger och lov. För de flesta unga är arbetslöshetsperioderna relativt korta, vilket indikerar att många unga varvar arbete med korta perioder av arbetslöshet.

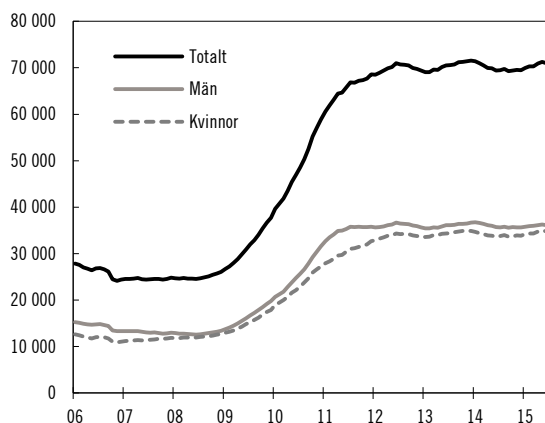
Det finns dock en grupp bland unga arbetslösa som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden och har svårigheter att hitta

vägar in till arbetslivet. Störst risk för långtidsarbetslöshet och framtida arbetsmarknadsrelaterade problem löper unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning, är utrikes födda eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Till följd av den långvariga globala lågkonjunkturen har vissa strukturella problem på arbetsmarknaden förstärkts och långtidsarbetslösheten ökat. Antalet inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen som varit utan arbete i över två år har mer än fördubblats, från cirka 30 000 personer 2009 till att i inledningen av 2015 uppgå till över 70 000 personer. Utvecklingen har varit likartad för kvinnor och män och skillnaden i antal långtidsinskrivna mellan könen är förhållandevis liten.

Diagram 3.4 Inskrivna arbetslösa personer på Arbetsförmedlingen 24 månader eller längre

Antalet personer

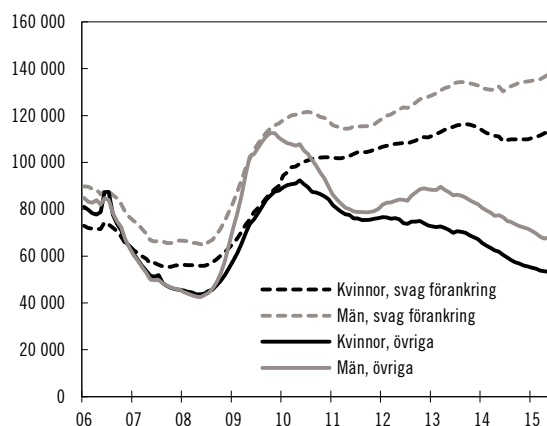
Anm.: Säsongsrensade data.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till att utjämna skillnader i omsättning till arbete mellan individer med olika förutsättningar på arbetsmarknaden och detta är ett av de grundläggande uppgifterna för Arbetsförmedlingen. Matchningen mellan arbetssökande och lediga platser har dock försämrats. Obalanserna mellan arbetssökandes kvalifikationer och arbetsgivarnas kravspecifikationer har ökat. Antalet inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen med svag förankring på arbetsmarknaden ökade kraftigt under den finansiella krisen. Antalet har fortsatt att öka sedan dess medan gruppen övriga inskrivna har minskat i antal i takt med återhämtningen på arbetsmarknaden. Utvecklingen är likartad för kvinnor och män

men av de inskrivna med en svag förankring är dock antalet män betydligt större än antalet kvinnor. Antalet utomeuropeiskt födda som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har fortsatt att öka genom ett stort tillskott av nyanlända.

Diagram 3.5 Inskrivna arbetslösa personer på Arbetsförmedlingen med svag förankring och övriga

Antal personer

Anm.: Grupper med svag förankring avser dem med en eller flera av följande egenskaper: högst förgymnasial utbildning, utomeuropeiskt födda, äldre 55-64 år samt funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Säsongsrensade data.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Samtidigt som arbetslösheten är hög ligger antalet lediga jobb på en historiskt hög nivå. Det tyder på ökade obalanser på arbetsmarknaden. En indikation på detta är att den s.k. Beveridgekurvan som relaterar arbetslösheten till vakansgraden (antal vakanser¹ som andel av sysselsatta) har rört sig utåt de senaste sex åren.

Det betyder att arbetslösheten har varit väsentligt högre vid en given nivå på vakansgraden under senare år.² En annan indikation på att obalanserna har ökat är att det i genomsnitt tar längre tid för företagen att rekrytera än tidigare. Den genomsnittliga

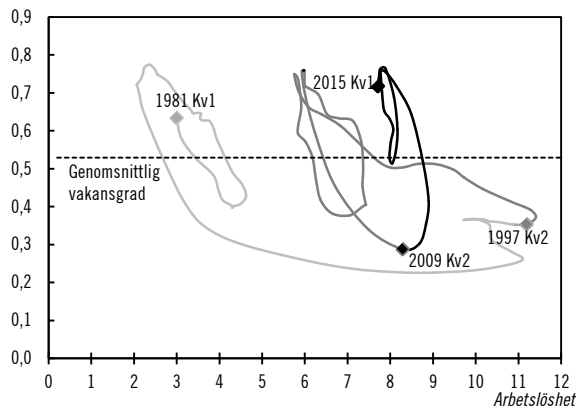
¹ Med vakanser avses här obemannade lediga jobb som kan tillträdas omedelbart (vakanser är således en delmängd av indikatorn lediga jobb). Därmed definieras vakanser på ett sådant sätt att antalet vakanser mäter otillfredsställd efterfrågan på arbetskraft (arbetskraftsbrist) på samma sätt som antalet arbetslösa i arbetskraftsundersökningen (AKU) mäter otillfredsställt utbud på arbetskraft. Arbetslösa i AKU definieras som arbetssökande utan arbete som kan ta arbete omedelbart och vakanser definieras här som lediga jobb utan bemanning som kan tillträdas omedelbart.

² Exempelvis har arbetslösheten vid en vakansgrad om drygt 0,6 stigit från runt 7 procent 2006 till 8 procent 2014.

rekryteringstiden är i dag t.o.m. längre än under de senaste högkonjunkturerna.

Diagram 3.6 Beveridgekurvan

Vakansgrad

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Arbetsmarknadspolitiska insatser

En väl fungerande arbetsmarknad bygger på en effektiv matchning mellan arbetsgivare och arbetssökande.

Arbetsmarknadspolitiken syftar till att underlätta tillsättandet av nya jobb bl.a. genom att sammanföra arbetssökande och arbetsgivare. Under 2014 nyanmälades närmare 796 000 lediga platser till Arbetsförmedlingen, vilket var en ökning jämfört med 2013 då 669 000 lediga platser anmälades. Detta innebar att ca 52 procent av alla lediga arbeten 2014 fanns utannonserade på Platsbanken. Den vanligaste kanalen för rekrytering är dock informella kontakter, vilket riskerar att leda till att arbetssökande som har rätt kvalifikationer men saknar eget kontaktnät stängs ute från arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen erbjuder arbetsgivare en rad tjänster, bl.a. annonsering, urval och rekryteringsträffar. Alla dessa tjänster är avgiftsfria för arbetsgivarna.

Arbetsmarknadspolitiken ska även bidra till en effektiv matchning genom spridning av information om utbud och efterfrågan på kompetens till arbetssökande, arbetsgivare och andra aktörer som berörs av kompetensförsörjning. Arbetsförmedlingen har inom ramen för detta under 2014 publicerat två arbetsmarknadsprognoser på riks- och länsnivå. Myndigheten tillhandahåller även informationsverktyget Yrkeskompassen som är ett viktigt

verktyg för att ge arbetssökande vägledning och en god bild av olika yrkens framtidsutsikter och förutsättningar på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen identifierar redan tidigt i arbetslösheten vilka sökande som löper störst risk för långtidsarbetslöshet och därför behöver insatser, men det fanns fortfarande under 2014 brister i hur dessa bedömningar sedan omsattes i insatser.

För vissa grupper av arbetssökande har Arbetsförmedlingen ett bredare uppdrag. Det rör bl.a. vissa nyanlända invandrare där Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för insatser som syftar till att påskynda etableringen i arbets- och samhällslivet. Detta omfattar att ge dem rätt förutsättningar för att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning. I Arbetsförmedlingens uppdrag ingår även att, tillsammans med Försäkringskassan, genom arbetslivsinriktad rehabilitering bidra till att fler människor med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa ska kunna börja arbeta igen. Mer om detta arbete och resultatet för dessa grupper redovisas senare i detta avsnitt.

Många aktörer verkar inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, framförallt olika tjänster riktade till arbetssökande. Arbetsförmedlingen har ansvar för att upphandla tjänster där det anses bidra till en effektiv verksamhet. Under 2014 levererade 1 115 aktörer kompletterande arbetsförmedlingstjänster till Arbetsförmedlingen till en kostnad av 1 378 miljoner kronor. Detta inkluderar även verksamheten med etableringslotsar under utg.omr. 13. Vidare upphandlade Arbetsförmedlingen olika utbildningstjänster till en kostnad om 3 530 miljoner kronor. En stor del av den verksamhet som finansieras inom utgiftsområdet genomförs alltså inte i Arbetsförmedlingens regi. Det innebär ett omfattande ansvar för myndigheten att säkerställa att den upphandlade verksamheten bedrivs effektivt och med hög kvalitet för de arbetssökande. Under 2014 har Arbetsförmedlingen implementerat ett nytt arbetssätt för att arbeta med leverantörsuppföljning. Under 2014 genomfördes 2 447 leverantörsbesök och 24 avtal med leverantörer hävdades. Motsvarande nivå 2013 var 981 leverantörsbesök och 15 hävda avtal. Den 20 februari 2015 beslutade Arbetsförmedlingen att upphäva

samtliga avtal inom tjänsten etableringslots då myndigheten bedömde att man inte kunde garantera kvaliteten. Verksamheten med etableringslotsar beskrivs närmare under utg.omr. 13.

Arbetsmarknadspolitiska program och anställningsstöd

En av Arbetsförmedlingens uppgifter är att erbjuda arbets sökande, som står långt ifrån arbetsmarknaden, arbetsmarknadspolitiska insatser och program för att bl.a. anpassa deras kompetens till de krav som ställs på arbetsmarknaden. Arbets sökande som varit utan arbete länge får ta del av arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd i högre utsträckning

än andra. Enligt Arbetsförmedlingen deltog under 2014 i genomsnitt 47 procent av de inskrivna arbetslösa i program. Jämfört med föregående år innebar det ingen förändring. Bland dem som varit arbetslösa i mer än 24 månader deltog i genomsnitt 86 procent i program, vilket är en ökning med en procentenhet jämfört med 2013. Motsvarande siffra för dem som varit arbetslösa 0–6 månader är 26 procent, vilket är en minskning med en procentenhet jämfört med föregående år.

Arbetsförmedlingens programinsatser kan översiktligt beskrivas genom antalet deltagare i de olika programmen och utfallet i form av arbetsmarknadsstatus efter programmets slut. En sådan översiktlig redovisning framgår av de två nedanstående tabellerna, 3.2 och 3.3.

Tabell 3.2 Års genomsnitt av antalet kvarstående deltagare i konjunkturberoende program i slutet av månaden

Tusental och procent

	Antal 2013 Tusental	Andel 2013 Kvinnor	Andel 2013 Män	Antal 2014 Tusental	Andel 2014 Kvinnor	Andel 2014 Män
Jobb- och utvecklingsgarantin	102	47	53	107	46	54
- därav sysselsättningsfasen	35	47	53	35	47	53
Jobbgarantin för ungdomar	38	41	59	33	41	59
Arbetslivsinriktad rehabilitering	15	59	41	11	58	42
Arbetspraktik	15	46	54	13	44	56
- därav inom garantierna	9	44	56	9	42	58
Förberedande eller orienterande utbildning	20	49	51	20	44	56
- därav inom garantierna	6	46	54	7	46	54
Arbetsmarknadsutbildning	12	38	62	12	37	63
- därav inom garantierna	7	37	63	8	37	63
Arbetslivsintroduktion	3	68	32	3	68	32
Start av näringsverksamhet	3	45	55	2	46	54
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling	5	61	39	2	59	41
Fördjupad kartläggning och vägledning	1	62	38	1	59	41
Särskilt anställningsstöd	5	39	61	6	38	62
Förstärkt särskilt anställningsstöd	4	38	62	5	38	62
Instegsjobb	3	36	64	4	30	70

Anm.: Antalet deltagare redovisas enligt den definition som Arbetsförmedlingen tillämpar i årsrapporten för de arbetsmarknadspolitiska programmen. Denna redovisning är inte jämförbar med det som redovisas i Arbetsförmedlingens månadsstatistik som utgår från sökandekategorier.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Antalet deltagare i de arbetsmarknadspolitiska programmen med aktivitetsstöd var 12 000 personer färre 2014 jämfört med föregående år, vilket motsvarade en minskning med 5 procent. Andelen kvinnor i de arbetsmarknadspolitiska programmen minskade något 2014 totalt sett, men förändringarna inom de olika programmen var endast marginella. De största antalsförändringarna skedde inom jobb- och

utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar, vilket beskrivs separat i följande avsnitt. Även inom programmet arbetslivsinriktad rehabilitering har antalet minskat. Den huvudsakliga förklaringen till minskningen 2014 jämfört med 2013 är enligt Arbetsförmedlingen att vissa kompletterande arbetsförmedlingstjänster, där detta program används, fasades ut under året. Antalet deltagare

i arbetsmarknadsutbildning uppgick i genomsnitt till 12 000 personer per månad under 2014, varav 8 000 personer inom garantierna. Detta innebar en minskning av det totala antalet

deltagare med ca 600 personer i genomsnitt per månad jämfört med 2013 och en förändring efter några års ökning.

Tabell 3.3 Andelen i arbete eller reguljär utbildning 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program

Procent

	Kvinnor 2013	Män 2013	Totalt 2013	Kvinnor 2014	Män 2014	Totalt 2014
Förberedande utbildning	16	16	16	15	17	16
Arbetslivsinriktad rehabilitering	26	34	30	26	34	30
Arbetspraktik	36	40	38	37	41	39
Arbetsmarknadsutbildning	26	31	29	26	30	29
Arbetslivsintroduktion	14	14	14	13	14	14
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling	14	17	15	13	16	14
Fördjupad kartläggning och vägledning	11	10	11	8	10	9
Instegsjobb	43	47	46	43	49	47
Särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd	45	45	45	45	44	44
Stöd till start av näringsverksamhet	81	81	81	84	81	82
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	22	28	25	23	27	25

Källa: Arbetsförmedlingen.

Tabell 3.3 ger en överblick över resultatet av de arbetsmarknadspolitiska programmen i form av andel av deltagarna som 90 dagar efter avslutat program har ett arbete eller deltar i en reguljär utbildning. Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar utgör s.k. paraplyprogram där deltagare kan ingå i olika program. I tabell 3.3 redovisas därför även resultaten för dem som deltar i program inom ramen för garantierna. Det bör noteras att resultat inte är samma sak som programmets effekt, eftersom resultatet inte beaktar vad som skulle ha skett om individen inte fått insatserna eller i stället tagit del av en annan insats. Resultaten för vissa av programmen ska också tolkas mot bakgrund av att de ofta är individuellt anpassade och av förberedande karaktär där arbetssökande efter avslutat program går vidare till andra insatser, såsom är fallet t.ex. med förberedande utbildning. Flera program syftar således i första hand till att öka individens förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden och är en del av uppdraget att stärka och rusta individerna. Det kan dock vara svårt att mäta resultaten i detta avseende. Dessa program har normalt en lägre övergång till arbete, men syftar till att deltagarna successivt ska öka sina möjligheter att få ett arbete eller en utbildning. Det motsatta gäller för exempelvis start av näringsverksamhet där det mycket goda resultatet huvudsakligen kan förklararas av att

deltagare står förhållandevis nära arbetsmarknaden redan innan anvisningen till programmet.

Under 2014 hade i genomsnitt 29 procent arbete (med eller utan subvention) 90 dagar efter att de avslutat en arbetsmarknadsutbildning. Fram till 2007 var andelen kring 70 procent. Resultaten under 2014 var också svaga i förhållande till andra arbetsmarknadspolitiska program som t.ex. arbetspraktik, samtidigt som den genomsnittliga kostnaden per deltagare var relativt hög. I ljuset av detta är försämringen av resultaten för arbetsmarknadsutbildningen under de senaste åren extra problematisk.

Under 2014 hade drygt 217 000 personer någon gång under året en subventionerad anställning. Detta avser dock inte unika individer eftersom samma person kan ha haft olika subventionerade anställningar. Särskilt och förstärkt anställningsstöd har ökat stort under 2014. Stöden riktar sig till deltagare som är inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin. Det särskilda anställningsstödet har ökat med 1 300 och det förstärkta med 2 500 under 2014 jämfört med året innan. Fler män än kvinnor har anställning med anställningsstöd. Ett exempel är det förstärkta anställningsstödet där det var drygt 38 procent kvinnor respektive 62 procent män.

Knappt 9 000 personer har haft ett instegsjobb någon gång under året. Det innebär

en ökning med drygt 1 800 personer jämfört med föregående år. Skillnaden mellan kvinnor och män var stor vad gäller beslut om instegsjobb. Andel beslut som berörde män var 70 procent, en ökning med 6 procentenheter jämfört med året innan.

Under 2014 uppgick andelen i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutat instegsjobb till 47 procent, vilket är en ökning med två procentenheter jämfört med 2013. Andelen som efter avslutat instegsjobb är öppet arbetslösa är högre jämfört med andra lönesubventioner.

Nystartsjobben har ökat i antal under 2014. Totalt hade 83 700 individer ett nystartsjobb, vilket är 4 200 fler än året innan. Det genomsnittliga antalet deltagare per månad uppgick till 46 000 personer vilket var 2 800 fler än under 2013. Nystartsjobben uppvisar samma ojämna fördelning mellan könen som anställningsstöden. Kvinnors andel uppgick till 37 procent och männens till 63 procent av de beslutade nystartsjobben under 2014. Under 2015 infördes ett tak på 22 000 kronor för den bidragsgrundande lönekostnaden för nystartsjobb. Ändringen gjordes bl.a. mot bakgrund av utredningen Det ska vara lätt att göra rätt (SOU 2014:16).

Stöd till yrkesintroduktionsanställning ges till ungdomar under 25 år för att ge dem möjlighet att lära sig ett yrke på arbetsplatsen samtidigt som de erbjuds ett jobb med lön. Under en yrkesintroduktionsanställning erbjuds unga, såväl med som utan relevant erfarenhet i yrket, handledning eller utbildning under en del av arbetstiden. Stödet för yrkesintroduktionsanställningar trädde i kraft den 15 januari 2014. I december 2014 var det 800 kvarstående deltagare i yrkesintroduktionsanställningar, varav 67 procent män och 33 procent kvinnor. Årsgenomsnittet uppgick till 300 personer per månad. I juni 2015 var 1 100 personer anställda med yrkesintroduktionsstöd, varav 73 procent män och 27 procent kvinnor. Sammanlagt fanns det 39 branschavtal tecknade i juli 2015, vilket är en ökning med 7 avtal jämfört med samma månad föregående år.

Insatser för långtidsarbetslösa

Jobb- och utvecklingsgarantin riktar sig till dem som varit borta från arbetsmarknaden under en lång tid och är det arbetsmarknadspolitiska

program som har flest deltagare. Under 2014 stod programmet för ca 54 procent av det genomsnittliga antalet deltagare i samtliga program med aktivitetsstöd.

Antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har fortsatt att öka och uppgick under 2014 till i genomsnitt 107 000 personer per månad, varav 35 000 personer befann sig i sysselsättningsfasen. Ökningen uppgick till ca 5 000 personer under 2014 och har framför allt skett i fas ett och två. Antalet individer som deltog i programmet uppgick 2014 till ca 187 000, och innebär en ökning med ca 10 000 jämfört med 2013. Det kan jämföras med 2013 då ökningen uppgick till 15 000 personer. Orsaken till uppgången är att inflödet i programmet har ökat under 2014. Utrikes födda deltagare står för en stor del av denna ökning. Bland det totala antalet deltagare var könsfördelningen jämn.

Resultatet i form av övergångar till arbete i fas ett och två som andel av det genomsnittliga antalet kvarstående i programmet har ökat från 5,5 procent 2013 till 5,8 procent 2014. För sysselsättningsfasen har en ökning skett från 3,1 procent till 3,6 procent. Uppgången kan delvis förklaras av att fler personer i jobb- och utvecklingsgarantin har fått ett arbete med stöd och det är framför allt särskilt anställningsstöd som har bidragit till utvecklingen. Motsvarande andelar för övergångar till utbildning ligger på 0,5 procent för samtliga faser och 0,2 procent för sysselsättningsfasen, vilket är ungefär samma nivå som föregående år. Av de relativt få deltagare som lämnat programmet var 52 procent i arbete efter 90 dagar. Motsvarande andel för sysselsättningsfasen var 64 procent.

Äldre, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga utgör en större andel av deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin än de gör av samtliga inskrivna arbetslösa. En stor del av deltagarna, omkring 30 procent, saknar också fullföljd grundskole- eller gymnasieutbildning.

De vanligaste aktiviteterna i fas ett och fas två är jobbsökaraktiviteter med coaching, kartläggning, utbildning, praktik och arbetsträning. I sysselsättningsfasen är sysselsättning hos en anordnare den vanligaste aktiviteten.

Insatser för unga

Jobbgarantin för ungdomar är ett ramprogram för ungdomar som har fyllt 16 men inte 25 år och som har varit arbetslösa under minst tre av fyra månader. Antalet deltagare i jobbgarantin för ungdomar har minskat under 2014. Det beror dels på att ungdomar gynnas av ökad efterfrågan på arbetskraft, dels på minskade ungdomskullar.

Under 2014 hade programmet i genomsnitt 33 000 deltagare per månad jämfört med 38 000 deltagare i genomsnitt per månad under 2013. Detta är en minskning med 13 procent. Av deltagarna i jobbgarantin för ungdomar var 59 procent män och 41 procent kvinnor. Könsskillnaderna beror enligt Arbetsförmedlingen på att fler män än kvinnor inte har avslutat sin gymnasieutbildning och därför har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden.

Av de ungdomar som lämnade jobbgarantin för ungdomar under 2014 var det 47 procent som gick till arbete med eller utan stöd och 12 procent som påbörjade reguljära studier. Andelen som gick till arbete eller reguljära studier 2014 var oförändrat jämfört med 2013. Antalet och andelen ungdomar som lämnade jobbgarantin för ungdomar och gick till jobb- och utvecklingsgarantin minskade i antal och som andel 2014 jämfört med 2013. Under 2014 var det närmare 11 500, eller 15 procent av deltagarna, som lämnade jobbgarantin för ungdomar och gick till jobb- och utvecklingsgarantin. År 2013 uppgick motsvarande antal till drygt 13 000, eller 16 procent.

Sedan 2010 kan ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning delta i en tre månader lång studiemotiverande kurs på folkhögskola i syfte att hitta en väg tillbaka till utbildning. Arbetslösa ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning har en särskilt utsatt situation på arbetsmarknaden och riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet.

Folkhögskolesatsningen är en insats som riktar sig till arbetssökande som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan samt är 16–24 år, eller som har fyllt 25 år och deltar i jobb- och utvecklingsgarantin. Folkhögskolesatsningen är ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och folkbildningsrådet. Syftet med satsningen är att öka deltagarnas motivation att återgå till och

avsluta sin reguljära utbildning. Insatsen är tillgänglig för målgruppen redan från första dagen i arbetslöshet. Arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att utvärdera Folkhögskolesatsningen och resultaten visar att det finns positiva effekter för övergång till ordinarie studier för unga (16–24 år) som tagit del av satsningen under åren 2010–2012. Deltagarna lämnar arbetslösheten i högre grad för att övergå till studier än vad de skulle ha gjort annars. Effekterna vad gäller övergång till studier är dock mindre för unga som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och deltagare som är födda utanför Sverige. Antalet personer som deltagit under 2014 uppgick till 5 700 (2013: 6 138, 2012: 4 415) varav 3 400 män och 2 300 kvinnor. Av 2014 års uppföljning av deltagarna 90 dagar efter avslutad studiemotiverande folkhögskolekurs framgår att 1 184 personer (23 procent) gått vidare till reguljär utbildning jämfört med 2013 då 1 200 personer (25 procent) gick vidare till reguljär utbildning.

Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) undersökning om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2014 uppgav närmare 16 procent i åldern 16–64 år att de har en funktionsnedsättning, vilket motsvarar 960 000 personer. Av dessa personer bedömde 68 procent att funktionsnedsättningen även medförde nedsatt arbetsförmåga. Personer med rörelsenedsättning och psykisk funktionsnedsättning bedömde att funktionsnedsättningen medförde en nedsättning av arbetsförmågan i över 90 procent av fallen. Kvinnor bedömde i högre utsträckning än män att deras funktionsnedsättning medför nedsatt arbetsförmåga. Generellt var utbildningsnivån lägre för personer med funktionsnedsättning än för övriga befolkningen.

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga deltog i arbetskraften i lägre grad och hade lägre sysselsättningsgrad än övriga i befolkningen. De var även arbetslösa till större del än övriga i befolkningen. Undersökningen visar även att

andelen sysselsatta personer med nedsatt arbetsförmåga som behöver anpassningar av arbetsförhållandena har ökat, och 64 procent hade 2014 behov av mer än en typ av anpassning. Undersökningen visar även att var tredje person med nedsatt arbetsförmåga upplevt diskriminering.

Arbetsförmedlingen har under 2014 genomfört insatser och aktiviteter som gett ett positivt resultat inom ramen för det strategiska arbetet med att genomföra funktionshinderspolicen.

Antalet arbetssökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som var inskrivna vid Arbetsförmedlingen och som fått ett arbete eller påbörjat en reguljär utbildning har ökat jämfört med 2013. Totalt gick 57 300 arbetssökande över till arbete eller reguljär utbildning under året, vilket är en ökning med drygt 4 400 personer jämfört med 2013. Både antalet kvinnor och antalet män som fått ett arbete har ökat under året, men ökningen var större för männen.

Antalet till reguljär utbildning har ökat för både kvinnor och män och det var kvinnornas övergångar till reguljär utbildning som ökade mest. Fler personer under 30 år har fått ett arbete eller påbörjat en reguljär utbildning jämfört med 2013. Totalt gick 17 400 personer under 30 år över till arbete eller reguljär utbildning under 2014, vilket är en ökning med 2 600 personer jämfört med 2013.

Vidare har den genomsnittliga tiden till dess att en nedsatt arbetsförmåga blir identifierad och registrerad minskat. I december 2014 var tiden 250 dagar, vilket är en minskning med tio dagar jämfört med 2013. Minskningen är störst hos kvinnorna medan det för personer under 30 år sammantaget inte skett någon förändring sedan 2013. Trenden att den största minskningen sker för inrikes födda höll i sig och tiden minskade med ytterligare 16 dagar jämfört med 2013. Detta kan jämföras med utrikes födda där det har skett en ökning med en dag. En bidragande orsak till denna ökning kan enligt Arbetsförmedlingen vara det stora inflödet av utrikes födda arbetssökande. Slutligen bör nämnas att det numera finns krav på tillgänglighet i Arbetsförmedlingens samtliga förfrågningsunderlag och avtal.

Trots att resultaten under 2014 visade på en positiv utveckling så är antalet arbetslösa personer med en funktionsnedsättning som är

inskrivna på Arbetsförmedlingen fortsatt stort. Under 2014 var i genomsnitt 76 100 personer med funktionsnedsättning inskrivna som arbetslösa (varav 48 procent kvinnor och 52 procent män) jämfört med 80 400 året innan. Av dessa hade i genomsnitt 26 300 personer under året varit utan arbete i minst 24 månader (varav 52 procent kvinnor och 48 procent män), vilket visar på en hög andel med mycket långa arbetslöshetstider.

Lönebidrag och andra subventionerade anställningar

Arbetsförmedlingen kan erbjuda ekonomiskt stöd till arbetsgivare som anställer personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, dels genom lönesubventioner, dels genom stöd som syftar till anpassning av arbetsförhållanden så att den anställdes nedsatta arbetsförmåga kan kompenseras. Under 2014 hade i genomsnitt 92 900 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA), skyddat arbete hos Samhall AB eller utvecklings- eller trygghetsanställning (se tabell 3.4). Jämfört med 2013 är det en ökning med 2 procent eller 2 100 personer i genomsnitt per månad.

Tabell 3.4 Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal kvarstående per månad i genomsnitt

	2011	2012	2013	2014
Lönebidrag	45 940	44 090	37 610	32 230
<i>Kvinnor</i>	18 730	18 130	15 520	13 310
<i>Män</i>	27 200	25 960	22 090	18 920
Trygghetsanställning	17 690	20 990	27 530	32 990
<i>Kvinnor</i>	6 780	8 210	11 030	13 380
<i>Män</i>	10 910	12 780	16 500	19 610
Utvecklingsanställning	3 280	3 820	5 170	7 840
<i>Kvinnor</i>	1 490	1 690	2 190	3 130
<i>Män</i>	1 790	2 130	2 980	4 720
OSA	4 330	4 210	3 880	3 590
<i>Kvinnor</i>	1 260	1 280	1 180	1 100
<i>Män</i>	3 080	2 930	2 710	2 490
Kulturavsvlyftet	-	30	230	220
<i>Kvinnor</i>	-	20	150	140
<i>Män</i>	-	10	80	80
Utvecklingsanställning Samhall – sjukskrivna	-	270	940	450
<i>Kvinnor</i>	-	160	570	250
<i>Män</i>	-	110	370	200
Samhall AB kärnuppdrag	15 260	15 390	15 410	15 610
<i>Kvinnor</i>	6 820	6 850	6 830	6 890
<i>Män</i>	8 440	8 540	8 590	8 720
Totalt	86 510	88 800	90 780	92 930

Anm.: Siffrorna är avrundade till närmaste tiotal och överensstämmer därför inte alltid med summan. Utvecklingsanställning inkluderar från 2014 utvecklingsanställningar hos Samhall för personer från sysselsättningsfasen. Antal avseende Samhalls kärnuppdrag avser medeltal årsanställda.
Källor: Arbetsförmedlingen och Samhall AB.

Sett till antalet unika individer som tagit del av insatserna under respektive år har antalet, exklusive Samhall AB:s kärnuppdrag, ökat med drygt 6 600 personer sedan 2012, vilket motsvarar en ökning med 7 procent. Ökningen var 5,8 procent för kvinnor och 7,3 procent för män.

Under 2014 avslutades den tidigare satsningen på utvecklingsanställningar inom ramen för Kulturavsvlyftet. Satsningen nådde inte upp till det förväntade antalet anställningar. Drygt 450 personer, varav 280 kvinnor och 170 män, har fått en utvecklingsanställning inom Kulturavsvlyftet. Av dessa hade 67 procent dessförinnan deltagit i programmet arbetslivsintroduktion. Av deltagarna hade 38 procent ett arbete 90 dagar efter att de slutat inom Kulturavsvlyftet.

Antalet personer under 30 år som fått en subventionerad anställning har ökat under 2014,

från 10 700 i genomsnitt 2013 till 12 400 under 2014.

Genomgående präglades insatserna av en ojämn könsfördelning, ca 60 procent av deltagarna var män och ca 40 procent kvinnor. Enligt Arbetsförmedlingens återrapportering finns vissa skillnader relaterade till utbildningsnivå³. Andelen kvinnor var betydligt högre bland personer med eftergymnasial utbildning och andelen män var klart högre bland dem med högst förgymnasial utbildning. Av dem med stöd hade 36 procent en förgymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå och 13 procent hade en eftergymnasial utbildningsnivå. Det finns även skillnader relaterade till vilken bransch män respektive kvinnor är anställda inom. Arbetsförmedlingens återrapportering visar även att skillnaden i vem som får lönebidrag består även om man tar hänsyn till andra observerbara skillnader och de finner inga belägg i forskningen för att lönebidrag är en mer effektiv insats för något av könen⁴.

Andelen personer som har en lönenivå som överstiger den maximala bidragsgrundande lönekostnaden har ökat under ett flertal år och endast tre procent hade i slutet av 2014 en lön under den högsta bidragsgrundande nivån 16 700 kronor per månad.

Under 2014 var andelen övergång till arbete utan stöd sammantaget lägre än under 2013. Att andelen minskat är relaterat till att de stödformer som ökat i omfattning generellt har en lägre andel som går över till arbete utan stöd. Särskilt låg var andelen övergång till arbete inom trygghetsanställningar.

³ Lönestöd för personer med funktionsnedsättning, Arbetsförmedlingens återrapportering, 20 februari 2015

⁴ Lönebidrag – en jämställdhetsanalys. Bilaga till Arbetsmarknadsrapport 2015

Tabell 3.5 Övergång till arbete utan stöd. Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga

	2011	2012	2013	2014
Lönebidrag	2 165 (4,7)	2 094 (4,7)	1 859 (4,9)	1 562 (4,8)
OSA	74 (1,7)	69 (1,6)	77 (2,0)	86 (2,4)
Utvecklingsanställning	164 (5,0)	178 (4,7)	242 (4,7)	344 (4,4)
Trygghetsanställning	223 (1,3)	349 (1,7)	479 (1,7)	609 (1,8)
Totalt	2 626 (3,7)	2 690 (3,7)	2 657 (3,6)	2 601 (3,4)

Anm.: Andel till arbete utan stöd av samtliga i insatsen per månad i genomsnitt inom parentes. Utvecklingsanställning är exkl. kulturavsläppet och anställningar vid Samhall för tidigare sjukskrivna, men inkl. anställningar inom Samhall AB för personer från sysselsättningsfasen fr.o.m. 2014.

Källa: Arbetsförmedlingens årsredovisning 2014, Arbetsförmedlingen.

Inom ramen för det pågående praktikantprogrammet inom statsförvaltningen fick 232 personer en praktikplats under 2014, vilket är motsvarande antal som 2013.

Övriga insatser

En ökning av insatser såsom särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), arbetshjälpmedel, personligt biträde och särskilt stöd till start av näringsverksamhet har skett de senaste åren. Insatsen stöd till personligt biträde var störst i omfattning vad avser antalet personer som tog del av insatsen.

Tabell 3.6 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

		2011	2012	2013	2014
Arbets- hjälpmedel	Män	2 500	2 800	3 000	2 900
	Kv	3 900	4 200	4 700	4 100
	Totalt	6 400	7 000	7 700	7 000
Personligt biträde	Män	6 700	8 500	11 200	13 300
	Kv	4 800	6 200	7 900	8 900
	Totalt	11 500	14 800	19 100	22 200
SIUS	Män	3 500	4 800	5 400	5 900
	Kv	2 700	3 600	3 800	4 000
	Totalt	6 200	8 400	9 300	9 900
Särskilt stöd vid start av närings- verksamhet	Män	300	300	300	300
	Kv	400	400	300	300
	Totalt	700	700	600	600

Källa: Arbetsförmedlingens årsredovisning 2014, Arbetsförmedlingen.

Samhall AB

Den statliga merkostnadsersättningen till Samhall AB:s grunduppdrag uppgick till 4 405 miljoner kronor under 2014. Merkostnadsersättningen syftade till att Samhall AB skulle uppnå de mål som formulerats i det avtal som staten tecknat med bolaget. Mål som har satts upp är bl.a. att:

- ge arbete åt personer med funktionsnedsättning motsvarande 29,4 miljoner lönetimmar,
- minst 1 100 ska lämna Samhall AB för arbete på den reguljära arbetsmarknaden, och
- minst 40 procent av rekryteringarna i kärnuppdraget ska vara personer från prioriterade grupper som definierats gemensamt av Arbetsförmedlingen och Samhall AB, bl.a. personer med psykisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning, neuropsykologisk funktionsnedsättning eller med mer än en funktionsnedsättning som tillsammans medför nedsättningar i arbetsförmågan.

Samhall AB har under 2014 nått samtliga ovan uppställda mål.

I slutet av 2014 var drygt 18 300 personer med funktionsnedsättning anställda hos Samhall AB. Samhall AB har en relativt jämn könsfördelning bland sina anställda med 47 procent kvinnor och 53 procent män. Under 2014 var det totalt över 7 000 personer som påbörjade en anställning eller en arbetsträning i bolaget. Från och med 2014 har Samhall AB ett nytt uppdrag om att erbjuda minst 1 000 personer från sysselsättningsfasen en utvecklingsanställning, varvid unga vuxna ska prioriteras. Samhall AB har genomfört uppdraget och under 2014 har närmare 1 300 personer haft en sådan anställning i bolaget. Det tidigare uppdraget om utvecklingsanställningar för tidigare sjukskrivna har under året fasats ut som planerat.

Det ekonomiska resultatet uppvisade ett överskott på 81 miljoner kronor för 2014 jämfört med 15 miljoner kronor för 2013. Samhall AB utförde under 2014, utanför grunduppdraget, vissa tjänster inom ramen för Arbetsförmedlingens programverksamhet avseende personer med funktionsnedsättning. Det var i första hand fråga om förstärkt arbetsträning och fördjupad bedömning inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin.

Insatser för sjukskrivnas återgång till arbete

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att bedriva arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledande, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser. Målgruppen är arbetssökande som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning.

För att formulera och genomföra insatserna för denna målgrupp kan medverkan av andra aktörer behövas, inklusive vårdgivare, kommuner och arbetsgivare. En del i samarbetet är att myndigheterna genomför gemensamma kartläggningar. Under 2014 genomfördes 17 000 gemensamma kartläggningar, vilket är väsentligt färre än under 2013. Av de gemensamma kartläggningarna genomfördes 73 procent med personer som hade sjukpenning, och av dessa avsåg 66 procent kvinnor och 34 procent män. Av de kartläggningar som framgår av myndigheternas uppföljningssystem har 64 procent genomförts efter ett år eller senare i sjukfallen, vilket utgör en ökning med 10 procentenheter jämfört med 2013. Detta beror på att en stor andel kartläggningar genomförs i

anslutning till att personerna kommer att tvingas lämna sjukförsäkringssystemet på grund av den bortre tidsgränsen för sjukpenning.

Under 2014 påbörjade 12 700 personer aktiva insatser, varav 63 procent kvinnor och 37 procent män, vilket var 2 900 fler än under 2013.

Av de 4 100 personer som startat samarbetet efter den 1 februari 2012 och som lämnat arbetslivsinriktade insatser inom det förstärkta samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan under 2014 hade 71 procent gått till arbete eller utbildning, deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller är fortsatt aktuella på Arbetsförmedlingen som aktivt arbetssökande. Av de övriga 29 procenten har huvuddelen (75 procent) återgått till Försäkringskassan.

Inom ramen för det förstärkta samarbetet har myndigheterna även ett uppdrag att stärka samarbetet kring unga med aktivitetsersättning. Under 2014 genomfördes drygt 1 800 gemensamma kartläggningar för personer med aktivitetsersättning och 1 500 personer påbörjade deltagande i aktiva insatser hos Arbetsförmedlingen. Av de drygt 400 personer som haft aktiva insatser och avslutat arbetslivsinriktade insatser under 2014 fick 56 procent ett arbete eller påbörjade studier. Många som får aktiva insatser får först arbetsförberedande insatser, som syftar till att stärka individen inför arbetslivsinriktade insatser.

Under 2014 har i genomsnitt 3 100 personer per månad deltagit i programmet arbetslivsintroduktion, ett program som är avsett för de personer som uppnår maximalt antal dagar i sjukförsäkringen. Av dem som avslutat programmet under 2014 har 30 procent gått till arbete med eller utan stöd, reguljära studier eller varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen som arbetslösa 90 dagar efter avslutat program. Detta är enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning en klart lägre andel än 2013, då andelen var 41 procent, och 2012, då andelen var 53 procent. Övriga har lämnat Arbetsförmedlingen eller är inskrivna som arbetssökande men är förhindrade, främst på grund av ohälsa, att aktivt söka arbete.

Finansiell samordning mellan samordningsförbund

Genom frivillig finansiell samordning inom ramen för s.k. samordningsförbund har Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen,

landsting och kommuner ytterligare möjligheter till samverkan inom rehabiliteringsområdet. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete.

I december 2014 fanns det 85 samordningsförbund som omfattade 240 av landets 290 kommuner. Under 2014 har cirka 39 000 personer omfattats av samordningsförbundets individriktade rehabiliteringsinsatser. Inom ramen för samarbetet är unga med aktivitetstersättning en prioriterad grupp och under 2014 har 1 860 personer med denna ersättning omfattats av samordningsförbundens insatser.

Av de drygt 8 700 som avslutat en individriktad insats under 2014 har 34 procent gått vidare till arbete eller utbildning.

Insatser för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden

De kommande åren förväntas befolkningen i Sverige öka i en snabbare takt än vad som tidigare har förväntats. Det beror framför allt på en ökad flykting- och anhöriginvandring.

Befolkningen förväntas öka med 760 000 personer under perioden 2015–2020. Av dessa förväntas 515 000 vara utrikes födda. En ökad befolkning genom invandring skapar möjligheter för Sverige. En stor andel av de som kommer till Sverige är i arbetsför ålder vilket skapar goda förutsättningar att över tid öka arbetskraften och sysselsättningen samt möta de demografiska utmaningarna. Många nyanlända innebär emellertid också stora utmaningar på arbetsmarknaden då etableringen på arbetsmarknaden tar lång tid, framför allt bland de som kommit av flyktingskäl.

Utrikes föddas arbetskraftsdeltagande har ökat under de senaste åren och uppgick till 70 procent 2014. Även sysselsättningsgraden har ökat och ökningen är särskilt stor bland kvinnor. Trots detta är arbetsmarknadssituationen för utrikes födda sämre än vad den är för inrikes födda. Utrikes födda har fortfarande en betydligt lägre sysselsättningsgrad och en högre arbetslöshet än inrikes födda. Sysselsättningsgraden är särskilt låg bland utrikes födda med kort vistelsetid i landet. Sysselsättningsgraden ökar visserligen med tid i landet men även bland dem som bott i Sverige i

många år är sysselsättningsgraden lägre än bland inrikes födda.

Under 2014 var drygt 310 000 utomeuropeiskt födda inskrivna vid Arbetsförmedlingen någon gång under året, inklusive nyanlända invandrare. Enligt Arbetsförmedlingens definition avses med nyanlända personer som normalt inte har vistats i Sverige mer än 36 månader efter att ha beviljats uppehållstillstånd enligt utlänningslagen (2005:716). Drygt 89 500 var nyanlända invandrare, vilket är en ökning jämfört med 2013 då antalet var drygt 73 500.

Av de nyanlända invandrare som var inskrivna vid Arbetsförmedlingen under 2014 omfattades drygt hälften av etableringsuppdraget (58 procent av antalet inskrivna nyanlända). För en beskrivning och bedömning av genomförandet av etableringsuppdraget, se utg.omr. 13 avsnitt 3.4.6.

Under 2014 ökade antalet utomeuropeiskt födda (inklusive nyanlända) som fick arbete (97 300 jämfört med 94 300 under 2013), medan andelen låg på ungefär samma nivå för hela gruppen (31,3 procent jämfört med 31,9 procent under 2013). För gruppen nyanlända minskade andelen något (19,7 procent jämfört med 20,9 procent under 2013). När det gäller personer som gick till utbildning skedde ingen större förändring under året, vare sig i antal (15 200 jämfört med 15 300 under 2013 för hela gruppen utomeuropeiskt födda) eller som andel (4,9 procent jämfört med 5,2 procent under 2013).

Insatser inom Europeiska socialfonden

Programperioden 2007–2013

Projektverksamheten i det nationella struktur- och sysselsättningsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning 2007–2013 är i sin helhet avslutad sedan juni 2015. Svenska ESF-rådet ska lämna en slutredovisning av programmet till Europeiska kommissionen senast i mars 2017.

Medlen från Europeiska socialfonden för det nationella struktur- och sysselsättningsprogrammet har uppgått till totalt ca 6,2 miljarder kronor. Nationell medfinansiering med motsvarande belopp har tillkommit. Svenska ESF-rådet beräknar att uppnå en utnyttjandegrad av socialfondmedlen nära 100 procent. De av Europeiska kommissionen fastställda kvantifierade deltagarmålen i det nationella

strukturfundsprogrammet har uppnåtts, med något undantag.

Det nationella strukturfundsprogrammet har omfattat totalt 650 genomförandeprojekt som har syftat till kompetensutveckling för sysselsatta. Totalt 318 000 personer, varav 57 procent kvinnor och 43 procent män, har deltagit i projekten. Kön fördelningen har sin förklaring i en överrepresentation av projekt inom offentlig sektor, som har en hög andel sysselsatta kvinnor. Det totala antalet projekt för kompetensutveckling av sysselsatta har avsett 68 000 arbetsställen.

Vidare har det nationella strukturfundsprogrammet omfattat 524 genomförandeprojekt som i första hand har riktat sig till personer som står långt från arbetsmarknaden. Antalet deltagare uppgår till totalt 135 000, varav 48 procent kvinnor och 52 procent män. Motsvarande antal personer i åldern 16–24 år är 61 000, varav 57 procent män och 43 procent kvinnor. En förklaring till den ojämna könsfördelningen kan vara att väsentligt fler unga män än unga kvinnor är inskrivna vid Arbetsförmedlingen.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2015 redovisat resultaten av den oberoende utvärderingen av det nationella strukturfundsprogrammet. Även en sammanfattande rapport från Svenska ESF-rådet om erfarenheter och resultat i programmet har redovisats där.

Programperioden 2014–2020

Europeiska kommissionen beslutade i oktober 2014 om den partnerskapsöverenskommelse som Sverige utarbetat för programperioden 2014–2020. Partnerskapsöverenskommelsen är en övergripande strategi för de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna: Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

Partnerskapsöverenskommelsen har som främsta syfte att bidra till att uppnå Europa 2020-målen och stärka EU:s och Sveriges konkurrenskraft. Överenskommelsen syftar även till att främja synergier och undvika överlappning mellan fonderna, och arbetet med fonderna ska i ökad grad kopplas till andra instrument på EU-nivå och nationell nivå.

Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Statens jordbruksverk inledde i december 2013 ett

fördjupat samarbete inom ramen för en s.k. fondsamordningsgrupp. I april 2015 redovisades gruppens arbete under 2014 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Arbetet har hittills fokuserat på insatser kopplade till starten av fondprogrammen. Det fortsatta arbetet kommer att fokusera på att skapa resultat i programgenomförandet.

Europeiska kommissionen godkände den 3 december 2014 Sveriges nationella program för Europeiska socialfonden inom EU:s mål Investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020. I programmet ingår även insatserna inom EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Socialfundsprogrammet beräknas omfatta totalt ca 13,2 miljarder kronor, varav ca 6,8 miljarder kronor i EU-medel och ca 6,4 miljarder kronor i nationell medfinansiering. Den nationella medfinansieringen kan utgöras av såväl statliga som andra offentliga medel, liksom privata medel.

En viktig utgångspunkt för det nationella socialfundsprogrammet är att det ska förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitik och därmed bidra till att nå målet om en väl fungerande arbetsmarknad liksom Europa 2020-strategins målsättningar.

Inom programmet finns åtta regionala handlingsplaner, vilka var och en omfattar samma geografiska område som motsvarande regionalfundsprogram. De regionala handlingsplanerna säkerställer en närmare anpassning till regionala och lokala förutsättningar och behov. Dessutom finns en nationell handlingsplan som anger utgångspunkter och prioriteringar för satsningar på nationell nivå. Därutöver finns en nationell handlingsplan för sysselsättningsinitiativet för unga.

Insatserna inom socialfundsprogrammet 2014–2020 syftar till att

- stimulera kompetensutveckling som stärker deltagande kvinnors och mäns ställning på arbetsmarknaden,
- förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv,
- öka övergångarna till arbete bland kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden, och
- underlätta unga kvinnors och mäns etablering i arbetslivet och deltagande i utbildning.

Svenska ESF-rådet har under det första halvåret 2015 gjort 47 projektutlysningar i socialfondsprogrammet, vilka framför allt har varit inriktade på insatser för unga. Med undantag för en tidigare start av sysselsättningsinitiativet för unga påbörjar merparten av projekten sin verksamhet i början av hösten 2015.

EU:s sysselsättningsinitiativ för unga

EU:s sysselsättningsinitiativ för unga avser åren 2014–2018. Medlen för initiativet uppgår inom socialfondsprogrammets medelsram till totalt 1,1 miljarder kronor, varav ca 740 miljoner kronor i EU-medel och ca 370 miljoner kronor i nationell medfinansiering.

Sysselsättningsinitiativet inriktas på att komplettera och utöka de befintliga arbetsmarknadspolitiska insatserna för unga i de tre regioner som enligt EU:s kriterier berörs av initiativet, dvs. Sydsverige, Norra Mellansverige och Mellersta Norrland. I den del som genomförs av Arbetsförmedlingen startades sysselsättningsinitiativet redan i september 2014 och till och med juni 2015 har 2 400 unga påbörjat deltagande, varav 36 procent kvinnor och 64 procent män.

Lokalt ledd utveckling

Europeiska socialfonden delfinansierar under programperioden 2014–2020, liksom övriga Europeiska struktur- och investeringsfonder, även arbete med lokalt ledd utveckling genom den s.k. leadermetoden. Det syftar till att bedriva utvecklingsarbete på lokal nivå med utgångspunkt i lokala utvecklingsstrategier. Statens jordbruksverk är förvaltande myndighet för de tre program som avser lokalt ledd utveckling, varav ett program omfattar bl.a. socialfondsmedel.

Insatser för att upprätthålla arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen ska underlätta och stimulera till omställning. Arbetsförmedlingen har i uppdrag att säkerställa att försäkringen fungerar som en omställningsförsäkring och att säkerställa kontrollfunktionen.

En viktig del i uppföljningen är att säkerställa att de arbetssökande som uppstår arbetslöshetsersättning uppfyller de krav som uppställs i

lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Det nya regelverket från den 1 september 2013 innebär att det har införts fler åtgärdsgrunder men mildare åtgärder. I det fall Arbetsförmedlingen ifrågasätter om den arbetssökande uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning, ska myndigheten skicka en underrättelse till den aktuella arbetslöshetskassan.

Totalt sett skickade Arbetsförmedlingen 572 000 underrättelser om ifrågasatt ersättning till arbetslöshetskassorna under 2014. Detta motsvarade 498 underrättelser per 1 000 ersättningstagare per månad. Flest underrättelser (343 000) skickades på grund av att arbetssökande inte lämnat in sin aktivitetsrapport i tid. Arbetslöshetskassorna fattade i genomsnitt beslut om en åtgärd i 78 procent av de ärenden som prövades. Sanktionsgraden har varit relativt stabil sedan de nya åtgärdsreglerna infördes.

På grund av förändringarna som genomfördes den 1 september 2013, är det inte lämpligt att göra en direkt jämförelse av resultaten för 2014 med tidigare år. Antalet underrättelser har dock ökat kraftigt efter införandet av de nya åtgärdsreglerna och aktivitetsrapporteringen. En viktig förklaring är att grunderna för underrättelse har utökats efter regelförändringarna, bl.a. har de tidigare meddelandena om avanmälan ersatts med underrättelser.

Av en rapport från IAF framgår att det under 2014, liksom tidigare år, finns vissa skillnader mellan olika delar av landet och olika grupper av arbetssökande när det gäller i vilken utsträckning Arbetsförmedlingen lämnar underrättelser till arbetslöshetskassorna. Av undersökningen framgår dock inte vad dessa skillnader beror på.

I anslutning till de nya åtgärdsreglerna infördes också ett krav på att alla arbetssökande i en aktivitetsrapport ska redovisa vilka åtgärder som de har vidtagit för att ta sig ur sin arbetslöshet. Aktivitetsrapporteringen utgör ett underlag för Arbetsförmedlingens dialog med den arbetssökande om exempelvis vilket stöd som han eller hon har behov av. Att inte lämna in någon rapport betraktas som misskötsel av arbetssökandet och kan leda till att arbetslöshetskassan fattar ett beslut om åtgärd.

Arbetsförmedlingen menar att införandet av aktivitetsrapporteringen har förbättrat förutsättningarna för att arbeta med

kontrolluppdraget inom arbetslöshetsförsäkringen. Genom aktivitetsrapporten får Arbetsförmedlingen regelbunden och enhetlig information om de arbetssökandes sökaktivitet. I en enkätundersökning som Arbetsförmedlingen har genomfört uppger många förmedlare även att aktivitetsrapporten har förenklat arbetet med att bedöma om den arbetssökande är aktivt arbetssökande. Det kvarstår dock vissa problem. Bland annat är det fortfarande svårt att bedöma om de arbetssökande är tillräckligt aktiva i jobbsökandet. På detta område finns det behov av tydliga riktlinjer som förenklar den här typen av bedömningar och regeringen har en dialog med Arbetsförmedlingen om hur arbetet kan effektiviseras.

Den 1 mars 2015 trädde ett system för uppföljningsåtgärder i kraft för personer som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. De nya åtgärdsreglerna motsvarar i huvudsak de som sedan tidigare gäller inom arbetslöshetsförsäkringen och utgår från de förslag som lämnades i Ds 2013:59 Åtgärder inom aktivitetsstödet m.m. I AF:s rapport lämnades även förslag om samordning av dessa åtgärder med åtgärdssystemet inom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen avser dock inte att gå vidare med dessa förslag.

IAF publicerar varje månad arbetslöshetskassornas handläggningstider av underrättelser där kassan beslutat om varning eller avstängning. Det är önskvärt med en snabb återkoppling vid exempelvis misskötsel av arbetssökandet så att den enskilde skyndsamt kan ändra sitt beteende till att stämma överens med villkoren i försäkringen. Under 2014 har de flesta av de arbetslöshetskassor som tidigare har haft utmärkande lång respektive kort handläggningstid, närmast sig de andra arbetslöshetskassorna. Under första kvartalet 2015 har handläggningstiden för underrättelser för flertalet arbetslöshetskassor varit mellan två och tre veckor, vilket IAF anser vara rimligt.

3.4.3 Analys och slutsatser

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Resultatredovisningen visar sammantaget på flera goda resultat av insatserna

inom arbetsmarknadspolitiken men också på utvecklingsbehov, inte minst avseende matchningen av arbetssökande till lediga jobb och insatserna för långtidsarbetslösa. Regeringens bedömning är att det finns utrymme för förbättringar för att insatserna bättre ska bidra till målet. Efterfrågan på arbetskraft bedöms öka framöver men detta väntas främst komma arbetslösa med god utbildning och kortare arbetslöshetstider till del. Matchningen på arbetsmarknaden kommer således att möta ökade utmaningar de närmaste åren.

En effektiv matchningsverksamhet förutsätter att Arbetsförmedlingens samarbete med arbetsgivare är effektivt och ändamålsenligt. Genom kvalitativa kontakter med arbetsgivare kan Arbetsförmedlingen öka möjligheterna för arbetssökande att få arbete och arbetsgivare att rekrytera, även bland de sökande som står långt ifrån arbetsmarknaden. Kännetecknande för många av dem är att de har bristande erfarenheter och ofta saknar ett kontaktnät. Eftersom informella kontakter är centralt i rekryteringen av vakanser är det angeläget att Arbetsförmedlingen arbetar för att kompensera den arbetssökandes brist på kontaktnät.

För att bidra till ett förbättrat resultat av Arbetsförmedlingens arbete har regeringen inlett ett arbete med att förändra styrningen av myndigheten bl.a. genom att minska detaljstyrningen i myndighetens regleringsbrev och förenkla det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Många av de förändringar som behöver genomföras ligger dock inom myndighetens ansvarsområde. Arbetsförmedlingen har inlett ett nödvändigt förnyelsearbete som bl.a. omfattar utveckling av de tjänster som erbjuds till arbetsgivare och arbetssökande. Särskilt angeläget är det att förändra arbetssättet gentemot arbetsgivare där det länge varit kvantitet som varit styrande istället för kvalitet. Regeringen ser positivt på myndighetens inriktning och kommer att följa utvecklingen noga.

För att arbetssökande ska ges ett effektivt stöd utifrån individuella förutsättningar är det viktigt att Arbetsförmedlingen har väl fungerande arbetssätt och metoder för att kartlägga och identifiera behov. Resultaten för flera arbetsmarknadspolitiska program behöver förbättras bl.a. arbetsmarknadsutbildning. Det är därför positivt att Arbetsförmedlingen har inlett

ett arbete kring arbetsmarknadsutbildning, som innebär att handläggargröd och upphandlingsförfarande ses över. Översynen har hittills resulterat i att anvisning av deltagare i större utsträckning ska ske utifrån individens behov och förutsättningar för att kunna tillgodogöra sig insatsen. Förändringsarbetet förutsätts leda till att resultaten förbättras.

Jämfört med andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder har subventionerade anställningar generellt uppvisat de största effekterna när det gäller att förbättra personers möjlighet att få ett jobb. Under 2014 har fler långtidsarbetslösa kunnat få arbete med hjälp av en subventionerad anställning. Utifrån de satsningar regeringen aviserat i prop. 2014/15:99 Vårändringsbudget för 2015 bör ännu fler kunna erbjudas en sådan insats och detta gäller särskilt personer som befinner sig i sysselsättningsfasen.

För personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är tillgången till subventionerade anställningar central för att öka möjligheterna att få en anställning. Under de senaste åren har allt fler personer med funktionsnedsättning lämnat arbetslöshet för arbete. Arbetsförmedlingens arbete har bidragit positivt till detta. Ökningen förklaras dock främst av att antalet arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ökat markant sedan 2008. Fortfarande ligger andelen arbetslösa med nedsatt arbetsförmåga på mycket höga nivåer jämfört med den genomsnittliga arbetslösheten i Sverige. Att sysselsättningsgraden för gruppen har ökat sedan 2008 är positivt, men fortfarande finns en betydande skillnad gentemot övriga befolkningen.

Det bedöms som angeläget att öka andelen utomeuropeiskt födda som går till arbete och utbildning. Eftersom en stor andel av gruppen har en låg utbildningsnivå är det särskilt viktigt att öka andelen som går till utbildning. Subventionerade anställningar har visat sig effektiva som stöd för nyanlända invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden, men resultaten visar att det finns fortsatta utmaningar, bl.a. vad avser den låga andelen kvinnor som får del av instegsjobben och återflödet till arbetslöshet efter insatsens slut. Andelen beslut om instegsjobb som avser kvinnor bör öka och andelen personer som återgår till arbetslöshet efter ett avslutat instegsjobb bör minska.

Det finns påtagliga skillnader mellan män och kvinnor avseende vilka som tar del av anställningsstöden. Det är viktigt att de arbetsmarknadspolitiska insatserna bidrar till att motverka en könsuppdelad arbetsmarknad och att de fördelas jämt mellan könen. Om detta ska uppnås behöver fler kvinnor få ta del av subventionerade anställningar.

Regeringen bedömer att allt för få av de ungdomar som har svårt att komma in på arbetsmarknaden har fått ett ändamålsenligt stöd. Exempelvis saknar många unga en gymnasieutbildning och behöver i ökad utsträckning matchas mot utbildningsinsatser inom det reguljära utbildningssystemet.

Arbetslösheten bland personer som saknar fullföljd gymnasieutbildning är dubbelt så hög som bland personer med fullföljd gymnasieutbildning, en skillnad som även har ökat sedan finanskrisen. Risken för långtidsarbetslöshet är också större för denna grupp, vilket inte minst visar sig genom att en relativt stor andel av de som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin har högst förgymnasial utbildning. Avsaknad av gymnasieutbildning försvårar etableringen på arbetsmarknaden men också möjligheten till omställning i yrkeslivet.

Mot bakgrund av den höga arbetslösheten bland förgymnasialt utbildade bedömer regeringen att det är för få arbetslösa i denna grupp som lämnar Arbetsförmedlingen för att börja studera.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till att främja en effektiv omställning när arbetsmarknaden förändras samt till en effektiv kompetensförsörjning i samhället. Arbetsförmedlingen har här en viktig roll, både vad avser studie- och yrkesvägledning för arbetssökande samt kompetensutvecklande insatser såsom praktik och arbetsmarknadsutbildning. Regeringens uppfattning är att det vägledande och rådgivande arbetet hos Arbetsförmedlingen har varit för lågt prioriterat.

Regeringen bedömer att resultaten kan förbättras om samverkan mellan samhällets olika aktörer som verkar inom arbetsmarknadspolitiken utvecklas. Regeringen har därför bland annat initierat ett arbete som syftar till att sluta överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och kommuner om åtgärder för att minska arbetslösheten bland ungdomar.

Arbetsförmedlingens gemensamma uppdrag med Försäkringskassan vad gäller tidiga och aktiva insatser för sjukskrivnas återgång i arbete är en central del i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen (se även utg.omr. 10). Att personer som är i behov av aktiva och samordnade insatser får dessa är viktigt både för att motverka en ökad ohälsa och för att fler personer ska komma i eller tillbaka till arbete. Det är därför positivt att fler personer fått del av aktiva insatser under året, men samtidigt bekymmersamt att tidpunkten för när dessa insatser sätts in verkar styras av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Utfallen visar också på att resultaten för dem som har tvingats lämna ersättningen från sjukförsäkringen har försämrats, och att en ännu större andel än tidigare återgår till sjukskrivning efter att ha passerat genom programmet arbetslivsintroduktion.

Arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring med syftet att ge ekonomisk trygghet mellan två jobb. Uppföljning och kontroll av arbetssökande är en viktig del i detta. I princip ska samma krav på uppföljning och kontroll gälla alla arbetssökande oavsett om de uppbär arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller ekonomiskt bistånd. För att främja en god rättssäkerhet och likabehandling är det även viktigt att kontrollfunktionen tillämpas på ett enhetligt sätt. IAF visar på att det finns vissa skillnader mellan olika grupper av arbetssökande när det gäller i vilken utsträckning som Arbetsförmedlingen lämnar underrättelser till arbetslöshetskassorna. För att ta ställning till dessa skillnader behövs dock mer kunskap om anledningarna till varför det skiljer sig åt.

3.5 Politikens inriktning

Jobbpolitiken i Sverige tar sin utgångspunkt i människors vilja till arbete och utveckling. Arbete innebär möjligheter till egenförsörjning, gemenskap, tillhörighet och makt att forma sitt liv och sin framtid. Att fler människor har arbete, oavsett kön, bakgrund och andra identiteter, är avgörande för att hålla ihop Sverige. Ett land med hög sysselsättningsgrad, högt arbetskraftsdeltagande och låg arbetslöshet blir rikare, tryggare och öppnare.

Arbetslösheten har varit alltför hög under lång tid och långtidsarbetslösheten riskerar att ligga kvar på en hög nivå. En allt större del av de arbetslösa har i dag en svag förankring på arbetsmarknaden. Det gäller framför allt unga med ofullständig gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa och personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Många arbetslösa saknar den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Detta tillsammans med den stora generationsväxlingen i arbetslivet riskerar att leda till ökade rekryteringsvärigheter som dämpar den ekonomiska tillväxten.

Regeringens viktigaste uppgift under mandatperioden är att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten varaktigt. Fler människor ska ha ett arbete och därmed kunna försörja sig själva. Det är också viktigt att färre är deltidsarbetslösa och att kvinnors sysselsättning och arbetskraftsdeltagande ökar. Regeringens målsättning är att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når målet om lägst arbetslöshet i Europa 2020.

För att nå målet om lägst arbetslöshet i Europa 2020 består regeringens jobbagenda av tre delar: investeringar i bostäder, klimatomställning och infrastruktur, en aktiv närings- och innovationspolitik, och investeringar för kompetens och matchning.

En aktiv arbetsmarknadspolitik, förbättrad matchning och satsningar på utbildning som leder till arbete är viktiga förutsättningar för att uppnå regeringens mål att minska arbetslösheten och öka sysselställningen. Det är dock viktigt att de insatser som görs inom ramen för arbetsmarknadspolitiken är träffsäkra och kostnadseffektiva. Utmaningarna är stora och kräver breda lösningar inom flera politikområden.

För att motverka att människor blir arbetslösa är utbildning grundläggande. Fler unga måste fullfölja gymnasieskolan och utbildningssystemet måste ge unga de kunskaper och färdigheter som arbetsmarknaden efterfrågar. De unga som blir arbetslösa på grund av att de lämnat skolan i förtid bör först och främst få stöd att återuppta sina studier för att förbättra möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden. För vuxna med kunskap eller kompetens som inte längre motsvarar arbetsmarknadens behov måste det finnas möjligheter till omskolning och

vidareutbildning. Ökade möjligheter till utbildning för fler är därför av avgörande betydelse för att öka människors anställbarhet. Samhället har ett ansvar för att se till att det finns tillräckligt med utbildningsmöjligheter, samtidigt som personer som behöver stärka sin ställning i arbetslivet också själva bär ett ansvar för att använda och förvalta dessa möjligheter. Väl fungerande arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik är av stor vikt för att sysselsättningen ska kunna öka och arbetslösheten minska. Utbildning ska vara tillgängligt för alla genom hela livet. Regeringens satsning på ett nytt stadigvarande kunskapslyft innebär en betydande ambitionshöjning vad gäller vuxnas lärande, vad avser både fler platser och högre kvalitet inom utbildning för vuxna. Regeringen föreslår i denna proposition omfattande satsningar inom utbildningspolitiken för att människor ska ges möjlighet att växa och utveckla sin kompetens för att kunna ta de jobb som finns och de nya som växer fram (se utg.omr. 16).

Inom arbetsmarknadspolitikerna finns stora utmaningar. En utmaning är att rusta och matcha den stora grupp arbetslösa som saknar relevant utbildning. En annan utmaning är att stödja arbetsgivare att få tag i lämpliga personer så att de lediga jobben kan tillsättas. Samverkan mellan t.ex. Arbetsförmedlingen och kommuner kommer att bli allt viktigare framöver för att bl.a. bekämpa ungdomsarbetslösheten och att få nyanlända i arbete. Erfarenheter från den ökade samverkan för att minska ungdomsarbetslösheten bör kunna tas tillvara inom andra områden. Det är även viktigt att Arbetsförmedlingen deltar aktivt i samverkan med trygghetsorganisationer i omställningsinsatser när nedläggningar och strukturuomvandlingar drabbar enskilda orter.

Arbetslösheten är lika hög bland kvinnor som bland män, men en betydligt större andel kvinnor än män arbetar ofrivilligt deltid. Kvinnor deltar också i lägre utsträckning i arbetskraften. Det gäller särskilt kvinnor födda utanför Europa.

Jämställdheten på arbetsmarknaden är av grundläggande betydelse för jämställdheten i övrigt i samhället. Regeringens arbete med en jämställdhetsintegrerad politik kommer att fortsätta. Inom arbetsmarknadspolitikerna har bl.a. Arbetsförmedlingens instruktion förtydligats så att verksamheten ska utformas så att den främjar jämställdhet och motverkar könsuppdelningen

på arbetsmarknaden. De arbetsmarknads-politiska resurserna och programmen måste bättre bidra till jämställdhet och motverka en könsuppdelad arbetsmarknad.

Insatser för minskad långtidsarbetslöshet och för personer med funktionsnedsättning.

Den höga långtidsarbetslösheten är en stor utmaning. Arbetsförmedlingen kommer att få större möjlighet att erbjuda insatser utifrån de arbetslösas behov. Mycket få deltagare i sysselsättningsfasen (fas 3) i jobb- och utvecklingsgarantin går vidare till arbete eller studier. För att öka utflödet till arbete och utbildning anser regeringen därför att sysselsättningsplaceringar i fas 3 ska ersättas med insatser som utgår mer från varje individs behov och förutsättningar. Inga anvisningar av nya deltagare till dagens sysselsättningsplatser kommer att göras. De som redan har en sysselsättningsplats ska successivt erbjudas andra insatser. De som står längst från arbetsmarknaden och har svårast att få jobb måste ges reella möjligheter att komma tillbaka till arbetslivet. Ett aktivt arbetssökande är vanligtvis en förutsättning för att individen ska hitta ett nytt arbete men ibland behövs därutöver insatser som stärker personens chanser till ett arbete, t.ex. utbildning, arbetspraktik och subventionerade anställningar. En anställning med stöd bryter arbetslösheten och ger individen ny arbetslivserfarenhet och en möjlighet att visa arbetsgivaren sin kompetens och förmåga. På sikt bidrar det till att öka individens chanser att få ett arbete utan stöd. Genom att lönesubventionerade anställningar riktas till individer som står långt från arbetsmarknaden ökar antalet sökanden som är konkurrenskraftiga om jobben, vilket i förlängningen leder till högre sysselsättning.

I propositionen Vårändringsbudget för 2015 avsåg därför regeringen att extratjänster i välfärden skulle införas för långtidsarbetslösa. Extratjänsterna kommer att tillsammans med övriga insatser inom arbetsmarknadspolitikerna, såsom andra subventionerade anställningar, utbildning och praktik, bidra till att sysselsättningsfasen avvecklas successivt under mandatperioden.

Regeringen satsar i denna proposition ytterligare resurser för fler insatser för dem som varit arbetslösa längst, dvs. mer än 450 dagar i jobb- och utvecklingsgarantin.

En stor andel av de långtidsarbetslösa saknar en fullständig gymnasieutbildning och har svårare att hitta ett arbete. För att förbättra dessa personers möjligheter att hitta ett arbete behöver deras utbildningsnivå höjas. För att fler arbetslösa ska välja att studera bör därför möjligheterna för personer som är äldre än 25 år att ta del av studiemotiverande kurser på folkhögskola fortsätta samt att det blir möjligt för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att kunna gå längre kurser på upp till fem månader. Regeringen ökar även platserna inom folkhögskolan (se utg.omr. 17). Utbildningsinsatser syftar till att stärka individens chanser att få ett jobb och därigenom bidra till lägre arbetslöshet. Utbildningsinsatser bidrar till att bryta passivitet genom att individen går från arbetslöshet till utbildning samtidigt som individens kompetens och kunskaper utvecklas.

Regeringen avser också att införa en möjlighet att under sex månader deltidstudera vid sidan av deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin samt att förlänga möjligheten till studier i svenska för invandrare från sex månader till tolv månader inom garantin. Vidare avser regeringen att göra en satsning på yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola inom jobb- och utvecklingsgarantin under perioden 2016–2019. Ytterligare insatser kommer dock att krävas för att fler arbetslösa ska välja att studera. För att säkerställa insatsernas effektivitet krävs ett fortsatt analysarbete, bl.a. av varför de nuvarande studievillkoren för målgruppen inte haft större effekt. Detta är också viktigt utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv. Regeringen avser att återkomma i frågan.

Många arbetslösa har någon form av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Deras kompetens och färdigheter måste tas tillvara. Regeringen satsar därför 300 miljoner kronor under 2016 för att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB och för att arbetslösheten i målgruppen ska minska. Satsningen beräknas uppgå till 400 miljoner kronor årligen från och med 2017. Arbetsförmedlingen erbjuder i dag ett flertal lönestöd för att öka chanserna för personer med nedsatt arbetsförmåga att få jobb. För vissa är lönestödet även på sikt en förutsättning för att kunna vara delaktiga i arbetslivet. Nästan 80 000 personer hade vid utgången av 2014 en anställning med lönestöd. För att fler ska ta del

av en anställning med lönestöd görs en satsning på särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS). Fler arbetssökande ur gruppen ska kunna få särskilt stöd i processen att hitta ett anpassat arbete men också under introduktion på arbetsplatsen samt en tid efter det att personen fått anställning. Lönestöden tillförs också ökade medel för att fler ska kunna få ett arbete med stöd. För denna satsning tillförs 400 miljoner kronor 2016. Satsningen beräknas sedan successivt öka för att 2019 uppgå till 415 miljoner kronor

För att ytterligare förstärka möjligheterna till arbete ser regeringen över lönestöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Avsikten är att förtydliga regelverket och förstärka insatserna med ett tydligt fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga. Frågan bereds i Regeringskansliet och regeringen arbetar vidare med förändringar i de nuvarande lönestöden för att regelverket ska förtydligas och insatserna effektiviseras.

Arbetsförmedlingen genomför sedan den 1 januari 2013 på regeringens uppdrag ett praktikantprogram i statliga myndigheter under minst tre år för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Hittills har 465 personer fått en praktikplats av 1 490 tecknade överenskommelser med 49 myndigheter. Även om utfallet av programmet är beroende av målgruppen som kan komma i fråga för programmet, ställda krav i anmälda praktikplatser och matchning så är regeringens bedömning att myndigheter bör ge fler personer möjlighet att delta i programmet. Regeringen kommer fortsatt att följa utvecklingen av praktikantprogrammet som kommer att drivas vidare.

Satsningarna i denna budgetproposition på att ge mer stöd till långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga uppgår till 866 miljoner kronor 2016, 1 189 miljoner kronor 2017, 1 262 miljoner kronor 2018 och 1 312 miljoner kronor 2019. Tillsammans med de arbetsmarknadspolitiska satsningar som aviserats i propositionen Vårändringsbudget för 2015 ökas resurserna med ca 3,2 miljarder kronor 2016, 5,0 miljarder kronor 2017, 5,8 miljarder kronor 2018 och 6,1 miljarder kronor 2019 (se tabell 3.7 och 3.8).

Ungdomsarbetslösheten

Minskad ungdomsarbetslöshet är en av regeringens högst prioriterade arbetsmarknadspolitiska utmaningar. För att lyckas i kampen mot ungdomsarbetslösheten förutsätts en bred mobilisering och samverkan mellan bl.a. Arbetsförmedlingen, arbetsmarknadens parter, kommuner, landsting, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer. Regeringen har tagit de första stegen i ett ambitiöst reformprogram. Regeringen har aviserat ett stegvis införande av en 90-dagarsgaranti för ungdomar, som innebär en bortre gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning.

För att möjliggöra 90-dagarsgarantin görs flera olika satsningar: utbildningskontrakt och traineejobb har införts, möjligheten till det högre studiebidraget inom studiemedlen för unga i åldern 20–24 år som återgår till studier har utvidgats och möjligheterna till studiemotiverande kurs på folkhögskolan har förlängts.

Traineejobben kommer att öka möjligheten för unga att etablera sig på arbetsmarknaden samtidigt som arbetsgivarnas rekrytering av personer med rätt kompetens underlättas. Mot bakgrund av att det kommer att råda brist på arbetskraft inom välfärdssektorn, exempelvis kommer det saknas många undersköterskor inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården, anser regeringen att det är viktigt att den som påbörjat ett traineejobb har möjlighet att slutföra sin utbildning inom ramen för traineejobbet. För att säkerställa detta avser regeringen att införa en möjlighet att förlänga traineejobben inom denna sektor med maximalt ett år. Detta innebär att traineejobb inom välfärdssektorn kan pågå som längst i två år.

Regeringen har också tillsatt Delegationen för unga till arbete som har till uppgift att främja en konstruktiv och flexibel samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner för att minska ungdomsarbetslösheten (dir. 2014:157). Delegationen har också möjlighet att besluta om statsbidrag till kommuner som har ingått överenskommelse om lokal samverkan. Regeringen ser positivt på att ett mycket stort antal kommuner har meddelat att de har för avsikt att ingå lokala överenskommelser för att arbeta mer strategiskt och samordnat för att

bekämpa ungdomsarbetslösheten. Regeringen kommer att noga följa de resultat som detta nya samarbete kommer att generera och om erfarenheterna av ökad samverkan kring ungdomsarbetslösheten kan användas på andra områden.

Regeringen har dessutom initierat en nationell samling för unga utanför (se utg.omr. 17, avsnitt Ungdomspolitik) och som en del av denna beslutat om en samordnare för unga som varken arbetar eller studerar (dir. 2015:70). Samordnaren och Delegationen för unga till arbete ska samarbeta i syfte att komplettera och förstärka varandras arbete.

Regeringen påbörjade under 2015 en notifieringsprocess beträffande traineejobb och extratjänster. Efter dialog med Europeiska kommissionen kring statsstödsregelverket har regeringen valt att återkalla notifieringen eftersom insatserna konstruerats så att det säkerställs att de inte riktar sig till ekonomisk verksamhet. Subventioner som riktas till arbetsgivare för att anställa arbetslösa inom icke-ekonomisk verksamhet är inte att betrakta som statsstöd. De områden som omfattas av införandet är också de områden som bedöms ha störst potential i fråga om att anställa ungdomar och långtidsarbetslösa. Arbetsförmedlingen kommer att göra den slutliga bedömningen i förhållande till statsstödsregelverket i sin tillämpning.

Arbetsförmedlingens arbete med att förbättra matchningen på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen står inför stora utmaningar och arbetet med att öka förtroendet för myndigheten fortsätter. Arbetsförmedlingens verksamhet behöver utvecklas för att bättre kunna bidra till en mer välfungerande arbetsmarknad. Matchningsarbetet behöver förbättras och anpassas till de utmaningar som finns på dagens och framtidens arbetsmarknad.

Riksdagen har beslutat att tillkännage för regeringen att regeringen snarast bör återuppta arbetet med att genomföra en bred översyn av Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen har inlett ett omfattande förnyelsearbete. Regeringen gav i mars 2015 Statskontoret i uppdrag att analysera och lämna förslag som avser utvecklingen av Arbetsförmedlingens interna ledning, styrning och uppföljning (dnr A2015/927). Arbetet för att uppnå en väl fungerande arbetsmarknad kan

Arbetsförmedlingen inte bedriva på egen hand. Dels kommer andra aktörer även fortsatt att bedriva verksamhet i form av t.ex. utbildningar och andra tjänster på uppdrag av Arbetsförmedlingen, dels finns även många andra aktörer som på olika sätt påverkar arbetsmarknadens funktionssätt och matchning, däribland andra statliga myndigheter, kommuner, landsting, arbetsmarknadens parter, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer. Med ett bättre samspel mellan dessa aktörer kan samhällets samlade resurser utnyttjas bättre. Hur statens åtagande och Arbetsförmedlingens uppdrag bör utformas för att i högre grad möta utmaningarna på framtidens arbetsmarknad behöver analyseras ytterligare.

Arbetsförmedlingen ska ha väl uppbyggda arbetsgivarkontakter och ge ett professionellt stöd till arbetsgivare som rekryterar. Alla arbetssökande, oavsett yrkesbakgrund och utbildningsnivå, ska ges stöd och vägledning i ett aktivt arbetssökande. Arbetsmarknadspolitikens många möjligheter till insatser ska utnyttjas effektivt genom att rätt insatser ges till rätt person vid rätt tidpunkt. Den tidigare styrningen av Arbetsförmedlingen var alltför detaljerad, med t.ex. alltför många tidsgränser som begränsade vilka insatser som kunde användas för de arbetssökande. Regeringen har påbörjat arbetet med att reformera styrningen och att genomföra förenklingar i det arbetsmarknads-politiska regelverket för att ge större utrymme för professionella bedömningar. Detta är ett långsiktigt arbete som regeringen avser att fortsätta. En förändrad styrning från regeringen kräver även att processer inom myndigheten anpassas, exempelvis vad avser att säkerställa att kunskap från uppföljning av olika insatsers resultat och effekter tas till vara.

En obalans mellan utbud och efterfrågan och flaskhalsar på arbetsmarknaden innebär en stor kostnad för samhälle, individer och företag. När det gäller vägledning och information om arbetsmarknaden är Arbetsförmedlingens samverkan med grund- och gymnasieskolan viktig.

Samverkan lokalt och regionalt är central för att säkra långsiktig kompetensförsörjning inom näringsliv och offentlig sektor.

En effektivare valideringsprocess för jobb och utbildning

Validering är ett centralt verktyg för att synliggöra kompetens som förvärvats på olika sätt och stärka individens omställningsförmåga på arbetsmarknaden. Det gäller inte minst för personer med kompetens från andra länder men även andra arbetssökande som bedöms vara i behov av validering av deras reella kompetens i syfte att underlätta matchningen. Regeringen bedömer att dagens system för validering behöver utvecklas med avseende på såväl utbud som tillgänglighet och kvalitet. Regeringen avser därför att inrätta en valideringsdelegation med uppdrag att under perioden 2015–2019 följa, stödja och samordna ett intensifierat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Delegationen bör verka för att överblickbarhet, effektivitet och långsiktighet präglar utvecklingen av strukturer för validering och valideringsinsatser i Sverige. Se även utg.omr. 16.

Regeringen avser även att tillföra resurser till Arbetsförmedlingen så att fler personer får sin kompetens validerad, i syfte att underlätta kompetensförsörjningen i arbetslivet och bidra till en effektiv matchning på arbetsmarknaden. Se även utg.omr. 13.

Etablering av nyanlända

De kommande åren förväntas befolkningen i Sverige öka, framför allt beroende på en ökad flyktning- och anhöriginvandring. Särskilt fokus behöver läggas på att stödja en snabbare etablering på arbetsmarknaden för nyanlända och att hitta vägar att bättre ta till vara den kompetens som många nyanlända har med sig. Det förutsätter en fungerande samverkan mellan berörda myndigheter och med andra aktörer, inte minst med kommunerna. Bland annat behöver användandet av validering öka för dem som har utbildning och yrkeserfarenhet. Det är också viktigt att dessa personer har goda möjligheter att komplettera sin utbildning.

Etableringsuppdraget står inför utmaningar som kräver flexibilitet och anpassning av verksamheten och etableringsinsatserna. Det ökade antalet deltagare i etableringsuppdraget innebär samtidigt en utmaning för Arbetsförmedlingens verksamhet.

Regeringen avser därför tillföra mer resurser till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för etableringsuppdraget under 2016–2019. För

vidare redovisning av regeringens politik för nyanlända invandrades etablering se utg.omr. 13.

Socialfondsprogrammet 2014–2020

Det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020 kommer enligt regeringens bedömning att vara ett värdefullt komplement till ordinarie aktiva insatser, inte minst i arbetet med de stora utmaningar som finns inom det arbetsmarknadspolitiska området.

Programmet ska förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken och har fokus på insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden och för unga. Även insatser för kompetensutveckling av sysselsatta och för en förstärkt koppling mellan utbildning och arbetsliv omfattas. Inom ramen för programmet genomförs också EU:s sysselsättningsinitiativ för unga, som inriktas på såväl sysselsättning som utbildning.

Socialfondsprogrammet ger förutsättningar för bred samverkan mellan aktörer på nationell, regional och lokal nivå, med syfte att fortsatt tillämpa framgångsrika, eller utveckla nya, metoder och arbetssätt. Det ska även bidra till innovativa lösningar och underlätta insatser som spänner över flera politikområden. Genom stärkt effektutvärdering ges bättre möjlighet att identifiera framgångsrika metoder och arbetssätt som kan genomföras i ordinarie verksamhet. Svenska ESF-rådet har påbörjat genomförandet av socialfondsprogrammet och genom tidigareläggning av resurserna i samband med propositionen Vårändringsbudget för 2015 har mer omfattande insatser möjliggjorts under innevarande budgetår och de närmaste kommande åren.

Nystartsjobb

Kollektivavtalens ställning måste värnas. I de flesta subventionerade anställningar ställs krav på i vilken mån lön och andra anställningsvillkor ska följa, eller vara likvärdiga med, kollektivavtal. Nystartsjobben är den mest omfattande formen av subventionerad anställning men för dessa finns inte samma krav. Regeringen har för avsikt att under 2017 ställa krav på anställningsvillkor som följer, eller är likvärdiga med, kollektivavtal även för nystartsjobben. Syftet med förändringen är att säkerställa lika goda arbetsvillkor för alla som anställs med en lönesubvention. Genom att förändringen införs 2017 kommer det att vara möjligt för de

arbetsgivare som i dag inte uppfyller ett sådant krav att vidta åtgärder för att uppfylla de villkor regeländringen medför.

Det är positivt med arbetsgivare som i hög utsträckning välkomnar personer som står långt från arbetsmarknaden. Om arbetsgivare överutnyttjar subventionerade anställningar och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan dock konkurrensen snedvridas och arbetsvillkor dumpas. Regeringen avser att i dialog med Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter genomlys förekomsten av ett eventuellt överutnyttjande och hur missbruk i så fall kan förhindras.

Arbetslöshetsförsäkringen

Från den 7 september i år höjdes taket för den inkomstrelaterade ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen så att den som tjänar upp till 25 000 kronor i månaden får 80 procent av sin lön de första 100 ersättningsdagarna. Den högsta dagpenningen uppgår därmed till 910 kronor dag 1-100 och till 760 kronor därefter. Även grundbeloppet höjdes, från 320 kronor till 365 kronor per dag. Höjningen av den högsta dagpenningen är av väsentlig betydelse för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en inkomstbortfallsförsäkring som ger individen trygghet vid arbetslöshet.

Vissa frågor kring arbetslöshetsförsäkringen har utretts av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, bl.a. förtroendevaldas rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Kommittén lämnade sitt slutbetänkande Mer trygghet och bättre försäkring (SOU 2015:21) till regeringen i mars 2015. Utredningen har remitterats och regeringen avser att återkomma till utredningens förslag. Ett arbete ska också inledas för att se över arbetslöshetsförsäkringen i syfte att underlätta för fler att kvalificera sig för och ansluta sig till den.

Bortre tidsgräns i sjukförsäkringen avskaffas

Regeringen anser att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen bör avskaffas. Regeringen lämnar i denna budgetproposition (se utg.omr. 10) förslag om ett sådant avskaffande, i linje med de förslag som tidigare har remitterats. Som en följd av förändringen avser regeringen även att avskaffa det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion. Arbetsförmedlingens insatser kommer fortsatt att vara

av stor betydelse för personer som har förutsättningar att ta del av arbetslivsinriktad rehabilitering för att övergå till arbete. En klar majoritet av dem som nu tvingas lämna ersättningarna i sjukförsäkringen saknar dock förutsättningar att arbeta eller delta i programinsatser och återgår till att få ersättning från sjukförsäkringen efter att programmet avslutats.

Sammanfattande redovisning av reformer och finansiering

Tabell 3.7 Utgifter för reformer i budgetpropositionen för 2016

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Stöd till långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning				
Samhall	300	400	400	400
Aktiva insatser för långtidsarbetslösa	60	102	111	121
Förstärkning lönestöd och SIUS	400	410	410	415
Översyn lönestöd för personer med funktionsnedsättning	0	174	243	282
Yrkesutbildning på folkhögskola	52	51	48	46
Fortsatt studiemotiverande kurs folkhögskola (personer > 25 år)	54	52	50	48
Totalt	866	1 189	1 262	1 312
Övrigt				
Avskaffa arbetslivsintroduktion	-518	-639	-693	-726
Tillskott till AF för etableringsuppdraget ¹	193	93	93	93
Valideringsinsatser	22	22	22	22
Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar ²	6 962	7 671	8 521	9 046
EU-program Lokalt ledd utveckling (LLU) ³	-2	-4	-8	-9
Revisionskostnader Europeiska socialfonden ⁴	-6	-2	-2	-2
Genomförande traineejobb ⁵	-4	-3	-3	-3
EU-direktiv fria rörligheten ⁶	0	0	0	0
Totalt UO14 Arbetsmarknad	7 512	8 327	9 193	9 732
<i>Anslag</i>				
1:1	111	9	9	9
1:2	-442	-555	-608	-641
1:3	184	221	225	230
1:4	700	984	1 053	1 097
1:6	-2	-4	-8	-9
1:12	6 962	7 671	8 521	9 046

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Innebär samtidigt en minskning av utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering med 100 mnkr 2016.

² Innebär motsvarande ökning av budgetens inkomstsida.

³ Innebär motsvarande ökning av utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

⁴ Innebär motsvarande ökning av utg.omr. 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

⁵ Innebär motsvarande ökning av utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning.

⁶ Innebär motsvarande ökning av utg.omr. 24 Näringsliv (ca 0,2 mnkr).

Tabell 3.8 Utgifter för aviserade reformer i 2015 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Utbildningskontrakt	788	784	780	802
Traineejobb	682	1 167	1 185	1 195
Extratjänster	556	1 663	2 429	2 634
Tillskott Arbetsförmedlingen	260	240	140	140
Totalt	2 286	3 854	4 534	4 771
varav U014	1 511	2 825	3 458	3 677

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	6 919 370		249 733
2015	Anslag 7 445 571 ¹		7 355 464
2016	Förslag 7 815 571		
2017	Beräknat 7 703 872 ²		
2018	Beräknat 7 651 434 ³		
2019	Beräknat 7 186 433 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 605 487 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 408 351 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 816 036 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfundsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får därutöver användas för medfinansiering av projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitik.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.10 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	3 957	5 895	-1 938
Prognos 2015	3 322	5 165	-1 843
Budget 2016	3 207	5 589	-2 382

Uppdragsverksamheten avser tjänsteexport som i huvudsak finansieras av Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) och EU. Verksamheten sker i enlighet med inriktningen för det svenska biståndet och EU:s prioriterade områden. Insatserna består i att utveckla styrning, organisation, tjänster och metoder på arbetsförmedlingar inklusive arbetslivsinriktad rehabilitering. Det ackumulerade överskottet i verksamheten uppgick till drygt 1 miljon kronor till och med 2014.

Regeringens överväganden

Anslagssparandet uppgick till 250 miljoner kronor 2014. Av anslagssparandet får 198 miljoner kronor disponeras under 2015. I samband med propositionen Vårändringsbudget för 2015 har anslaget ökat med 210 miljoner kronor för att möjliggöra ett effektivt genomförande av regeringens satsningar på bl.a. traineejobb, utbildningskontrakt och extratjänster samt skapa bättre utvecklingsarbete och matchning inom etableringsuppdraget. Denna satsning beräknas vidare öka anslaget med 260 miljoner kronor 2016, 240 miljoner kronor 2017 och 140 miljoner kronor från och med 2018.

Med anledning av det ökade resursbehovet inom etableringsuppdraget föreslås anslaget ökas med 193 miljoner kronor 2016 samt 93 miljoner kronor årligen under perioden 2017–2019. Samtidigt så minskas det under utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering uppförda anslaget 1:4 *Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare* med 100 miljoner kronor 2016.

Vidare så föreslås en minskning av anslaget med 72 miljoner kronor 2016 samt 78 miljoner kronor fr.o.m. 2017 med anledning av att insatsen arbetslivsintroduktion avskaffas.

Ekonomistyrningsverket är revisionsmyndighet för Europeiska socialfonden. För

fortsatt finansiering av revisionsverksamheten under programperioden 2014–2020 så föreslås anslaget minskas med 6 miljoner kronor 2016 och 2 miljoner kronor till och med 2023. Samtidigt ökas det under utg.omr. 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning upptagna anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* med motsvarande belopp.

Vidare föreslås en minskning av anslaget med 4 miljoner kronor 2016 samt 3 miljoner kronor fr.o.m. 2017 för att finansiera administrativa kostnader kring traineejobb och EU:s regler om den fria rörligheten. (se avsnitt 3.5)

Reformerna i denna budgetproposition innebär sammantaget att anslaget ökas med 111 miljoner kronor 2016 och med 9 miljoner kronor per år 2017–2019. Övriga förändringar sker med anledning av tidigare aviserade beslut.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 7 815 571 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 7 703 872 000 kronor, 7 651 434 000 kronor respektive 7 186 433 000 kronor.

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	7 235 571	7 235 571	7 235 571	7 235 571
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	148 287	243 805	390 566	549 541
Beslut	431 713	224 496	25 297	-598 679
Förslag/ beräknat anslag	7 815 571	7 703 872	7 651 434	7 186 433

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

3.6.2 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

2014	Utfall	30 067 406	Anslags- sparande	2 067 192
2015	Anslag	31 290 804 ¹	Utgifts- prognos	30 424 560
2016	Förslag	30 442 994		
2017	Beräknat	26 341 302		
2018	Beräknat	24 126 653		
2019	Beräknat	23 868 963		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget får användas för utgifter för vad avser aktivitetsstöd för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Av medlen under anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Regeringens överväganden

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Under 2014 erhöll i genomsnitt 78 000 personer i månaden arbetslöshetsersättning vid heltidsarbetslöshet, vilket var ca 8 000 färre än 2013. Antalet personer som uppbar ersättning vid deltidsarbetslöshet var ca 28 000, vilket var 3 000 färre än 2013. Som deltidsarbetslös ersättningstagare räknas den som någon gång under månaden har arbetat och erhållit arbetslöshetsersättning under en och samma

vecka. Totalt uppgick utgifterna för arbetslöshetsersättning till 13 446 miljoner kronor. Det innebar att utgifterna minskade med 1 158 miljoner kronor jämfört med 2013. Inte sedan 2011 har utgifterna för arbetslöshetsersättning varit lägre och antalet ersättningstagare var det lägsta sedan början av 1990-talet.

Under 2015 har regeringen, med stöd av 93 a § lagen om arbetslöshetskassor, lämnat ett bidrag om 8 miljoner kronor till små arbetslöshetskassor för att kompensera deras höga administrativa kostnader per medlem. Regeringen har också beslutat om en höjning av det högsta beloppet i den inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringen samt grundbeloppet i försäkringen i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2015. Utgifterna för arbetslöshetsersättning beräknas uppgå till 13 318 miljoner kronor under 2015, vilket är 246 miljoner kronor mindre än ursprungligt beräknade medel i statens budget. Jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition beräknas dock utgifterna för arbetslöshetsersättning bli 223 miljoner kronor högre 2015 men därefter minska med 95 miljoner kronor 2016, 455 miljoner kronor 2017, 411 miljoner kronor 2018 och 443 miljoner kronor 2019.

Aktivitetsstöd

Under 2014 uppgick antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som berättigar till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning till i genomsnitt 177 000 personer per månad enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik. Detta innebär en minskning med 13 000 personer jämfört med 2013. Av deltagarna var det ca 13 000 som uppbar etableringsersättning och ca 6 000 som fick sin försörjning genom rehabiliteringspenning. Dessa utgifter belastade utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering respektive utg.omr 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Antalet deltagare med annan ersättning än aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning har ökat de senaste åren, vilket har bidragit till att kostnaderna för aktivitetsstöd inte i samma utsträckning har föjt antalet deltagare i insatserna. Utgifterna för aktivitetsstöd, inklusive utvecklingsersättning, uppgick till 14 450 miljoner kronor 2014, vilket var en minskning med 1 403 miljoner kronor

jämfört med 2013. Minskningen berodde på att utgifterna för aktivitetsstöd i program utanför garantierna minskade kraftigt. Utgifterna för garantierna, som utgör merparten av anslagsposten, var dock på i stort sett samma nivå som 2013.

Under 2015 har regeringen beslutat om att höja motsvarande belopp i aktivitetsstödet som gäller i arbetslöshetsförsäkringen. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 ingick utöver detta flera andra reformer som påverkar utgifterna för aktivitetsstöd. Utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning beräknas uppgå till 14 731 miljoner kronor 2015, vilket är 242 miljoner kronor högre än ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2015.

Jämfört med bedömningen i 2015 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning minska med 429 miljoner kronor 2015 och 16 miljoner kronor 2016, 192 miljoner kronor 2017, 559 miljoner kronor 2018 och 615 miljoner kronor 2019.

Statliga ålderspensionsavgifter

Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd är belagda med statliga ålderspensionsavgifter som uppgår till cirka tio procent av den utbetalade ersättningen. Det preliminära beloppet som beräknas årligen, korrigeras med tre års eftersläpning utifrån utfall genom ett s.k. regleringsbelopp. Avsatta medel för avgiften utbetalas med en tolfedel av beloppet varje månad från Arbetsförmedlingen till Pensionsmyndigheten. Under 2014 utbetalades 2 172 miljoner kronor i statliga ålderspensionsavgifter. Utgifterna för statliga ålderspensionsavgifter 2015 kommer att uppgå till 2 376 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för 2012 som motsvarar ett negativt saldo om 295 miljoner kronor. För 2016 beräknas utgifterna bli 2 741 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för 2013 som ökar utgifterna med 89 miljoner kronor.

Anslaget totalt

Anslagssparandet för 2014 uppgick till 2 067 miljoner kronor och har förts bort från anslaget.

För 2015 beräknas utgifterna på anslaget uppgå till 30 425 miljoner kronor, vilket är 14 miljoner kronor högre än ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2015. Kommande år ökar utgifterna med 2 462 miljoner kronor 2016

och 238 miljoner kronor 2017 för att därefter minska med 937 miljoner kronor 2018 jämfört med beräknade utgifter i den ursprungligt beslutade budgeten för 2015.

I samband med propositionen Vårändringsbudget för 2015 har anslaget ökat med 880 miljoner kronor bl.a. för att höja arbetslöshetsersättningen och införa utbildningskontrakt, traineejobb och extratjänster. De sistnämnda reformerna innebär dock att anslaget minskas. Sammantaget innebär satsningarna att anslaget beräknas öka med 1 649 miljoner kronor 2016 och 250 miljoner kronor 2017 för att därefter minska med 477 miljoner kronor 2018.

Avskaffandet av insatsen arbetslivsintroduktion innebär att utgifterna minskar med 442 miljoner kronor 2016, med 555 miljoner kronor 2017, med 608 miljoner kronor 2018 och 641 miljoner kronor 2019 (se avsnitt 3.5).

Utöver ovanstående belopp redovisas effekter av tidigare beslutade reformer som beslut i tabellen nedan. Övriga makroekonomiska förutsättningar är t.ex. effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa samt antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar.

Jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna minska med 206 miljoner kronor 2015, 79 miljoner kronor 2016, 697 miljoner kronor 2017, 1 051 miljoner kronor 2018 och 1 146 miljoner kronor 2019.

Av medlen under anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. Syftet är att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Regeringen bedömer vidare att det inte föreligger behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 30 442 994 000 kronor för 2016. Av detta belopp beräknas 14 138 786 000 kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 13 563 624 000 kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 2 740 584 000 kronor för statliga ålderspensionsavgifter.

För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 26 341 302 000 kronor, 24 126 653 000 kronor respektive 23 868 963 000 kronor.

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	30 410 804	30 410 804	30 410 804	30 410 804
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	1 117 863	-437 059	-1 164 799	-1 316 812
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-1 085 673	-3 632 443	-5 119 352	-5 225 029
Förslag/beräknat anslag	30 442 994	26 341 302	24 126 653	23 868 963

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.3 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor				
2014	Utfall	8 661 520	Anslags-sparande	620 427
2015	Anslag	9 630 180 ¹	Utgifts-prognos	9 406 344
2016	Förslag	12 218 540		
2017	Beräknat	15 139 100		
2018	Beräknat	17 044 350		
2019	Beräknat	17 803 603		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Av anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Anslaget får användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för

programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Vidare får anslaget användas för delfinansiering av framtagande och spridning av resultat från OECD-programmet som mäter den vuxna befolkningens kunskaper och kompetens (PIAAC).

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2017–2026.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmarknadspolitiska program och insatser där det lämnas ersättning för kringkostnader pågår normalt cirka sex månader men kan pågå längre, vilket medför utgifter för kommande budgetår.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 010 000 000 kronor 2017–2026.

Regeringens överväganden

Utgifterna under anslaget minskade med 201 miljoner kronor 2014 jämfört med 2013 och uppgick till sammanlagt 8 661 miljoner kronor. Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program minskade med 9 200 personer jämfört med 2013 och uppgick till i genomsnitt 191 300 personer per månad under 2014 enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik. Färre deltagare i program med aktivitetsstöd 2014 jämfört med 2013 är den främsta förklaringen till att utgifterna under anslaget har minskat. Antalet deltagare i garantiprogrammen var dock oförändrat och uppgick till i genomsnitt 136 200 per månad. Av deltagarna i program 2014 omfattades i genomsnitt 12 800 personer av

etableringsuppdraget för vissa nyanlända invandrare vilka inte belastar anslaget utan utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering. Cirka 5 900 personer som deltog i program 2014 tillhörde Arbetsförmedlingens samarbete med Försäkringskassan och utgifterna för dessa deltagare belastar utg.omr. 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Under första halvåret 2015 utbetalades 4 545 miljoner kronor under anslaget, vilket är 232 miljoner kronor mer än under samma period förra året. Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen beräknas 2015 öka till i genomsnitt 199 300 personer per månad. Utgifterna under 2015 beräknas uppgå till sammanlagt 9 406 miljoner kronor, vilket är 745 miljoner kronor högre än utgifterna 2014. Jämfört med ursprungligt anvisade medel i statens budget beräknas utgifterna öka med 130 miljoner kronor 2015, 2 995 miljoner kronor 2016, 5 502 miljoner kronor 2017 och 6 830 miljoner kronor 2018.

I samband med propositionen Vårändringsbudget för 2015 har anslaget ökat med 354 miljoner kronor för att bl.a. införa traineejobb, utbildningskontrakt och extratjänster. Dessa satsningar beräknas vidare öka anslaget med 2 342 miljoner kronor 2016 och 4 920 miljoner kronor 2017 för att därefter öka med 6 309 miljoner kronor 2018.

Under 2016 beräknas i genomsnitt drygt 206 000 personer per månad delta i arbetsmarknadspolitiska program. I tabellen nedan redovisas programvolymerna och utgifterna under anslaget för perioden 2016–2019.

Tabell 3.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019–2026
Ingående åtaganden	3 648 704	4 151 982	4 335 996	–	–	–
Nya åtaganden	3 967 667	4 110 000	6 684 004	–	–	–
Infriade åtaganden	-3 464 389	-3 925 986	-4 010 000	-5 010 000	-1 500 000	-500 000
Utestående åtaganden	4 151 982	4 335 996	7 010 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	5 025 000	7 010 000	7 010 000	–	–	–

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan

Tabell 3.16 Personer per månad och utgifter för arbetsmarknadspolitiska program

	2016	2017	2018	2019
Volymer (tusental)				
Aktivitetsstöd och utv. ersättning ¹	175	157	143	135
Anställningsstöd, extratjänster och traineejobb	31	45	52	53
Summa	206	202	194	188
Utgifter (mnkr)				
Verksamhet m.m.	12 219	15 139	17 044	17 804
Aktivitetsstöd ²	14 831	12 025	9 973	9 651
Summa	27 049	27 164	27 018	27 455

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusiva deltagare i program där aktivitetsstöd normalt lämnas men där deltagarna istället får etableringsersättning eller rehabiliteringsersättning som belastar anslag under utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering respektive utg.omr. 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

² Inklusiva statliga ålderspensionsavgifter.

Beloppen och volymerna ovan är beräknade och ska indikera resursutrymmet för arbetsmarknadspolitiska insatser vid Arbetsförmedlingen.

Reformer som redovisas i avsnitt 3.5 innebär att utgifterna under anslaget ökar med 184 miljoner kronor 2016, 221 miljoner kronor 2017, 225 miljoner kronor 2018 och 230 miljoner kronor 2019.

Utöver detta redovisas som beslut i följande tabell även effekter av tidigare beslutade reformer. Övriga makroekonomiska förändringar beror på effekter av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex samt volymförändringar som inte sker på grund av reformer.

Jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna bli 147 miljoner kronor lägre 2015 för att därefter öka med 283 miljoner kronor 2016, 303 miljoner

kronor 2017, 227 miljoner kronor 2018 och 110 miljoner kronor 2019.

Av anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och andra programkostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 12 218 540 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 15 139 100 000 kronor, 17 044 350 000 kronor respektive 17 803 603 000 kronor.

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	9 276 180	9 276 180	9 276 180	9 276 180
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	2 661 485	5 618 522	7 604 050	7 957 504
Övriga makroekonomiska förutsättningar	280 875	244 398	164 120	569 919
Förslag/beräknat anslag	12 218 540	15 139 100	17 044 350	17 803 603

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.4 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	Utfall	17 549 366	281 922	
2015	Anslag	17 712 136 ¹		17 470 408
2016	Förslag	18 320 006		
2017	Beräknat	18 722 816		
2018	Beräknat	18 533 329		
2019	Beräknat	18 700 891		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Anslaget får även användas för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, stöd till hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, särskilt stöd till start av näringsverksamhet samt för att utveckla ny arbetsförmåga.

Anslaget får även användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfundsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för

utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2017–2020.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om insatser under anslaget omfattar normalt längre än ett år vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2017–2020.

Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019–2020
Ingående åtaganden	11 029 814	12 178 350	12 378 350	–	–	–
Nya åtaganden	9 821 573	9 800 000	10 821 650	–	–	–
Infriade åtaganden	-8 673 036	-9 600 000	-9 800 000	-10 200 000	-2 100 000	-1 100 000
Utestående åtaganden	12 178 350	12 378 350	13 400 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	13 000 000	13 000 000	13 400 000	–	–	–

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Utgifterna under anslaget ökade med 509 miljoner kronor 2014 jämfört med 2013 och uppgick till 17 549 miljoner kronor. Anslagsparandet uppgick till 282 miljoner kronor 2014, vilket förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Under 2014 hade i genomsnitt 92 900 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, utvecklingsanställning (inkl. satsningarna Kulturarvslyftet och tidsbegränsade anställningar i Samhall AB), trygghetsanställning eller anställning i Samhall AB (se vidare avsnitt 3.4.5).

Omfattningen av insatserna inklusive Samhall AB beräknas under 2015 uppgå till 92 300 personer i genomsnitt per månad, att jämföra med den i budgetpropositionen för 2015 beräknade omfattningen på 94 200 personer i genomsnitt per månad under 2015. Minskningen jämfört med 2014 förklaras främst av att de tillfälliga satsningarna på utvecklingsanställningar för personer som lämnat sjukförsäkringen avslutades 2014.

Utgifterna 2015 beräknas uppgå till 17 470 miljoner kronor, vilket är 242 miljoner kronor lägre än vad som anvisats på statens budget för 2015. Jämfört med beräknade anslag i samband med beslutad budget för 2015 antas utgifterna öka med 487 miljoner kronor 2016, 875 miljoner kronor 2017 och 663 miljoner kronor 2018.

Antalet anställda med funktionsnedsättning vid Samhall AB har under 2014 ökat något och medelantalet årsanställda uppgick till 15 612 personer. För 2014 uppvisar Samhall AB ett positivt resultat om 81 miljoner kronor. Detta kan jämföras med resultatet 2013 på 15 miljoner kronor och 47 miljoner kronor 2012. Enligt avtalet staten tecknat med Samhall AB skulle bidraget 2014 motsvara 29,4 miljoner lönetimmar (motsvarande 24,4 miljoner arbetstimmar). Utfallet uppgick till 29,4 miljoner lönetimmar.

Tabell 3.20 Program för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.)

	2016	2017	2018	2019
Volym (tusental) ¹	96	97	96	96
Utgifter (mnkr)	18 320	18 723	18 533	18 701

¹ Genomsnittligt antal personer per månad. Volym för Samhall AB avser medelantal årsanställda personer med funktionsnedsättning enligt den beräkningsprincipen bolaget tillämpar fr.o.m. december 2009 som följer av Bokföringsnämndens vägledning.

Inom ramen för resurserna finns en flexibilitet för Arbetsförmedlingen att utifrån enskilda arbetssökandes behov välja olika typer av insatser. Detta innebär att ovanstående tabell inte ska tolkas som mer än en beräkning av de totala resurser regeringen föreslår för särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga 2016–2019.

Regeringens förslag om ökade resurser för anställningar vid Samhall medför att anslaget ökar med 300 miljoner kronor för 2016 och 400 miljoner kronor från och med 2017. Vidare ökas anslaget med 400 miljoner kronor 2016, respektive 410 miljoner kronor 2017 och 2018 samt 415 miljoner kronor från och med 2019 för att möjliggöra fler anställningar mer lönebidrag m.m. samt för ökade resurser för särskilt introduktion och uppföljningsstöd (SIUS). Regeringen beräknar även ökade resurser om 174 miljoner kronor 2017, 243 miljoner kronor 2018 och 282 miljoner kronor från och med 2019 för förändringar avseende lönestöden för personer med funktionsnedsättning.

Reformer som redovisas i avsnitt 3.5 innebär att utgifterna under anslaget ökar med 700 miljoner kronor 2016, 984 miljoner kronor 2017, 1 053 miljoner kronor 2018 och 1 097 miljoner kronor 2019. Till följd av tidigare riksdagsbeslut ökar anslaget med 62 miljoner kronor från och med 2016 samt minskar med 289 miljoner kronor från och med 2018 då den nuvarande satsningen på tillfälliga anställningar vid Samhall AB upphör. Dessa anslagsförändringar framgår under beslut i tabell 3.21.

Jämfört med 2015 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna under anslaget minska med 186 miljoner kronor 2015, men öka med 583 miljoner kronor 2016, 845 miljoner kronor 2017, 927 miljoner kronor 2018 och 952 miljoner kronor 2019.

Övriga makroekonomiska förändringar förklaras även av en uppräkningsindex och timlöneutveckling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 18 320 006 000 kronor för 2016. Av dessa medel beräknas 4 993 497 000 kronor användas för att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inom ramen för Samhalls verksamhet, i detta ingår samtliga ovanstående satsningar.

För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 18 722 816 000 kronor, 18 533 329 000 kronor respektive 18 700 891 000 kronor.

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	17 712 136	17 712 136	17 712 136	17 712 136
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	762 000	1 046 000	826 400	870 400
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	- 154 130	-35 320	-5 207	118 355
Förslag/beräknat anslag	18 320 006	18 722 816	18 533 329	18 700 891

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.5 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

2014	Utfall	110 620	Anslags-sparande	240
2015	Anslag	115 064 ¹	Utgifts-prognos	112 438
2016	Förslag	116 701		
2017	Beräknat	117 761 ²		
2018	Beräknat	119 443 ³		
2019	Beräknat	121 548 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 116 706 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 116 710 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k.

tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Regeringens överväganden

Svenska ESF-rådet är förvaltande myndighet för det nationella socialfondprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020. Myndigheten är även förvaltande myndighet för programmet inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt 2014–2020 (se utg.omr. 9). Därutöver är Svenska ESF-rådet förvaltande respektive ansvarig myndighet för det nationella strukturfondsprogrammet 2007–2013 och programmet inom Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar 2007–2013. Projektverksamheten inom båda dessa program har avslutats och Svenska ESF-rådet ska göra en slutredovisning av programmen till EU-kommissionen.

I beräkningarna av anslaget har hänsyn tagits till tekniskt stöd inom de berörda programmen, vilket får användas för vissa administrativa kostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 116 701 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 117 761 000 kronor, 119 443 000 kronor respektive 121 548 000 kronor.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	115 064	115 064	115 064	115 064
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 922	2 980	4 661	6 771
Beslut	-285	-283	-282	-287
Förslag/ beräknat anslag	116 701	117 761	119 443	121 548

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

3.6.6 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tabell 3.24 Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	9 371		40 629
2015	Anslag	236 000 ¹	Utgifts- prognos	206 243
2016	Förslag	997 600		
2017	Beräknat	1 396 300		
2018	Beräknat	1 592 300		
2019	Beräknat	1 470 800		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:6 *Europeiska social-*

fonden m.m. för perioden 2014–2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 254 000 000 kronor 2017–2022.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom det nationella socialfondsprogrammet avses omfatta bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 254 000 000 kronor 2017–2022.

Regeringens överväganden

Av anslagssparandet har 33 miljoner kronor förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Medlen från Europeiska socialfonden för det nationella socialfondsprogrammet uppgår till ca 766 miljoner euro för programperioden som helhet, varav ca 44 miljoner euro för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Ytterligare EU-medel om ca 44 miljoner euro tillkommer för sysselsättningsinitiativet för unga. EU-medlen under anslaget beräknas därmed, i enlighet med gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder, till totalt ca 6 800 miljoner kronor.

Den valutakurs som fastställts i förordningen, och som används vid omräkning av de finansiella ramarna för fonderna, måste fortlöpande analyseras och bör vid behov revideras för att skillnaden mot den verkliga kursen inte ska bli för stor.

År 2015 anvisades under anslaget även medel för ett program för lokalt ledd utveckling med stöd från bl.a. Europeiska socialfonden. Socialfondsmedlen uppgår för detta program till totalt ca 70 miljoner kronor för programperioden 2014–2020. Regeringen anser att medel för lokalt ledd utveckling från alla berörda EU-fonder bör anvisas på anslag under utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 2 400 000 kronor 2016, 3 700 000 kronor 2017, 7 700 000 kronor 2018 och 9 200 000 kronor 2019. Samtidigt ökas det under utg.omr. 23 upptagna anslaget 1:19 *Från EU-*

budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur med motsvarande belopp.

Liksom under programperioden 2007–2013 bör medel anvisas under anslaget för statlig medfinansiering av vissa insatser inom det nationella socialfondsprogrammet. Detta belopp beräknas uppgå till 1 500 miljoner kronor för programperioden som helhet. Beloppet omfattar främst delvis statlig medfinansiering av kompetensutveckling för sysselsatta, insatser för att förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv samt av insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Övrig statlig medfinansiering kan därutöver ske under bl.a. ett antal andra anslag inom utgiftsområdet och anslag inom utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning, i enlighet med ändamålen för dessa anslag.

För att påskynda genomförandet av EU:s sysselsättningsinitiativ för unga och det nationella socialfondsprogrammet i övrigt beräknas utgifterna, i enlighet med vad som redovisats i propositionen Vårändringsbudget för 2015, öka med 222 000 000 kronor 2016, 360 000 000 kronor 2017 och 46 000 000 kronor 2018.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 997 600 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 1 396 300 000 kronor, 1 592 300 000 kronor respektive 1 470 800 000 kronor.

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	186 000	186 000	186 000	186 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	814 000	1 214 000	1 414 000	1 294 000
Överföring till/från andra anslag	-2 400	-3 700	-7 700	-9 200
Förslag/beräknat anslag	997 600	1 396 300	1 592 300	1 470 800

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 3.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019–2022
Ingående åtaganden	0	10 942	2 000 000	–	–	–
Nya åtaganden	10 942	2 000 000	2 011 490	–	–	–
Infriade åtaganden	0	-10 942	-761 490	-1 245 427	-1 210 988	-793 585
Utestående åtaganden	10 942	2 000 000	3 250 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 000 000	2 000 000	3 254 000	–	–	–

3.6.7 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

År	Utfall	37 599	Anslags-sparande	1 982
2014	Utfall	37 599	Anslags-sparande	1 982
2015	Anslag	38 850 ¹	Utgifts-prognos	38 928
2016	Förslag	39 360		
2017	Beräknat	39 910 ²		
2018	Beräknat	40 747 ³		
2019	Beräknat	41 625 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 362 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 365 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) förvaltningsutgifter och finansieringsbidrag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018.

Skälen för regeringens förslag: IFAU beviljar bidrag för externa projekt som kan pågå längre än ett år, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018.

Tabell 3.28 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	7 920	7 823	9 000	–	–
Nya åtaganden	5 699	6 877	6 000	–	–
Infriade åtaganden	5 997	-5 700	-6 000	-6 000	-3 000
Utestående åtaganden	7 823	9 000	9 000	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000	–	–

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Arbetsmarknads- och utbildningspolitiken utgör tillsammans med socialförsäkringen stora offentliga utgifter. Det är därför viktigt att följa upp och utvärdera insatser och reformer. IFAU utgör en viktig resurs i detta arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 39 360 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 39 910 000 kronor, 40 747 000 kronor respektive 41 625 000 kronor.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	38 850	38 850	38 850	38 850
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	608	1 157	1 993	2 873
Beslut	-98	-97	-96	-98
Förslag/beräknat anslag	39 360	39 910	40 747	41 625

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

3.6.8 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tabell 3.30 Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2014	Utfall	60 374		1 919
2015	Anslag	63 418 ¹	Utgifts-prognos	61 762
2016	Förslag	64 348		
2017	Beräknat	65 084 ²		
2018	Beräknat	66 232 ³		
2019	Beräknat	67 532 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 64 349 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 64 354 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Av anslagssparandet för 2014 har 101 000 kronor förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 64 348 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 65 084 000 kronor, 66 232 000 kronor respektive 67 532 000 kronor.

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	63 418	63 418	63 418	63 418
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 090	1 826	2 973	4 276
Beslut	-160	-160	-159	-162
Förslag/beräknat anslag	64 348	65 084	66 232	67 532

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

3.6.9 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2014	Utfall	54 302		0
2015	Anslag	54 490 ¹	Utgifts-prognos	54 490
2016	Förslag	54 989		
2017	Beräknat	54 891 ²		
2018	Beräknat	54 852 ³		
2019	Beräknat	55 331 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 54 990 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 54 989 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 54 990 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Regeringens överväganden

Under 2014 fick totalt 27 600 personer ersättning från Alfakassan, varav 15 300 personer var anslutna och 12 300 inte anslutna till kassan. Antalet anslutna ersättningstagare var på samma nivå som 2013 och antalet icke anslutna minskade med 21 procent mellan 2013 och 2014. Antalet utbetalade ersättningsdagar för icke anslutna var 850 000, vilket var en minskning med 19 procent. Avgiften för administration av de icke anslutna var 24 kronor per utbetalad ersättningsdag. Resultatet var totalt 25,7 miljoner kronor för 2014, varav 6,9 miljoner kronor avser verksamheten med icke-anslutna.

Regeringen förslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 54 989 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 54 891 000 kronor, 54 852 000 kronor respektive 55 331 000 kronor.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	54 490	54 490	54 490	54 490
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	635	536	497	977
Beslut	-136	-135	-135	-136
Förslag/ beräknat anslag	54 989	54 891	54 852	55 331

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

3.6.10 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tusental kronor

2014	Utfall	8 303	Anslags- sparande	0
2015	Anslag	8 303 ¹	Utgifts- prognos	8 303
2016	Förslag	8 303		
2017	Beräknat	8 303		
2018	Beräknat	8 303		
2019	Beräknat	8 303		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Regeringens överväganden

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en svensk statlig stiftelse som enligt en överenskommelse med Finland och Norge anordnar utbildningar. Syftet är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och att stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Utöver stiftelsens stadgar regleras verksamheten av en överenskommelse mellan länderna som omförhandlas vart fjärde år.

I november 2011 undertecknades en ny överenskommelse för perioden 2012–2015 (A2011/2830). De avtalade årsplatserna uppgår till 80 för Finland, 60 för Norge och 145 för Sverige. Enligt överenskommelsen ska stiftelsen främja ett ökat samarbete utifrån ett Nordkalottperspektiv med utgångspunkt i en analys av näringslivsutvecklingen och arbetsmarknadsutsikterna i regionen. Vidare ska validering av yrkeskompetenser utvecklas så att verksamheten bättre kan bidra till att inträdet på arbetsmarknaden för bl.a. personer med utomnordisk yrkes- och utbildningskompetens kan förkortas. Även arbetet med uppföljning av kostnader och resultat i verksamheten ska utvecklas.

Den nu gällande överenskommelsen löper ut under 2015. Med stöd av tidigare lämnat bemyndigande från riksdagen avser regeringen träffa en ny överenskommelse under 2015.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 8 303 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 8 303 000 kronor respektive år.

3.6.11 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

2014	Utfall	1 587 357	Anslags-sparande	265 158
2015	Anslag	1 775 000 ¹	Utgifts-prognos	1 450 000
2016	Förslag	1 800 000		
2017	Beräknat	1 950 000		
2018	Beräknat	2 050 000		
2019	Beräknat	2 100 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de sociala avgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Regeringens överväganden

För 2014 uppgick bruttoutgifterna på anslaget för lönegarantiersättningen till 1 907 miljoner kronor och inkomsterna till 320 miljoner kronor. Under första halvåret 2015 har såväl utgifterna som inkomsterna minskat jämfört med motsvarande period 2014 (se tabell 3.36).

Tabell 3.36 Nettoutgifter m.m. för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2014 respektive 2015

Miljoner kronor

	Bruttoutgifter	Inkomster	Nettoutgifter
1:a halvåret 2014	965	188	777
1:a halvåret 2015	808	139	669

Antalet konkurser uppgick till 3 500 under första halvåret 2015, vilket är en minskning med 7 procent jämfört med motsvarande period 2014. Antalet anställda i de aktuella företagen uppgick till 8 800, vilket är en minskning med 16 procent jämfört med motsvarande period 2014.

Antalet rekonstruktioner uppgick till 226 under 2014 och har därmed minskat med 11 procent jämfört med 2013. Antalet berörda

anställda i företagsrekonstruktioner uppgick till 5 700 personer, en minskning med 3 procent jämfört med 2013 (se tabell 3.37).

Tabell 3.37 Företagskonkurser m.m. budgetåret 2012-första halvåret 2015

	2012	2013	2014	Första halvåret 2015
Antal företagskonkurser	7 500	7 700	7 200	3 500
Antal företagsrekonstruktioner	204	254	226	
Antal anställda berörda av företagskonkurser	26 500	25 800	19 100	8 800
Antal anställda berörda av företagsrekonstruktioner	5 900	5 900	5 700	

Källor: Tillväxtanalys och Kammarkollegiet.

Anm.: Statistik för företagsrekonstruktioner första halvåret 2015 finns inte tillgänglig.

Antalet personer som har fått lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 22 100 under perioden juli 2014–juni 2015 (se tabell 3.38), vilket är en minskning med 25 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Den genomsnittliga ersättningen per person, inklusive arbetsgivaravgift, uppgick till 72 700 kronor under denna period och är därmed oförändrad jämfört med motsvarande period 2013/2014. Det genomsnittliga antalet dagar med lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 59, vilket är 6 dagar färre jämfört med motsvarande period 2013/2014 (se tabell 3.39).

Tabell 3.38 Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2012–juli 2014/juni 2015

	2012	2013	2014	juli 2014–juni 2015
Antal personer med lönegarantiersättning	32 800	34 200	23 700	22 100
Genomsnittlig ersättning per person	83 000	74 000	74 000	72 700
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person	63	63	63	59

Källa: Kammarkollegiet.

Tabell 3.39 Antalet personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2014 och juli 2014–juni 2015

	2014	juli 2014– juni 2015
Antal personer med lönegarantiersättning vid konkurs	19 300	17 600
Antal personer med lönegarantiersättning vid företagsrekonstruktion	5 700	5 600
Genomsnittlig ersättning per person vid konkurs	77 000	77 600
Genomsnittlig ersättning per person vid företagsrekonstruktion	71 000	61 100
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid konkurs	62	60
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid företagsrekonstruktion	50	44

Källa: Kammarkollegiet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1 800 000 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 1 950 000 000 kronor, 2 050 000 000 kronor respektive 2 100 000 000 kronor.

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	1 775 000	1 775 000	1 775 000	1 775 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	25 000	175 000	275 000	325 000
Förslag/beräknat anslag	1 800 000	1 950 000	2 050 000	2 100 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.12 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tabell 3.41 Anslagsutveckling 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tusental kronor

2016	Förslag ¹	6 962 142
2017	Beräknat	7 670 940
2018	Beräknat	8 521 274
2019	Beräknat	9 045 723

¹ Nytt anslag

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att ett nytt anslag för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar förs upp på statens budget fr.o.m. 2016. År 2015 budgeteras och redovisas stöden på budgetens inkomstsida under inkomsttypen 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto.

Regeringen angav i 2015 års ekonomiska vårproposition att den avsåg att övergå till att budgetera och redovisa stöden som anslag. Den föreslagna förändringen beror på det nya regelverk för nationalräkenskaperna som infördes i september 2014 (ENS 2010). De nya reglerna innebär att vissa stöd i nationalräkenskaperna har omdefinierats från att utgöra en del av statens skatteinkomster till att utgöra en del av statens utgifter, däribland stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar. Enligt 3 kap. 5§ budgetlagen (2011:203) ska utgifter inte budgeteras och redovisas mot inkomsttitlar. De berörda stöd som definieras som utgifter i nationalräkenskaperna bör därför budgeteras och redovisas på budgetens utgiftssida.

Överföringen av stöd från inkomst- till utgiftssidan av statens budget motiverar en teknisk justering av utgiftstaket. Denna redovisas i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 5.2.

Stöden kommer dock fortsatt lämnas som en kreditering av arbetsgivarnas skattekonton.

Åldersintervallet i de särskilda regler som gäller stöd för nystartsjobb till unga är anpassad till reglerna för nedsättningen av socialavgifter för unga, dvs. att stöd lämnas till dess en person fyllt 26 år. I denna proposition föreslås att nedsättningen slopas helt från och med den 1 juni 2016. Som en följd av detta kommer den övre gränsen av åldersintervallet för unga i nystartsjobb anpassas till den gängse definitionen av ungdomar inom de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Det innebär att stöd för nystartsjobb för unga kommer att lämnas till dess en person fyller 25 år.

Regeringen förslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 6 962 142 000 kronor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 7 670 940 000 kronor, 8 521 274 000 kronor respektive 9 045 723 000 kronor.

Tabell 3.42 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	6 962 142	7 670 940	8 521 274	9 045 723
Förslag/ beräknat anslag	6 962 142	7 670 940	8 521 274	9 045 723

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4 Arbetsliv

4.1 Omfattning

Arbetslivspolitiken omfattar områdena Arbetsmiljö, Arbetsrätt och Lönebildning.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöområdet omfattar insatser för ett väl fungerande arbetsmiljöarbete. I området ingår verksamhet vid Arbetsmiljöverket (AV) och stödet till den regionala skyddsombudsverksamheten.

Arbetsrätt

Arbetsrättsområdet behandlar de arbetsrättsliga frågorna, utom den del som avser statlig arbetsrätt (utg.omr. 2 avsnitt 5). I området ingår verksamhet vid Arbetsdomstolen (AD).

Lönebildning

Lönebildningsområdet avser insatser för en väl fungerande lönebildning och medling i arbets tvister. I området ingår Medlingsinstitutets (MI) verksamhet, som bl.a. avser kostnader för medling, informationsarbete och statistikproduktion.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde Arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
2:1 Arbetsmiljöverket	600	655	663	698	709	719	732
2:2 Arbetsdomstolen	28	32	30	32	33	33	34
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	27	36	35	32	32	32	32
2:4 Medlingsinstitutet	48	56	52	58	58	59	59
2:5 Arbetslivspolitik	-	6	6	20	30	30	10
Summa Arbetsliv	703	784	785	841	862	873	868

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för arbetslivspolitik 2016 beräknas öka i och med de satsningar regeringen genomfört i Vårändringsbudget för 2015. Inom området har även ett nytt anslag, anslag 2:5 *Arbetslivspolitik*, tillförts statens budget.

4.3 Mål för arbetslivspolitik

Målet för arbetslivspolitik är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män (prop. 2011/12:1 utg. omr. 14 avsnitt 4.3, bet. 2011/12: AU2, rskr. 2011/12:88).

Mål för arbetslivspolitikens tre delområden

Arbetsmiljö: En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.

Arbetsrätt: En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

Lönebildning: En lönebildning i samhälls-ekonomisk balans och arbetsfred.

4.4 Resultatredovisning – Arbetsmiljö

4.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer för arbetsmiljön som används för att redovisa resultaten inom verksamhetsområdet är följande:

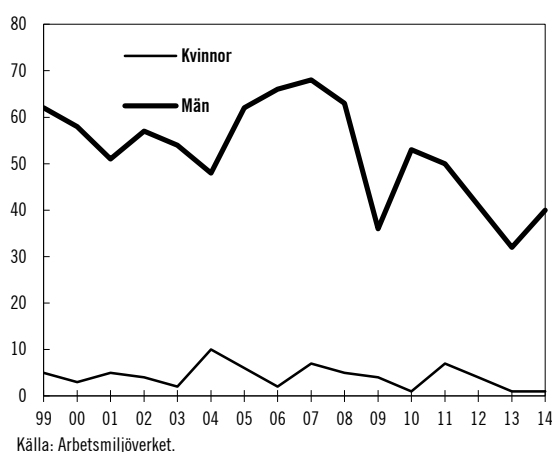
- Antal dödsolyckor i arbetet.
- Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro.
- Antal anmälda arbetssjukdomar.
- Anställda och ohälsa.
- Krav och kontroll i arbetslivet, andel som inte kan koppla bort tankarna från arbetet när de är lediga och som har lågt handlingsutrymme.

- Krav och kontroll i arbetslivet, andel sysselsatta med hög anspänning respektive aktiva jobb.
- Andel av sjukfrånvaron som uppges bero på arbetsorsakade besvär.

I årets redovisning utgår de tre sista indikatorerna, då datainsamlingar för dessa sker vartannat år.

4.4.2 Resultat

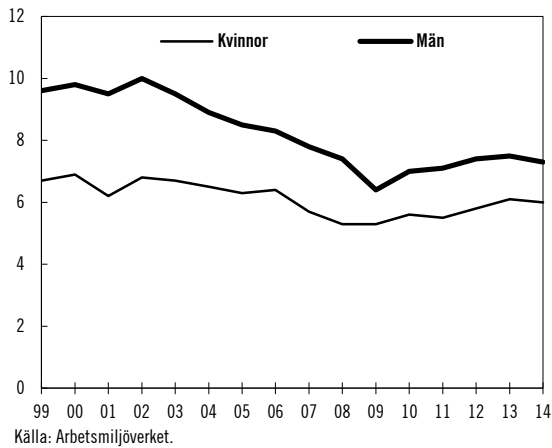
Diagram 4.1 Antal dödsfall i arbetsolyckor 1999–2014

Under 2014 inträffade 41 dödsolyckor (33 arbetstagare och 8 egenföretagare) varav en av arbetstagarna var kvinna. Detta är en ökning med åtta dödsolyckor jämfört med året innan (se Diagram 4.1). Under 2014 skedde de flesta dödsolyckorna inom branschgrupperna byggverksamhet, jordbruk och skogsbruk samt transport. Antalet dödsolyckor bland egenföretagare visar alltsedan 1980-talet en fortsatt nedåtgående trend.

Diagram 4.2 Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro 1999–2014

Antal per 1 000 förvärvsarbetande

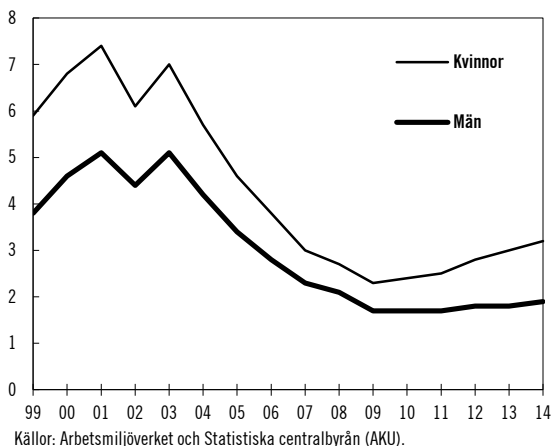

Källa: Arbetsmiljöverket.

Antalet arbetsolyckor som resulterat i sjukfrånvaro minskade kraftigt under perioden 2003–2009, främst bland män, men har ökat 2010–2013. För 2014 ses dock en minskning för denna typ av anmälningar, där minskningen är något större för män (se Diagram 4.2). Bland kvinnor är det främst fallolyckor som har resulterat i anmälningar, medan det för män varit olyckor orsakade av förlorad kontroll över stationära maskiner, handverktyg och fordon. Yngre män är överrepresenterade när det gäller arbetsolyckor.

Diagram 4.3 Antal anmälda arbetssjukdomar 1999–2014

Antal per 1 000 förvärvsarbetande

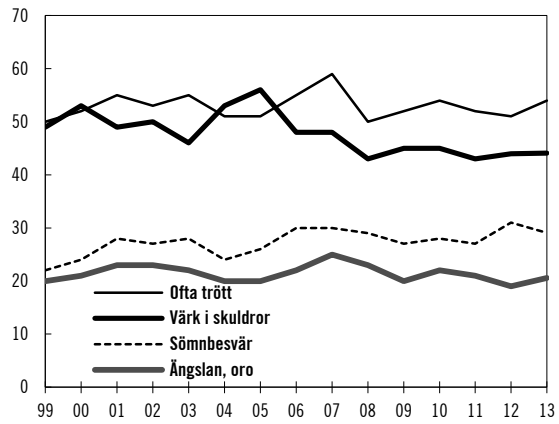
Källor: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (AKU).

Antalet anmälda arbetssjukdomar minskade kraftigt mellan 2003–2009. Nedgången i anmälningarna under den perioden var ca 65 procent för både kvinnor och män. Från och med 2010 har antalet anmälningar ökat, den största ökningen har skett för kvinnor (se Diagram 4.3). Under 2014 är arbetssjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer

den vanligaste orsaken till anmälningar bland kvinnor.

Diagram 4.4 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos kvinnor 1999–2013

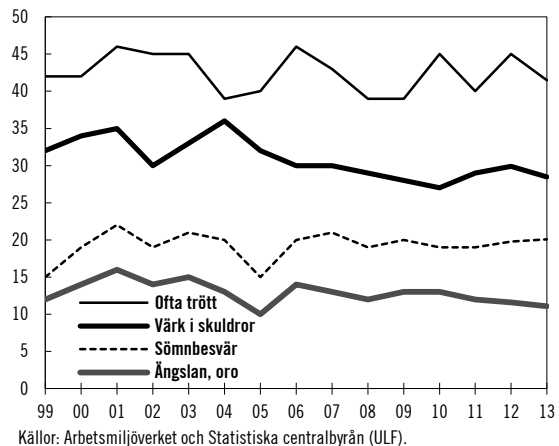
Procent

Källor: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (ULF).

Diagram 4.5 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos män 1999–2013

Procent

Källor: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (ULF).

Ovanstående två diagram illustrerar upplevda besvär som kan ha en koppling till arbetslivet hos förvärvsarbetande. Denna indikatorns data sträcker sig till 2013. Som framgår finns det skillnader mellan kvinnor (Diagram 4.4) och män (Diagram 4.5), där kvinnor har en högre rapportering av samtliga besvär jämfört med män. Det märks en minskning av andelen män som uppger att de ofta är trötta och har värk i skuldror. För kvinnor syntes en tydlig ökning för andelen som uppger att de ofta är trötta. Andelen kvinnor med sömnbesvär har minskat något. Förändringar för övriga variabler, både för kvinnor och män, är mycket små. Viss försiktighet krävs vid tolkningen av variabeln Ofta trött då definitionen av den ändrats sedan 2012.

Den 1 oktober 2014 presenterade Arbetsmiljöverket rapporten Arbetsorsakade besvär 2014 som visade att närmare var fjärde sysselsatt person (24 %) hade någon typ av arbetsrelaterat besvär (Arbetsmiljöstatistisk rapport 2014:4). Det var en högre andel kvinnor som hade arbetsrelaterade besvär än män. Drygt 27 procent av kvinnorna hade besvär till följd av arbetet jämfört med 20 procent av männen. Jämfört med 2012 innebär detta en betydande ökning, framför allt bland kvinnor. År 2012 hade 22 procent av kvinnorna och drygt 17 procent av männen någon form av arbetsorsakade besvär. De vanligaste orsakerna till besvär i arbetet, för både kvinnor och män, var stress och psykiska påfrestningar, påfrestande arbetsställningar samt tung manuell hantering. För de flesta typer av besvär var det en högre andel kvinnor som hade besvär än män bland såväl arbetare som tjänstemän.

Verksamhet vid Arbetsmiljöverket

Inspektioner vid arbetsplatser

Arbetsmiljöverkets (AV) huvudsakliga uppgift är tillsyn över efterlevnaden av arbetsmiljölagen (1977:1160). Urvalet för inspektioner utgår från myndighetens omvärldsanalys, statistik och strategiska plan, därefter väljs tillsynsmetodik och arbetsställen som ska inspekteras.

Vanligen inspekteras de arbetsplatser som bedöms vara riskutsatta, men myndigheten arbetar även med andra aktiviteter som berör särskilda områden eller branscher. Särskilda satsningar under 2014 har bl.a. avsett kvinnors arbetsmiljö och arbetsmiljö inom bygg och anläggning. En omfattande inspektionsaktivitet mot grund- och gymnasieskolorna initierades 2013 i syfte att bidra till en god arbetsmiljö för både lärare och elever och har fortsatt under 2014 med inspektion av 900 skolor. Under 2015–2017 pågår en nationell insats inom vård, omsorg och sociala tjänster med särskild inriktning på socialsekreterares arbetsmiljöförhållanden. Insatsen har fokus på hög arbetsbelastning, hot och våld samt trakasserier inom yrkesrollen.

Förrättningar används som samlingsnamn för de besök på arbetsplatser som sker för att genomföra inspektion, följa upp, utreda olycksfall, samverka eller informera. Av Tabell 4.2 framgår utvecklingen avseende antalet förrättningar

respektive antalet inspektioner de tre senaste åren.

Tabell 4.2 Antal förrättningar och inspektioner 2012–2014

År	2012	2013	2014
Antal förrättningar	32 000	31 500	26 300
Antal inspektioner	21 000	19 000	16 000

Källa: Arbetsmiljöverket.

Antalet förrättningar per inspektör ökade under 2009–2011, främst beroende på effektivare inspektionsmetoder och mindre administrativt arbete. Antalet förrättningar per heltidsarbetande inspektör har sedan dess sjunkit och var 121 under 2014. Anledningen till nedgången i det totala antalet och antalet per inspektör är bl.a. att myndigheten omorganiserat inspektionsverksamheten samt att man genomfört mer kompetensutveckling än tidigare år.

Antalet förelägganden och förbud minskade under 2014 till 727, jämfört med 1 034 under 2013. Av dessa har 32 överklagats.

Under 2014 slutförde AV djupstudier av olyckor inom transportsektorn (lastning, lossning och lastsäkring). Som ett resultat av detta planeras nu tre nationella inspektionsinsatser inom transportsektorn. Under 2014 har djupstudierna fokuserat på området hot och våld inom vård och omsorg.

Strategiarbete och stöd

Den 1 juli 2014 trädde ett fyrtiotal bestämmelser med sanktionsavgift i kraft. AV har tagit fram stödmaterial för de nya reglerna om sanktionsavgift för fallrisker. Under 2014 har föreskriftsförslaget Organisatoriskt och social arbetsmiljö varit ute på externremiss och arbetet fortsätter inom myndigheten. Parallellt har AV jobbat med en vägledning om tillämpningen av dessa föreskrifter.

AV har under 2014 tagit fram en strategi mot s.k. gråa företag, som avser perioden 2015–2017. AV har också tillsatt ett internt projekt med huvudsyfte att skapa en effektivare och mer samordnad myndighetssamverkan, externt och internt, mot gråa företag.

Svarstjänsten ansvarar bl.a. för att besvara allmänna frågor via telefon och mejl. Under 2014 har över 48 000 frågor besvarats.

Som sektorsmyndighet har AV ett särskilt ansvar för att förverkliga regeringens funktionshinderspolitik. Under året har perspektivet till-

gänglighet beaktats i AV:s föreskrifts-, inspektions- och standardiseringsarbete.

Påverkansarbete i EU och Norden

På EU-nivå deltar AV aktivt i både Rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor, Den Europeiska arbetsmiljöbyrån (Bilbaoinstitutet) och Senior Labour Inspectors Committee (SLIC). 2014 var myndigheten värd för den 29:e nordiska arbetsmiljökonferensen på temat Hållbart arbetsliv. AV har även genomfört möten med sina systemmyndigheter i Danmark och Finland i syfte att stärka det nordiska påverkans- och utvecklingsarbetet.

Myndighetsanalys

Regeringen beslutade den 27 februari 2014 (dnr A2014/908/ARM) att ge Statskontoret i uppdrag att utföra en myndighetsanalys av Arbetsmiljöverket. Analysen tog utgångspunkt i den myndighetsanalysmodell som Statskontoret redovisade till regeringen i december 2008 i rapporten Modell för myndighetsanalyser (Fi2007/8016). Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) den 1 oktober. Statskontorets rekommendationer till Arbetsmiljöverket var att utveckla analysen av resultat och kostnader, prioritera att slutföra det påbörjade förändringsarbetet, ta fram en kompetensförsörjningsstrategi och utreda vilka principer som bör vara vägledande för prioriteringar i tillsynen. Statskontorets rekommendationer till regeringen var att se över instruktionen, ta bort ansvaret för den nationella kunskapsfunktionen, avskaffa insynsrådet och skärpa uppföljningen av statsbidraget till regionala skyddsombud.

Skyddsombudens roll

Skyddsombuden är en viktig del av det svenska arbetsmiljösystemet. De regionala skyddsombudens uppgift är att aktivera och vara ett stöd för arbetstagsidan i det lokala arbetsmiljöarbetet, främst på mindre arbetsställen där det saknas skyddskommittéer. Staten ger årligen ett bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten. I Vårändringsbudgeten för 2015 ökade regeringen detta bidrag. Från och med 2014 innehåller redovisningen av den regionala skyddsombudsverksamheten följande nio mätbara prestationer:

- Antal regionala skyddsombud.

- Antal årsarbetskrafter regionala skyddsombud.
- Antal besökta arbetsställen.
- Antal besök på arbetsställen och dess huvudsakliga inriktning.
- Rådgivning per telefon och e-post.
- Utbildning internt.
- Utbildning externt.
- Utbildningskostnad.
- Totalkostnad och bidrag.

Åtterrapporering utifrån dessa prestationer skedde första gången för 2013 års verksamhet.

Direktiv om elektromagnetiska fält

Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/35/EU om minimikrav för arbetstagares hälsa och säkerhet vid exponering för risker som har samband med fysikalisk agens (elektromagnetiska fält) i arbetet (20:e särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG) och om upphävande av direktiv 2004/40/EG antogs den 26 juni 2013. Direktivet är ett minimidirektiv och innehåller regler om arbetsgivarens skyldighet att kartlägga arbetstagarnas exponering, göra en riskbedömning och vidta åtgärder för att minimera arbetstagarnas exponering för elektromagnetiska fält samt regler om information och utbildning av arbetstagare, arbetstagarnas medverkan, sanktioner och om hälsokontroller. Genomförandefristen i direktivet är den 1 juli 2016. Arbetsmiljöverket arbetar med att införliva direktivet i sina föreskrifter.

EU:s arbetsmiljöstrategi

Mot bakgrund av Europeiska kommissionens meddelande om Ett strategiskt ramverk för hälsa och säkerhet i arbetslivet 2014–2020 tog lettiska ordförandeskapet fram rådsslutsatser (6535/15). Rådsslutsatserna antogs av ministerrådet den 9 mars 2015. I rådsslutsatserna framhävs betydelsen av att förbättra genomförandet av arbetsmiljöregelverket, att förebygga befintliga och framtida arbetsmiljörisker och att hantera utmaningarna med den demografiska utvecklingen.

Arbetsmiljöpolicisk handlingsplan

Regeringen beslutade den 27 februari 2014 (dnr A2014/907/ARM) att ge Statskontoret i uppdrag att utvärdera den nationella handlingsplanen för arbetsmiljöpolicisk 2010–2015 (skr. 2009/10:248).

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) den 2 februari 2015 (dnr A2015/351/ARM). Statskontoret anser att handlingsplanen fångar upp många viktiga utmaningar men att den är svår att utvärdera eftersom den inte uppfyller grundläggande krav på tydliga målformuleringar, ett utpekat ansvar för genomförandet av konkreta åtgärder samt krav på uppföljning och återrapportering av resultat.

Kvinnors arbetsmiljö

Arbetsmiljöverket (AV) gavs under 2011 i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda aktiviteter för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsrelaterade problem. Uppdraget pågick under perioden 2011–2014. För genomförande av uppdraget har totalt 20,5 miljoner kronor avsatts från anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Under perioden har AV bl.a. inspekterat ca 4 100 arbetsställen och utvecklat en ny metod för att kunna jämföra arbetsmiljön och arbetsvillkoren för kvinno- och mansdominerade verksamheter och därefter inspekterat 65 kommuner. Slutrapporten för projektet lämnades till regeringen den 27 februari 2015 (Rapport 2015:6).

De slutsatser AV drar är att den könssegregerade arbetsmarknaden i väsentlig grad bidrar till att kvinnor löper större risk att drabbas av belastningsskador. Några av de förklaringar som lyfts fram är:

- Kvinnor och män inom samma yrke arbetar ofta med olika arbetsuppgifter och belastas därmed olika. Kvinnor arbetar i högre grad med ensidiga och repetitiva arbetsuppgifter eller med personförflyttningar.
- Kvinnor arbetar i högre grad med möten och kontakter med människor vilket ofta innebär en psykosocial belastning.
- När kvinnor och män arbetar med samma saker på samma arbetsplats belastas de ändå olika eftersom verktyg, skyddsutrustning

och arbetsstationer ofta inte är anpassade för kvinnor.

- Många arbetsgivare och arbetstagare saknar tillräckliga kunskaper för att förebygga belastningsskador i sin verksamhet.

4.4.3 Analys och slutsatser

Antalet dödsolyckor i arbetet har ökat jämfört med 2013, då det lägsta antalet dödsolyckor uppmättes. Det går inte på grundval av årets statistik uttala sig om något trendbrott eller inte.

När det gäller utvecklingen av anmälda arbetsjukdomar kan endast mindre förändringar ses jämfört med förra året. Belastningsskador svarar alltså för ungefär hälften av anmälningarna. Därnäst dominerande orsak är organisatoriska och sociala faktorer, vilka har ökat sedan 2010. Drygt var fjärde anmälan om arbetssjukdom uppges vara orsakad av organisatoriska eller sociala faktorer, dvs. den psykosociala arbetsmiljön. Orsaker till sådan arbetssjukdom kan vara alltför mycket arbete, för hög arbetstakt eller problem i relationerna på arbetsplatsen, dvs. den psykosociala arbetsmiljön. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har gjort två systematiska forskningssammanställningar som visar att det finns vetenskaplig evidens för att den psykosociala arbetsmiljön har betydelse för sömnstörningar och för utvecklandet av symtom på depression och utmattningssyndrom (SBU rapport 216 och 223).

En tredjedel av den totala ökningen av anmälda arbetssjukdomar återfinns inom sektorerna vård och omsorg samt sociala tjänster, där kvinnors anmälningar ökar mest (Arbetsmiljöstatistisk rapport 2014:1). Bilden av att kvinnor i högre grad än män exponeras för en belastande arbetsmiljö styrks av det arbete AV genomfört 2011–2014 om kvinnors arbetsmiljö (Arbetsmiljöverket Rapport 2015:6).

Det samlade kunskapsläget visar alltså att arbetsmiljöeffekter är könsneutrala. Skillnaderna i den arbetsrelaterade ohälsan mellan män och kvinnor har istället sina förklaringar i en könsuppdelad arbetsmarknad, arbetsförhållanden, arbetets organisering och liknande. Problemen tycks finnas i de kvinnodominerade sektorerna, där också många insatser har vidtagits. Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden kommer också att ställa arbetsmiljöarbetet inför andra utmaningar. Den demografiska ut-

maningen, med behov både av ett förlängt och ett hållbart arbetsliv genom hela yrkeslivet, är i detta sammanhang central.

4.5 Resultatredovisning – Arbetsrätt

4.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande resultatindikatorer redovisas inom arbetsrättens område:

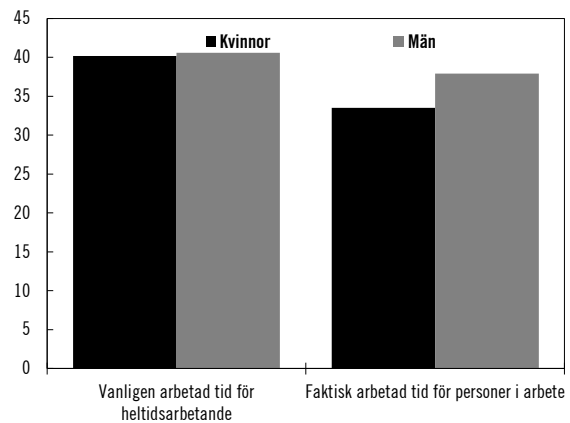
- Veckoarbetstid.
- Deltidsarbete.
- Tidsbegränsad anställning.

4.5.2 Resultat

Den vanligen arbetade tiden för heltidsarbetande kvinnor och män uppgick 2014 till drygt 40 timmar i veckan, vilket är oförändrat jämfört med de senaste åren.

Vanligen arbetad tid för heltidsarbetande avser den tid som heltidsarbetande personer (mer än 34 timmars arbetstid) uppger att de arbetar en vanlig vecka. Den faktiskt arbetade tiden är lägre än den vanligen arbetade tiden, framför allt för kvinnor. Det beror på att den mäts för alla i arbete oavsett arbetstid. Till följd av att det är fler kvinnor än män som arbetar deltid är därmed den faktiskt arbetade tiden betydligt lägre för kvinnor än för män (se Diagram 4.6). Under 2014 uppgick den faktiskt arbetade tiden per vecka till i genomsnitt 33,5 timmar för kvinnor och 37,9 timmar för män, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med 2013. Faktisk arbetad tid beräknas bland sysselsatta som är i arbete, dvs. som inte av någon anledning är frånvarande från arbetet.

Diagram 4.6 Veckoarbetstid (15–74 år) 2014

Anm.: Eftersom män arbetar heltid i större utsträckning än kvinnor representerar diagrammet för vanligen arbetad tid för heltidsarbetande betydligt färre kvinnor än män. Den faktiskt arbetade tiden är den tid personerna arbetade under SCB:s mätvecka, oavsett vad deras vanligen arbetade tid är. I gruppen ingår både heltids- och deltidssarbetande.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU).

Av samtliga anställda kvinnor arbetade knappt 40 procent deltid under 2014 jämfört med ca 14 procent av samtliga anställda män. Under 2014 fortsatte andelen deltidssarbetande kvinnor att minska, om än något mindre jämfört med föregående år. Andelen deltidssarbetande män fortsatte också att öka. Totalt arbetade drygt 26 procent av samtliga anställda deltid under 2014, vilket är i nivå med föregående år (se Tabell 4.3).

Tabell 4.3 Deltidsarbete (15–74 år), 2011–2014

Andel deltidssarbete i procent av samtliga anställda

År	Kvinnor	Män	Totalt
2011	40,4	13,2	26,7
2012	39,7	13,4	26,6
2013	38,7	13,9	26,3
2014	38,3	14,2	26,2

Anm.: Deltidsarbete definieras som arbete upp till och med 34 timmar per vecka.
Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Kvinnor har i större omfattning än män tidsbegränsade anställningar (se Tabell 4.4). Under 2014 har andelen av både kvinnor och män med tidsbegränsad anställning ökat jämfört med föregående år, där den största ökningen kan ses hos män.

Tabell 4.4 Tidsbegränsad anställning (15–74 år), 2011–2014

Andel anställda som har tidsbegränsad anställning i procent av samtliga anställda

År	Kvinnor	Män	Totalt
2011	19,0	15,0	17,0
2012	18,5	14,3	16,4
2013	19,1	14,7	16,9
2014	19,4	15,5	17,5

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Direktiv om intjänande och bevarande av tjänstepension

Den 16 april 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/50/EU om minimikrav för ökad rörlighet för arbetstagare genom förbättrade villkor för intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter. Direktivet syftar till att underlätta den fria rörligheten för arbetstagare mellan medlemsstaterna genom att minska de hinder som kan följa av hur tjänstepensionssystem är utformade. Direktivet ska vara genomfört senast den 21 maj 2018.

Den 30 april 2015 utsågs en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur direktivet om intjänande och bevarande av tjänstepension ska genomföras i svensk rätt (dir. 2015:45). Utredaren ska ha den svenska arbetsmarknadsmodellen som utgångspunkt för sina överväganden och förslag och genomföra utredningsarbetet i dialog med arbetsmarknadens parter. Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2016.

Direktivförslag om sjöfolk

Europeiska kommissionen presenterade i november 2013 ett direktivförslag om sjöfolk (Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om sjöfolk och om ändring av direktiven 2008/94/EG, 2009/38/EG, 2002/14/EG, 98/59/EG och 2001/23/EG). Det finns för närvarande sex arbetsrättsliga EU-direktiv i kraft där sjöfolk är undantagna, eller kan undantas, från tillämpningsområdet. Kommissionen föreslår att undantag i fem av direktiven avskaffas. Syftet med ändringen är att stärka skyddet för arbetstagare oavsett vilken sektor de arbetar i, att säkerställa att liknande villkor gäller mellan medlemsstaterna och att leva upp till de rättigheter som läggs fast i EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Sverige har i genom-

förandet av dessa direktiv i nationell lagstiftning inte infört några undantag eller särskilda bestämmelser för sjöfolk. Förslaget bedöms därför inte ha någon betydande effekt på svenska regler. Förhandlingar pågick under våren mellan rådet och Europaparlamentet. Slutligt antagande av direktivet väntas under 2015.

Direktiv om mammaledighet

Hösten 2008 presenterade kommissionen ett förslag till ändring av Rådets direktiv 92/85/EEG av den 19 oktober 1992 om åtgärder för att förbättra säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött eller ammar. Ändringsförslaget innehöll bl.a. en utökad obligatorisk barnledighet för mamman från två till sex veckor och regler om vilken ersättning som skulle utgå under den obligatoriska ledigheten. Ett stort antal medlemsstater har under förhandlingen haft kritiska synpunkter, bl.a. gällande svårigheterna med att förena förslaget med befintliga system för föräldraledighet m.m. och mot att ytterligare öka den obligatoriska ledigheten. Kompromissförslag diskuterades i rådet våren 2009. Därefter gjordes ett uppehåll i rådsarbetsgruppsförhandlingarna för att invänta parlamentets första behandling av direktivet. Hösten 2010 behandlade Europaparlamentet förslaget i en första läsning som bl.a. innefattade förslag om att ytterligare utöka barnledigheten för mamman, ersättning vid ledigheten och om förbud mot nattarbete och övertid. Trots flera försök har förhandlingarna efter Europaparlamentets första läsning varit låsta och rådet har inte enas om en gemensam ståndpunkt.

Den nytillträdde kommissionen aviserade under hösten 2014 att man avsåg att dra tillbaka förslaget där förhandlingarna är låsta. Under hösten 2014 fanns en möjlighet för det nytillträdde Europaparlamentet att göra om första läsningen som gjorts av det tidigare parlamentet men någon ny första läsning av direktivet, för att kunna anta en ståndpunkt som ligger närmare rådet gjordes inte. Vid rådsarbetsgrupp under våren 2015 blev också tydligt att den blocke- rande minoriteten fanns kvar i rådet. Den 1 juli beslutade kommissionen att dra tillbaka förslaget om ändring av mammaledighetsdirektivet.

Förslag till beslut om inrättande av ett europeiskt forum för att bekämpa odeklarerat arbete

Europeiska kommissionen presenterade den 9 april 2014 ett förslag till beslut om att inrätta ett europeiskt forum, med syfte att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete. Forumets mål är att bidra till bättre efterlevnad av EU-rätt och nationell rätt, minska förekomsten av odeklarerat arbete, skapa formella arbetstillfällen samt främja arbetsmarknadsintegration och social delaktighet. För att nå dit anser kommissionen att medlemsstaterna behöver förbättra samarbetet mellan de nationella myndigheterna på EU-nivå, förbättra olika myndigheters tekniska kapacitet, öka allmänhetens medvetenhet om hur akut problemet är och uppmana till ökade arbetsinsatser för att bekämpa odeklarerat arbete. Forumets uppdrag ska vara att utbyta bästa praxis och information, utveckla expert- och analyskunskap samt samordna gränsöverskridande operativa insatser (se även Faktapromemoria 2013/14:FPM80). Förslaget har förhandlats i rådsarbetsgruppen och EPSCO-rådet antog i oktober 2014 en allmän inriktning. Ärendet bereds för närvarande i Europaparlamentet.

Utredning om åtgärder för ett längre arbetsliv

Den 14 april 2011 utsågs en särskild utredare (dir. 2011:34) (Socialdepartementet) med uppdrag att analysera hur den genomsnittliga pensionsåldern kan höjas och ta fram konkreta förslag till åtgärder för att fler ska kunna arbeta längre. Utredaren överlämnade i april 2013 slutbetänkandet Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25) till regeringen. Utredaren föreslår ändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd, omfattande bl.a. höjd ålder för rätten att kvarstå i anställning från 67 till 69 år. Utredaren lämnar också ett antal förslag på åtgärder inom arbetsmiljöområdet. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom ramen för den översyn av pensionssystemet som initierats av Pensionsgruppen, med företrädare för partierna bakom pensionsöverenskommelsen. Se vidare Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utredning om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm

Den 14 februari 2013 gavs en särskild utredare i uppdrag att se över skyddet för arbetstagare som slår larm om olika former av missförhållanden, oegentligheter eller brott och att föreslå åtgärder som syftar till att stärka skyddet och skapa ett tydligare regelverk (dir. 2013:16). Betänkandet Visselblåsare – Stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden (SOU 2014:31) redovisades den 20 maj 2014. Utredningen lämnar tre huvudsakliga förslag. För det första föreslås en ny arbetsrättslig lag om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden i arbetsgivarens verksamhet. För det andra föreslås en ny regel i arbetsmiljölagen som innebär en skyldighet för alla arbetsgivare att, i den utsträckning verksamheten kräver det, antingen se till att det finns rutiner för interna larm om allvarliga missförhållanden eller vidta andra åtgärder som underlättar sådana larm. För det tredje föreslås regler till skydd för identiteten av de arbetstagare som slår larm om sådana missförhållanden. Förslaget har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utredning om registerutdrag i arbetslivet

Den 23 maj 2013 gavs en särskild utredare uppdraget att bl.a. kartlägga av vilka skäl arbetsgivare, utan uttryckligt författningsstöd, begär att arbets sökande visar upp utdrag ur belastningsregistret och vilken betydelse sådana utdrag tillmäts i anställningsprocessen (dir. 2013:56). Utredaren har också analyserat vilka åtgärder som krävs för att säkerställa att arbetsgivare inte utan författningsstöd begär att arbets sökande och arbetstagare visar upp utdrag ur belastningsregistret. Betänkandet Registerutdrag i arbetslivet (SOU 2014:48) redovisades den 26 juni 2014. Utredaren föreslår att det ska vara förbjudet för arbetsgivare att utan författningsstöd begära att en arbets sökande ska visa upp eller överlämna ett utdrag ur belastningsregistret. Förslaget har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utstationeringskommittén

Den 27 september 2012 tillsattes en parlamentarisk utredning om utstationering på svensk arbetsmarknad (dir. 2012:92). En parlamentarisk kommitté, Utstationeringskommittén (A 2012:03), ska utvärdera de ändringar som gjordes i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagarare med anledning av Lavaldomen och överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv. I tilläggsdirektiv har kommittén getts ett utökat uppdrag att överväga vilka lagändringar och eventuella andra åtgärder som krävs för att stärka kollektivavtalens ställning i utstationeringssituationer och utarbeta nödvändiga lagförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2015.

Utredning om nya utstationeringsregler

Den 15 maj 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/67/EU om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagarare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen), tillämpningsdirektivet. Tillämpningsdirektivet ska ha genomförts i svensk rätt under juni 2016. En särskild utredare gavs den 5 juni 2014 i uppdrag att lämna förslag till hur tillämpningsdirektivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2014:81)

Uppdraget redovisades den 28 februari 2015 i delbetänkande Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet – Del I (SOU 2015: 13) samt den 31 mars 2015 i slutbetänkande Tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet – Del II (SOU 2015:38). Betänkandena har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Överträdelseärende visstidsdirektivet

Den 22 mars 2010 fick Sverige en formell under rättelse av Europeiska kommissionen angående genomförandet av rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (vistidsdirektivet). Två departementspromemo-

rior (Ds 2011:22 respektive Ds 2012:25) har utarbetats i syfte att förtydliga eller ytterligare stärka den befintliga lagstiftningen och dess regler till skydd mot missbruk av tidsbegränsade anställningar. Förslagen har inte lett till lagändringar. Sverige erhöll den 22 februari 2013 ett motiverat yttrande av kommissionen, vilket besvarades den 22 april 2013. Den 22 april 2014 erhöll Sverige ett kompletterande motiverat yttrande av kommissionen, vilket besvarades av den förra regeringen den 19 juni 2014.

Inom Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) har därefter departementspromemorian Skärpta åtgärder mot missbruk av visstidsanställningar (Ds 2015:29) utarbetats.

Förslagen i promemorian syftar bl.a. till att säkerställa att anställningsskyddslagen (19802:80) uppfyller kraven på åtgärder till förebyggande av missbruk enligt visstidsdirektivet. Promemorian har remitterats och även kommunicerats till kommissionen. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Förslag om skärpta åtgärder mot missbruk av visstidsanställningar

Som nämnts ovan har under våren 2015 departementspromemorian Skärpta åtgärder mot missbruk av visstidsanställningar (Ds 2015:29) utarbetats. Promemorian innehåller förslag till ändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd. Förslagen till ändringar innebär i huvudsak att den nuvarande begränsningen för allmän visstidsanställning kompletteras med en ny regel. Den nya regeln innebär att en sådan anställning övergår till en tillsvidareanställning i flera fall än i dag. En allmän visstidsanställning omvandlas enligt förslaget automatiskt till en tillsvidareanställning om den sammanlagda anställningstiden i allmän visstidsanställning överstiger två år. Detta gäller inte bara om det sker inom en tidsram om fem kalenderår som i dag, utan även om det – oberoende av en sådan tidsram – sker under en period då tidsbegränsade anställningar enligt anställningsskyddslagen följt på varandra utan uppehåll eller med högst 180 dagars mellanrum. I en sådan kedja av tidsbegränsade anställningar kan allmän visstidsanställning, vikariat och säsongsanställning ingå som länkar, men endast sammanlagd tid i allmän visstidsanställning har betydelse för om en anställning övergår

till en tillsvidareanställning. Undantag görs för arbetstagare som har fyllt 67 år.

På samma sätt som i dag blir det möjligt att i kollektivavtal komma överens om andra regler. Vidare föreslås att arbetstagare med tidsbegränsad anställning får rätt till preciserad information från arbetsgivaren om sådant som har betydelse för rätten till en tillsvidareanställning.

Lagändringarna syftar till att ytterligare begränsa möjligheterna att använda upprepade visstidsanställningar, att förbättra situationen för arbetstagare som riskerar att fastna i tidsbegränsade anställningar under lång tid och att säkerställa att anställningsskyddslagen uppfyller kraven på åtgärder till förebyggande av missbruk enligt visstidsdirektivet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2016.

Promemorian har remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utredning av SCB om visstid

Arbetsmarknadsdepartementet gav den 22 september 2014 SCB i uppdrag att kartlägga förekomsten av upprepade visstidsanställningar hos samma arbetsgivare (dnr A2014/3352/ARM). Resultaten från undersökningen baseras på en enkätstudie som genomfördes under oktober och november 2014. Enligt SCB:s skattning hade 39 000 personer i Sverige haft visstidsanställning hos samma arbetsgivare i minst fem år, varav 12 000 haft samma visstidsanställning under hela perioden och 27 000 haft flera visstidsanställningar. Av de 27 000 hade 10 000 personer haft flera på varandra följande visstidsanställningar, antingen utan något uppehåll eller med endast högst två månaders uppehåll mellan anställningarna (s.k. stapling).

Utredning om lärlingsprovanställning

I november 2012 överlämnade Utredningen om lärlingsprovanställning sitt betänkande Utbildningsanställning (SOU 2012:80) där det bl.a. föreslås en ny anställningsform med utbildningsinnehåll för unga, utbildningsanställning, att den kommunala vuxenutbildningen ska kunna lämna stöd när utbildningsinnehållet utformas och utbilda handledare, samt om ekonomiska incitament till arbetsgivare som har an-

ställda med en utbildningsanställning. Regeringen avser inte gå vidare med utredningens förslag.

Utredning om kostnader för arbetsgivare vid tvist om uppsägning

I september 2012 överlämnade Uppsägnings-tvistutredningen betänkandet Uppsägningstvister – En översyn av regelverket kring tvister i samband med uppsägning av arbetstagare (SOU 2012:62) till regeringen. I betänkandet lämnas förslag på ändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd som syftar till att begränsa arbetsgivares kostnader vid tvist om uppsägning. Betänkandet har remissbehandlats. Regeringen avser inte gå vidare med utredningens förslag.

Delegationen för jämställdhet i arbetslivet

Regeringen beslutade den 6 oktober 2011 att tillsätta en delegation för jämställdhet i arbetslivet. Efter förlängning redovisades uppdraget den 4 juni 2015 i betänkandet Hela lönen, hela tiden – utmaningar för ett jämställt arbetsliv (SOU 2015:50). Delegationen föreslår en tredelning i föräldrapenningen där 150 dagar ska reserveras för vardera föräldern och 60 dagar kan avstås till den andra föräldern. Vidare föreslår delegationen att myndigheter inom arbetslivsområdet ges uppdrag i syfte att öka kunskapen om villkoren i kvinno- och mansdominerade yrken samt att utbildningsmyndigheter och arbetsmarknadens parter verkar för ökad kunskap om yrkesval och jämställdhet i arbetslivet. Ärendet bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Internationella arbetsorganisationen (ILO)

ILO:s beslutande organ, Internationella arbetskonferensen, godkände i juni 2015 en rekommendation om övergång från informell till formell ekonomi. Dessutom beslutades verksamhetsplan och budget för 2016–2017. Cooköarna antogs som ILO:s 186:e medlem.

Verksamhet vid Arbetsdomstolen

Antalet mål som kom in till Arbetsdomstolen (AD) 2014 var något lägre än föregående år (se Tabell 4.5). Drygt 60 procent av målen var s.k. A-mål (mål i vilka talan väcks direkt hos AD), vilket är i nivå med tidigare år. Antalet avgjorda mål ökade markant jämfört med 2013 samtidigt som antalet ineliggande mål minskade.

Tabell 4.5 Målstatistik för Arbetsdomstolen 2012–2014

Antal	2012	2013	2014
Inkomna mål	384	407	403
Avgjorda mål	368	376	426
Antal domar och särskilt uppsatta beslut	91	94	91
Inneliggande mål vid årets slut	190	221	198

Källa: Arbetsdomstolen.

Genomströmningstiderna (handläggningstiderna) är av stor betydelse för att bedöma om arbetsrättsliga tvister avgörs inom rimlig tid. Beräknat som månatlig mediantid för avgjorda mål har genomströmningstiderna för såväl A-mål som s.k. B-mål (mål som först har prövats i tingsrätt och sedan överklagats till AD) varit relativt konstant under åren 2012–2014 (se Tabell 4.6).

Tabell 4.6 Genomströmningstider för mål vid Arbetsdomstolen 2012–2014

Antal månader (medianvärde)	2012	2013	2014
A-mål totalt	6	6	7
A-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	13	12	12
B-mål totalt	3	2	4
B-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	10	11	10

Källa: Arbetsdomstolen.

4.5.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är att de insatser som har gjorts inom ramen för arbetsrättsområdet kan förväntas bidra till målet för arbetsrätten: att skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

Insatserna inom arbetsrättsområdet är, liksom tidigare år i första hand kopplade till förhandlings- och lagstiftningsarbete, dels inom det

internationella samarbetet, främst EU, dels i form av nationella initiativ.

Som framgår av resultatredovisningen har ett antal utredningsbetänkanden varit föremål för remittering och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen värnar den svenska modellen, något som återspeglas i flera utredningsuppdrag och tilläggsdirektiv.

Lagstiftningen ska skapa förutsägbarhet och trygghet. I budgetpropositionen för 2015 aviserade regeringen avsikten att återkomma med förslag som förhindrar att visstidsanställningar staplas på varandra under lång tid. En departementspromemoria med förslag om skärpta åtgärder mot missbruk av visstidsanställningar har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Resultaten utifrån indikatorerna på arbetsrättsområdet (veckoarbetstid, deltidsarbete, tidsbegränsad anställning) visar inga större förändringar under 2014 i jämförelse med 2013. Andelen anställda som har tidsbegränsad anställning i procent av samtliga anställda har dock ökat något, där den största ökningen kan ses hos män. Det kan konstateras att andelen deltidsarbetande kvinnor därmed fortfarande är mycket högre än andelen deltidsarbetande män. Till följd av det är den faktiskt arbetade tiden för kvinnor också betydligt lägre än för män. Kvinnor har också i större omfattning än män tidsbegränsade anställningar. Detta leder bl.a. till att kvinnor har sämre ekonomiska förutsättningar än män.

4.6 Resultatredovisning – Lönebildning

4.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Nedanstående indikatorer används som grund för resultatredovisningen inom lönebildningsområdet:

- Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare.
- Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt.

- Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden.
- Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme inom näringslivet i förhållande till euroområdet och USA.
- Reallöneutvecklingen.
- Löneskillnaden mellan kvinnor och män.

4.6.2 Resultat

De treårsavtal som tecknades för stora delar av arbetsmarknaden 2013 medför att avtalsåren 2014 och 2015 har haft en mycket begränsad omfattning. Under 2014 tecknades 43 nya kollektivavtal om löner och allmänna villkor som berörde totalt 100 000 arbetstagare.

Antal medlingsärenden

Medlingsinstitutet (MI) tillsatte under 2014 särskilda medlare i sex avtalsförhandlingar mellan förbundsparter (se Tabell 4.7). Det är betydligt färre än 2012 och 2013 som dock var avtalsår med betydande omfattning. Samtliga sex medlingar kom till stånd efter samtycke med parterna.

Tabell 4.7 Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare 2010–2014

År	2010	2011	2012	2013	2014
Antal	27	10	23	25	6

Källa: Medlingsinstitutet.

I och med att antalet medlingsärenden var betydligt färre 2014 jämfört med 2013, minskade kostnaden för den centrala medlingsverksamheten. Totalt uppgick kostnaden i form av arvoden till utsedda medlare 2014 till 1 miljon kronor, vilket kan jämföras med närmare 4 miljoner föregående år.

På lokal nivå har MI förordnat fyra fasta medlare med varsitt regionalt ansvar som vid behov ska medla mellan enskilda oorganiserade arbetsgivare och fackliga organisationer. Antalet inkomna lokala medlingsärenden uppgick 2014 till 35, vilket är något fler än föregående år. I samtliga registrerade ärenden förelåg varsel om stridsåtgärder och i åtta tvister verkställdes de. Detta ska dock ställas i relation till att närmare 11 000 arbetsgivare under året blev bundna av

kollektivavtal och att majoriteten blev det genom medlemskap i en arbetsgivarorganisation. Avtalsvisterna med utländska företag har praktiskt taget upphört då inget medlingsärende under 2009–2014 har gällt utländska entreprenadföretag.

Antal förlorade arbetsdagar

Under avtalsåret 2014 lades varsel om stridsåtgärder i fem av de sex förhandlingar där MI tillsatt medlare. I två av dessa trädde varslen i kraft.

Sammantaget förlorades drygt 3 450 dagar på grund av konflikter på arbetsmarknaden under 2014 (se Tabell 4.8). Av dessa avsåg 2 845 dagar strejk och lockout som framkallats efter strandade förbundsförhandlingar medan de resterande förlorade arbetsdagarna avsåg lokala tvister.

Tabell 4.8 Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt 2010–2014

År	2010	2011	2012	2013	2014
Antal	28 892	254	37 072	7 084	3 450

Källa: Medlingsinstitutet.

MI gjorde bedömningen att det bara var konflikten mellan Seko och Almega Tjänsteförbunden om avtalet för spårtrafiken som var av sådan omfattning att den fick kännbara ekonomiska konsekvenser. Närmare 2 600 arbetsdagar gick förlorade i konflikten. Därtill drabbades under drygt två veckor uppskattningsvis 70 000–80 000 resenärer dagligen av inställda tåg.

Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden

Löneökningarna 2014 uppgick till 2,8 procent för hela ekonomin, vilket kan jämföras med 2,5 procent 2013 (se Tabell 4.9). De avtalsmässiga löneökningarna har beräknats till 2,2 procent både 2013 och 2014.

Avvikelsena mellan de avtalsmässiga höjningarna och de faktiska löneökningarna kan vissa år vara stora, exempelvis med anledning av ändrad sammansättning av arbetskraften eller variationer i övertidsuttag. Att löneökningarna var högre 2014 än 2013 berodde delvis på bytet av vilka företag som ingår i urvalsundersökningen.

De treåriga avtalen som tecknades inom Industriavtalets ram våren 2013 har sammantaget

bidragit till en jämförelsevis låg löneökningstakt under avtalsperioden.

Tabell 4.9 Löneutveckling för hela arbetsmarknaden 2010–2014

År	2010	2011	2012	2013	2014
Procent	2,6	2,4	3,0	2,5	2,8

Källa: Medlingsinstitutet, sammanvägning av konjunkturlönestatistiken.

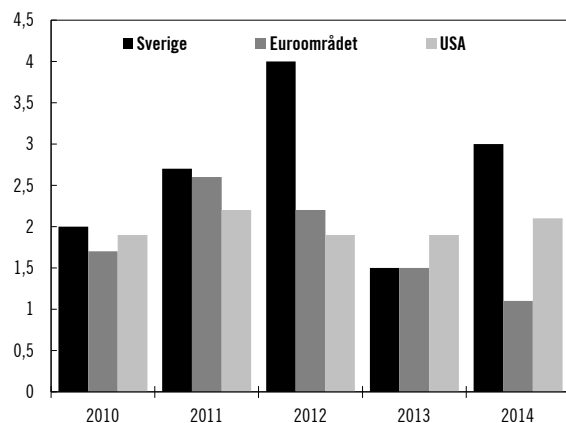
Arbetskraftskostnadsutvecklingen inom näringslivet

Ett lands konkurrenskraft beror till stor del på hur arbetskraftskostnaderna utvecklas i förhållande till andra länder. Arbetskraftskostnaden för en anställd person i Sverige innehåller all form av lön samt lagstadgade- och avtalsreglerade arbetsgivaravgifter. För perioden 2010–2014 var ökningstakten i det svenska näringslivet i genomsnitt 2,7 procent, vilket kan jämföras med 2 procent under motsvarande period inom euroområdet och i USA. I många länder i Europa samt USA har efterdyningarna till skuld- och finanskrisen inneburit att löneökningstakten har varit mer dämpad än i Sverige.

År 2014 ökade arbetskraftskostnaderna i Sverige med 3 procent, vilket innebar en påtaglig ökning jämfört med 2013 då motsvarande ökning uppgick till 1,8 procent (se Diagram 4.7). Att svängningarna har varit så kraftiga i Sverige beror dels på skillnader mellan faktiska och avtalade löneökningar, dels vid vilka tidpunkter under året som lönerevisionerna infaller, dels på rabatter för premieinbetalningar till avtalspensioner.

Diagram 4.7 Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme i näringslivet 2010–2014

Procentuell förändring från föregående år

Källor: Eurostat, Labour Cost Index (LCI) och Bureau of Labor Statistics, USA.

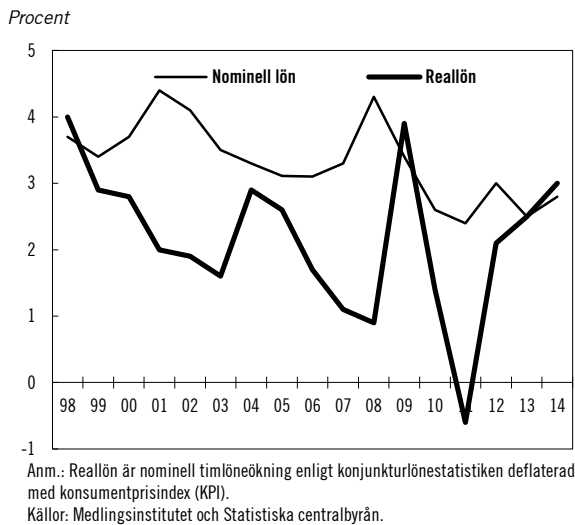
Ett lands konkurrenskraft kan upprätthållas även om arbetskraftskostnaderna är högre än i omvärlden förutsatt att produktiviteten är hög eller gynnas av en svag växelkurs. Under åren 2009–2013 har dock ingen av dessa faktorer gynnat den svenska konkurrenskraften, vilket har medfört att exportandelarna har fallit. Sedan 2013 har emellertid kronan åter försvagats gentemot dollarn och euron, vilket i viss utsträckning har underlättat industrins konkurrensförmåga.

Sett till nivån har Sverige, enligt Eurostat, bland de högsta arbetskraftskostnaderna i Europa. I ett viktigt konkurrentland som Tyskland är arbetskraftskostnaderna ca 20 procent lägre. Arbetskraftskostnaderna har dock stigit i Tyskland under senare år och bedöms öka med över 3 procent 2015, delvis beroende på införandet av en lagstadgad minimilön.

Reallöneutveckling

De nominella löneökningarna har varit relativt stabila sedan industriavtalets tillkomst 1997. Under åren 1998–2014 ökade de nominella lönerna med i genomsnitt 3,3 procent per år och konsumentpriserna med 1,2 procent per år. Därmed steg reallönerna med 2,1 procent per år, eller sammanlagt 44 procent under perioden (se Diagram 4.8). Variationer i reallöneutvecklingen mellan enskilda år har främst berott på upp- och nedgångar i inflationen. Under senare år har konsumentprisindex påverkats av låga räntor, fallande energipriser och att en jämförelsevis stark valuta har medfört låga importpriser. Dessutom framgår det av Riksbankens företagsundersökning från 2014 att många företag anger att konkurrensläget utgjort ett hinder för pris-höjningar.

Under 2014 sjönk konsumentpriserna med 0,2 procent jämfört med föregående år, vilket tillsammans med de beräknade nominella löneökningarna på 2,8 procent innebär att reallönerna under året steg med 3 procent.

Diagram 4.8 Nominell och real löneutveckling i procent 1998–2014

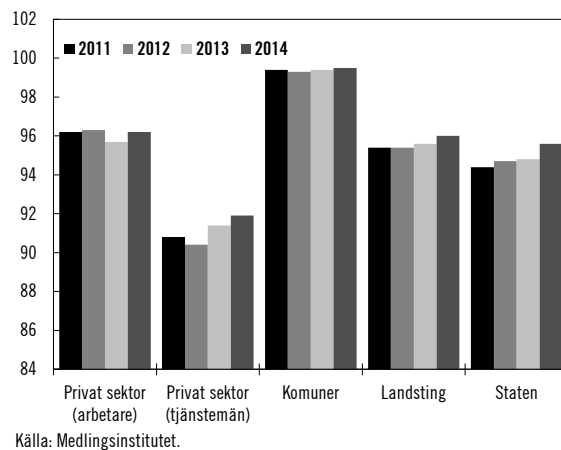
Löneskillnader mellan kvinnor och män

En jämförelse av kvinnors och mäns genomsnittliga löner för hela arbetsmarknaden 2014 visar att kvinnor hade 86,8 procent av mäns lön, dvs. en löneskillnad på 13,2 procent. Det är en minskning med 0,2 procentenheter jämfört med året innan. Utvecklingen visar att löneskillnaden mellan kvinnor och män har minskat med 3,1 procentenheter under perioden 2005–2014.

Den enskilt viktigaste förklaringen till löneskillnaden är att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och att dessa yrken är förknippade med olika lönenivåer. En könssegregerad arbetsmarknad är en viktig orsak till att löneskillnader uppstår. Utvecklingen i Sverige tyder på en långsamt minskad könsuppdelning. MI:s analyser av perioden 2008–2013 visar att andelen kvinnor minskar i kvinnligt dominerade yrken och ökar i manligt dominerade yrken. Den minskade löneskillnaden mellan kvinnor och män under dessa år beror enligt MI framförallt på att sammansättningen på arbetsmarknaden har förändrats, men även på att lönerna har ökat mer för kvinnor än för män. Löneeffekten har dock varit viktigast i den privata sektorn, medan strukturella förändringar har varit den påtagligt viktigaste förklaringen i den offentliga sektorn.

Om man med hjälp av standardvägning tar hänsyn till skillnader i yrke, sektor, ålder, utbildning och arbetstid, uppgick kvinnors lön i genomsnitt till 95 procent av mäns lön 2014, dvs. en löneskillnad på 5 procent. Det är en minskning med 0,8 procentenheter jämfört med

året innan och förklaras delvis av tillämpningen av en ny och mer detaljerad yrkesklassificering. Den standardvägda löneskillnaden betecknas ofta som oförklarad löneskillnad och beror på orsaker som inte låter sig fångas i mätbara variabler. Diagram 4.9 visar att den oförklarade löneskillnaden varierar mellan olika sektorer. För tjänstemän i den privata sektorn uppgår den oförklarade löneskillnaden mellan kvinnor och män i genomsnitt till 8,1 procent, medan det knappt existerar någon vägd löneskillnad i kommunsektorn. Se även utgiftsområde 2 avsnitt 5 avseende mäns och kvinnors löner inom staten.

Diagram 4.9 Kvinnors lön i procent av mäns lön sektorsvis efter standardvägning 2011–2014

MI fick inför verksamhetsåret 2015 i uppdrag av regeringen att bl.a. analysera om de centrala löneavtalens konstruktion har haft någon effekt för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Uppdraget redovisades den 17 juni i samband med MI:s årliga konferens om lönebildning och jämställdhet. Resultaten tyder på att avtalens konstruktion spelar mindre roll för löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Skillnaderna är större inom avtalskonstruktionerna än mellan dem.

Studien visar även att det under perioden 2009–2013 har skett relativlöneförändringar mellan olika yrken. Bland de 20 yrken där den procentuella löneutvecklingen har varit högst återfinns mest könsneutrala yrken, medan 18 av de 20 yrken med lägst procentuell löneutveckling var mansdominerade.

Verksamhet vid Medlingsinstitutet

Medlingsinstitutet (MI) har inför och under avtalsrörelsen 2014 haft överläggningar med arbetsmarknadens parter för att uppmärksamma dem på de samhällsekonomiska förutsättningarna samt vikten av den konkurrensutsatta sektorns lönenormerande roll. Myndigheten har även anordnat nio konferenser och seminarier med olika teman för medlare, ekonomer, statistiker, massmedia och representanter från myndigheter, forskarvärlden och affärsbankerna. Sammanlagt har drygt 800 deltagare kommit till de olika aktiviteterna. MI har även medverkat i aktiviteter arrangerade av andra samt tagit emot besök från utländska delegationer.

MI publicerar varje år två rapporter. Årsrapporten Avtalsrörelsen och lönebildningen presenterades i februari och i juni presenterades rapporten Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män? MI har under 2014 även uppdaterat och beställt nytryck av skriften Lön för mödan, i syfte att sprida kunskap om lönebildningen till främst gymnasieelever.

På myndighetens hemsida har konjunkturlönestatistiken publicerats vid tio tillfällen under 2014. På hemsidan återfinns även en databas med information om centrala kollektivavtal. Vid 2014 års utgång fanns 685 registrerade kollektivavtal om löner och allmänna villkor. Därutöver finns ett antal särskilda avtal med utbildningsinnehåll, t.ex. yrkesintroduktionsavtal.

4.6.3 Analys och slutsatser

Flera av de kriterier som används för att bedöma om en god lönebildning uppnåtts uppfylldes under 2014. I genomsnitt ökade reallönerna med 3 procent samtidigt som sysselsättningen ökade med närmare 70 000 personer. Därtill var antalet konflikter på arbetsmarknaden få vilket också medförde att få arbetsdagar gick förlorade under året. Däremot har arbetskraftskostnaderna stigit snabbare än i omvärlden vilket är ogynnsamt för Sveriges internationella konkurrenskraft. Dessutom begränsar frånvaron av inflation utrymmet för relativlöneförändringar mellan olika löntagargrupper, t.ex. mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken.

En trend som har framkommit under senare år är att allt fler kollektivavtal gäller tillsvidare

och att allt fler löntagare omfattas av s.k. sifferlösa avtal. MI bedömer att cirka 800 000 löntagare 2015 omfattas av avtal där de centrala förbundsparterna inte har angivit något löneutrymme. Merparten av dessa finns inom den offentliga sektorn. Orsakerna till att vissa förbund väljer en lösare koppling till industrins märke kan dels bero på att man ser ökade möjligheter till att åstadkomma relativlöneförändringar, dels att det inte finns samma utrymme till löneökningar utöver de avtalade lönerna som t.ex. för anställda i industrisektorn. Ingen av arbetsmarknadens parter har presenterat uppgifter som styrker att sifferlösa avtal ger högre löneökningar än andra avtalskonstruktioner, vilket delvis kan förklaras av att lönestatistiken inte är fördelad på avtalsområden. MI:s analys av de centrala avtalen tyder på att avtalskonstruktionerna inte tycks spela någon avgörande roll för löneutfallet.

Trots att vissa fackförbund har framfört kritik mot att industriavtalen ska vara lönenormerande för hela ekonomin, har efterlevnaden av industrins märke varit god. Under de senaste åren har oftast andra frågor än lönenivåer varit i centrum för kollektivavtalsförhandlingarna. Ingen av tvisterna på arbetsmarknaden 2014 handlade i första hand om lönenivåer, utan snarare om inflytandefrågor som t.ex. anställningsvillkor, arbetstid, arbetsmiljö och entreprenörsansvar. Det finns därmed goda skäl till att hävda att de tecknade industriavtalen under avtalsrörelsen 2013 har bidragit till en väl fungerande lönebildning.

Merparten av de treåriga avtalen som tecknades 2013 löper ut våren 2016. Avtalsrörelsen 2016 kommer totalt omfatta cirka 460 avtal och beröra närmare 2,9 miljoner löntagare, bl.a. inom industrin, handeln, byggsektorn och kommunsektorn. En försvarande omständighet inför avtalsrörelsen är den tudelade ekonomin där förutsättningarna skiljer sig mellan olika avtalsområden. Å ena sidan befinner sig den lönenormerande industrisektorn under press eftersom arbetskraftskostnaderna stiger snabbare än i omvärlden och vinstandelarna har minskat. Å andra sidan har den inhemska tjänstesektorn gynnats av låga räntor, ökade reallöner och jobbskatteavdrag. Synen på hur mycket lönerna kan tillåtas öka kan därmed skilja sig mellan olika sektorer.

Ytterligare en viktig fråga i kommande avtalsrörelse är löneskillnaderna mellan kvinnor och

män där vissa förbund anser att det behövs konkreta ingripanden för att påskynda utvecklingen. Hur jämställda löner ska uppnås och i vilken takt det ska ske skiljer sig dock åt mellan förbunden. MI:s analys tyder på att de förändringar som sker i sammansättningen på arbetsmarknaden hittills har haft större betydelse för minskade löneskillnader än relativt högre löneökningar för kvinnor. Den ovägda löneskillnaden mellan kvinnor och män har under den senaste 10-årsperioden följaktligen minskat snabbare i den offentliga sektorn än i den privata sektorn där yrkessegregationen är mer påtaglig och minskar långsammare i takt.

4.7 Politikens inriktning

Arbetslivspolitikerna är centrala för en väl fungerande arbetsmarknad. Politiken bygger på en ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter, där statens roll är att genom ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel säkerställa goda arbetsvillkor och underlätta tillkomsten av nya jobb, samtidigt som förutsättningar skapas för arbetsmarknadens parter att i kollektivavtal ta ansvar för villkorens närmare utformning.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen ska skapa goda förutsättningar för trygghet, utveckling, tillväxt och konkurrenskraft. För en väl fungerande modell, som över tid kan utvecklas, behövs en bra dialog och en fungerande ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter. Modellen förutsätter en hög kollektivavtalsäckning och en hög organisationsgrad i både arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer. Nya anställningsformer och nya sätt att organisera arbetet, har tillsammans med en ökad rörlighet över nationsgränserna, av både arbetskraft och tjänster, påverkat den svenska modellens förutsättningar och medför nya utmaningar.

4.7.1 Arbetsmiljö

Även om det finns positiva indikationer måste de senaste årens negativa utveckling inom arbetsmiljöområdet tas på allvar. Regeringens utgångspunkt är att ingen ska riskera att dö eller skadas i sitt arbete. Fortsatta insatser för att

förebygga den arbetsrelaterade ohälsan, särskilt den psykosociala, är viktiga för att uppnå ett hållbart arbetsliv. Arbetsmiljöverkets arbete med att ta fram nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö är ett positivt exempel på arbete som pågår.

De grundläggande kraven på arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet läggs fast i lagstiftningen. Genom denna tydliggörs vilka krav som ställs på alla företag och verksamheter som verkar inom landets gränser. Alla arbetstagare omfattas i princip av samma regelverk och arbetsmiljökraven måste upprätthållas på hela arbetsmarknaden.

Tillsyn av arbetsmiljön är viktig för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Arbetet för att hindra företag från att på olika sätt bryta mot arbetsmiljöregelverket för att uppnå konkurrensfördelar är viktigt. En bristfällig arbetsmiljö får aldrig vara ett konkurrensmedel på marknaden, vare sig nationellt eller inom EU:s gemensamma marknad.

Regeringen noterar en större rörlighet mellan olika länder liksom en ökning av utstationerad arbetskraft. I EU-samarbetet bör höga arbetsmiljökrav fortsatt värnas och de initiativ som tagits bör uppmuntras och stödjas, exempelvis ett europeiskt forum för att bekämpa odeklarerat arbete.

I tillägg till lagstiftningen och tillsynen har arbetsmarknadens parter viktiga uppgifter för att främja en god arbetsmiljö. Arbetsmiljöarbetet måste ha en fast och tydlig förankring ute på arbetsplatserna. I detta arbete har skyddsombud och regionala skyddsombud en viktig funktion. Det är viktigt med en balans mellan det statliga åtagandet och det lokala arbetsmiljöarbetet. En god och väl utvecklad tillsynsverksamhet möjliggör att skyddsorganisationen på arbetsplatserna kan fungera som avsett.

En viktig del i en väl fungerande arbetsmiljöpolitik är också en dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter om hur politiken kan utvecklas och vilka insatser som bör göras. Regeringen bedömer att det hos arbetsmarknadens parter finns en vilja och ett engagemang för att ta sig an de utmaningar som finns inom arbetsmiljöområdet.

Om människor ska orka jobba ett helt arbetsliv krävs bättre arbetsmiljöförhållanden i psykiskt och fysiskt slitsamma arbeten. Det

moderna arbetslivet medför nya utmaningar, ofta av psykosocial art, samtidigt som mer traditionella arbetsmiljöproblem, ofta av teknisk eller fysisk art, kvarstår. Den globala konkurrensen ställer ständiga krav på produktivitets- och effektivitetshöjningar. Dessa får inte ske på bekostnad av arbetstagares hälsa och välmående. Vissa grupper är mer utsatta än andra för risken att bli utslitna i förtid och arbetsmiljöpolitiken måste beakta att arbetsmiljöproblemen ser olika ut i olika sektorer och för olika människor. Arbetslivsforskningen kan bidra med ny och viktig kunskap, exempelvis vad gäller arbetsmiljön inom de kvinnodominerade sektorerna.

Områden för fortsatta insatser

Den vidareutveckling av Arbetsmiljöverkets arbete angående särskilda förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö som initierades 2015 fortsätter även under 2016 i oförändrad omfattning (utg.omr. 13 avsnitt 5).

I Vårändringsbudgeten 2015 gjordes en rad satsningar som föreslås fortsätta under 2016:

- Arbetsmiljöverkets anslag ökas ytterligare fr.om. 2016.
- Staten ger årligen ett bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten. Bidraget ökas ytterligare något fr.om. 2016.
- Arbetslivsforskningen behöver stärkas. Regeringen avsätter särskilda medel under utgiftsområde 14 under perioden 2016–2018, till Forte och Arbetsmiljöverket, för att finansiera forskning om bl.a. arbetsmiljön i kvinnodominerade sektorer samt kvinnors arbetsrelaterade ohälsa.
- För att främja kompetensförsörjningen inom företagshälsovården avsätter regeringen särskilda medel fr.om. 2016. Regeringen återkommer angående utformningen av detta stöd.

Regeringens ambition är att i början av 2016 presentera en ny arbetsmiljöstrategi. Strategin arbetas fram i nära samråd med arbetsmarknadens parter och ska bygga på relevant forskning. Strategin ska utgå från det moderna arbetslivets utmaningar och möjligheter och bl.a. kunna omfatta en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet. Regeringen har redan i detta skede

identifierat frågor att analysera närmare, såsom fortsatt hur arbete med kunskap och utvärdering av arbetsmiljö ska samlas och spridas.

Utifrån den rapportering som finns gällande brister i arbetsmiljön inom hushållsnära tjänster, avser regeringen att göra en kartläggning av branschens arbetsmiljö och arbetsvillkor. Regeringen avser även att ge Arbetsmiljöverket ett uppdrag om tillsyn av arbetsmiljön inom äldreomsorgen vad gäller stress samt möjligheter till inflytande och delaktighet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

4.7.2 Arbetsrätt

Det är önskvärt att arbetsmarknadens parter så långt som möjligt tar ansvar för vilka närmare arbetsrättsliga villkor som ska gälla i arbetslivet. Det gäller för alla som arbetar i Sverige, oavsett varifrån man kommer. Om parterna tar ett sådant ansvar, kan långsiktig stabilitet uppnås, samtidigt som parterna själva förfogar över möjligheterna att anpassa villkoren till de förutsättningar som råder i respektive bransch. Statens uppgift är att skapa förutsättningar för parterna att ta ett sådant ansvar och samtidigt säkerställa vissa grundläggande villkor.

Regeringen vill arbeta på flera fronter för att stärka och utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen, både nationellt och internationellt. Kollektivavtalens ställning måste värnas. Svenska löner och villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Det är viktigt att lagstiftningen utformas så att den främjar tillämpningen av sådana villkor som arbetsmarknadens parter kommit överens om i kollektivavtal. Mot denna bakgrund avser regeringen fortsätta det igångsatta arbetet med att se över och skärpa utstationeringslagen samt genomföra det s.k. tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet inklusive införandet av ett entreprenörsansvar.

Sverige ska vara en konstruktiv medlem av EU. Frågor om ordning och reda på arbetsmarknaden är här av särskilt intresse. Principen bör vara lika lön för lika arbete enligt tillämpliga lagar och kollektivavtal i arbetslandet, med respekt för den fria rörligheten. För att uppnå denna målsättning har regeringen påbörjat ett påverkansarbete som syftar till en revidering av utstationeringsdirektivet. Detta påverkansarbete är ett led i regeringens arbete för att stärka

grundläggande rättigheter och kollektivavtalens ställning på EU-nivå.

Lagstiftningen ska också skapa förutsägbarhet och trygghet. Utvecklingen på arbetsmarknaden har skapat en ökad otrygghet för vissa grupper. Ett lagstiftningsarbete har påbörjats och regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag som ytterligare begränsar möjligheterna att visstidsanställningar staplas på varandra under lång tid.

Regeringen har för avsikt att ratificera ILO-konvention 94. Ett arbete i detta syfte pågår (se utg.omr. 2 avsnitt 6.3.2 och 6.4).

4.7.3 Lönebildning

En väl fungerande lönebildning kännetecknas av att mål som hög sysselsättning, prisstabilitet, god konkurrenskraft och ökade reallöner blir möjliga att förena.

Parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska modellen. Överenskomelser som kommit till stånd i förhandlingar mellan parterna ger legitimitet och stabilitet som i förlängningen är en förutsättning för arbetsfred och en god konkurrenskraft. Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande. Denna modell har i två decennier bidragit till en varaktig reallönetillväxt och regeringens avsikt är att denna positiva utveckling ska fortsätta.

Regeringen anser att löneskillnaderna mellan kvinnor och män är oacceptabla. De måste successivt minskas. Huvudansvaret för lönebildningen ligger hos parterna på arbetsmarknaden, men staten har ett övergripande samhällsekonomiskt ansvar. Löneskillnader kan minskas genom att föräldradeltid och ledighet för vård av sjukt barn blir mer jämställt mellan könen. För att öka jämställdheten avseende det obetalda hem- och omsorgsarbetet och på arbetsmarknaden har regeringen därför föreslagit att en tredje reserverad månad per förälder införs för föräldrapenningen (se vidare utg.omr. 12). Arbetsmarknaden behöver bli mindre könsuppdelad och heltidsarbete ska vara norm med deltid som möjlighet oavsett kön. Här har såväl arbetsmarknadens parter som myndigheterna inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitik viktiga uppgifter i att främja arbete inom icke-könstraditionella yrken. Vidare anser

regeringen att kvinnors arbete ska värderas lika som mäns arbete och att det är fortsatt angeläget att andelen kvinnliga chefer och styrelseledamöter ökar.

Statens roll är att skapa förutsättningar för en väl fungerande lönebildning. Centrala delar i detta är regelverket för medling vid tvister på arbetsmarknaden och att bistå med verktyg för att motarbeta osakliga löneskillnader. Regeringen avser att återkomma med en proposition gällande förändringar i diskrimineringslagen angående bl.a. lönekartläggning (se vidare utg.omr. 13 avsnitt 4).

4.8 Budgetförslag

4.8.1 2:1 Arbetsmiljöverket

Tabell 4.10 Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

2014	Utfall	599 983	Anslags-sparande	29 453
2015	Anslag	654 703 ¹	Utgifts-prognos	662 808
2016	Förslag	698 411		
2017	Beräknat	709 081 ²		
2018	Beräknat	719 222 ³		
2019	Beräknat	732 377 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 702 216 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 701 512 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 701 512 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter samt för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 4.11 Uppdragsverksamhet***Tusental kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	8 825	8 948	-124
Prognos 2015	10 000	10 000	0
Budget 2016	10 000	10 200	-200

Uppdragsverksamheten omfattar huvudsakligen den särskilda informationsverksamheten, men även försäljning från informationssystemet om arbetsskador (ISA). Den särskilda informationsverksamheten består främst av försäljning av verkets föreskrifter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmiljöverket beslutar om bidrag under anslaget för den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2017.

Tabell 4.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	18 391	18 391	18 400	
Nya åtaganden	18 391	18 400	20 000	
Infriade åtaganden	-18 391	-18 391	-18 400	-20 000
Utestående åtaganden	18 391	18 400	20 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	18 400	18 400	20 000	

Regeringens överväganden

Den satsning som regeringen inledde och beräknade i Vårändringsbudget för 2015 genomförs.

Regeringen föreslår att 698 411 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 709 081 000 kronor, 719 222 000 kronor respektive 732 377 000 kronor.

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	625 703	625 703	625 703	625 703
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	8 835	15 038	24 855	36 754
Beslut	63 873	68 340	68 664	69 920
Förslag/ beräknat anslag	698 411	709 081	719 222	732 377

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

4.8.2 2:2 Arbetsdomstolen

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

2014	Utfall	28 434	Anslags- sparande	1 611
2015	Anslag	31 683 ¹	Utgifts- prognos	29 869
2016	Förslag	32 166		
2017	Beräknat	32 570 ²		
2018	Beräknat	33 192 ³		
2019	Beräknat	33 873 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 32 167 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 32 168 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 32 168 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 32 166 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Arbetsdomstolen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 32 570 000 kronor, 33 192 000 kronor respektive 33 873 000 kronor.

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	31 683	31 683	31 683	31 683
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	563	967	1 590	2 272
Beslut	-80	-80	-81	-82
Förslag/ beräknat anslag	32 166	32 570	33 192	33 873

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

4.8.3 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2014	Utfall	27 237		5 385
2015	Anslag	36 222 ¹	Utgifts- prognos	35 122
2016	Förslag	32 222		
2017	Beräknat	32 222		
2018	Beräknat	32 222		
2019	Beräknat	32 222		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 100 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén. Medlemsavgiften i svenska kronor bestäms av den svenska kronans växelkurs mot schweizerfrancen vid utbetalningsdagen i början av 2016.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 32 222 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Internationella arbetsorganisationen (ILO)* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 32 222 000 kronor respektive år.

4.8.4 2:4 Medlingsinstitutet

Tabell 4.17 Anslagsutveckling 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2014	Utfall	47 555		10 010
2015	Anslag	55 878 ¹	Utgifts- prognos	51 683
2016	Förslag	58 122		
2017	Beräknat	58 269 ²		
2018	Beräknat	58 578 ³		
2019	Beräknat	59 301 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 58 124 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 58 124 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 58 124 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 58 122 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Medlingsinstitutet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 58 269 000 kronor, 58 578 000 kronor respektive 59 301 000 kronor.

Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	57 878	57 878	57 878	57 878
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	390	536	845	1 570
Beslut	-146	-145	-145	-147
Förslag/ beräknat anslag	58 122	58 269	58 578	59 301

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

4.8.5 2:5 Arbetslivspolitik

Tabell 4.19 Anslagsutveckling 2:5 Arbetslivspolitik

Tusental kronor

2014	Utfall		Anslags- sparande	0
2015	Anslag	6 000	¹ Utgifts- prognos	6 000
2016	Förslag	20 000		
2017	Beräknat	30 000		
2018	Beräknat	30 000		
2019	Beräknat	10 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera forskning om arbetsliv. Anslaget omfattar också vissa utgifter för stöd till företags-
hälsovårdens kompetensförsörjning.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 2:5 *Arbetslivspolitik* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 38 000 000 kronor 2017 och 2018.

Skälen för regeringens förslag: Forskningsmedel utlyses normalt för projekt som pågår under längre tid än ett år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 2:5 *Arbetslivspolitik* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 38 000 000 kronor 2017 och 2018.

Tabell 4.21 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:5 Arbetslivspolitik

Tusental kronor

	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018
Ingående åtaganden	0		
Nya åtaganden	38 000		
Infriade åtaganden	0	-19 000	-19 000
Utestående åtaganden	38 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	38 000		

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 20 000 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Arbetslivspolitik* för 2016. För 2017 och 2018 beräknas anslaget till 30 000 000 kronor för respektive år och för 2019 beräknas anslaget till 10 000 000 kronor.

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:5 Arbetslivspolitik

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	20 000	30 000	30 000	10 000
Förslag/ beräknat anslag	20 000	30 000	30 000	10 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.